

ግብርና ሚኒስቴር
MINISTRY OF AGRICULTURE

የግብርና ዘርፍ የ2014 ዓመታዊ ዕቅድ

ታህሳስ 2014

አዲስ አበባ

ይዘት

ክፍል አንድ: አጠቃላይ ሁኔታ 3

 1.1 መግቢያ 3

 1.2 የግብርና ዘርፍ ርዕይ 3

 1.3 መሰረታዊ አቅጣጫ 3

 1.4 የዕቅድ ዝግጅት መነሻዎችና ሂደቶች 3

ክፍል ሁለት: የዕቅዱ ዋና ዋና ግቦች 4

 2.1 ገበያ ተኮር የሰብል ምርትና ምርታማነት ማሳደግ 4

 2.2 ገበያ ተኮር የእንስሳትና ዓሳ ሀብት ምርትና ምርታማነትን ማሳደግ 7

 2.3 የግብርና ግብዓትና ግብይት 17

 2.4 ዘላቂ የተፈጥሮ ሀብት ልማትና አጠቃቀም 19

ክፍል ሶስት: ቁልፍ የስኬት መስኮች 34

 3.1 ግብርና ኤክስቴንሽን 34

 3.3 ግብርና ምርምር 35

 3.4 ግብርና ሜካናይዜሽን አገልግሎት 38

 3.5 ሀብረት ስራ ማህበራት 39

 3.6 የግብርና ትራንስፎርሜሽን ኤጀንሲ 41

ክፍል IV: ዘርፈ ብዙ ጉዳዮች 42

 4.1 ምግብ ዋትስና 42

 4.2 ስርዓተ ምግብ ዋስትና 43

 4.3 የሴቶች፣ ህፃናትና ወጣቶች ጉዳይ 45

 4.4 አካባቢና አየር ንብረት ለውጥ 46

 4.5 የገጠር ስራ ዕድል ፈጠራ 47

 4.6 የከተማ ግብርና 48

 4.7 የአርብቶ አደር ክልሎች የሚሠጡ ድጋፎች 48

 4.8 ኤች አይ ቪ ኤድስ 49

ክፍል V: የማስፈጸሚያ ስልቶች 49

 5.1 አደረጃጀትና የሰው ኃይል ልማት 49

 5.2 የግብርና ልማትን ዲጅታላይዝ ማድረግ 49

 5.3 የፖሊሲ ሪፎርም አጀንዳዎች 50

 5.4 የገጠር ከተማ ትስስር 50

 5.5 የክትትልና ግምገማ ስርዓት 50

VI. 2014 በጀት ዓመት የፋይናንስ ዕቅድ.....	1
VII. የአዲት ግኝት ማስተካከያ ዕቅድ.....	2
ክፍል VIII. አባሪ.....	3

ክፍል አንድ፡ አጠቃላይ ሁኔታ

1.1 መግቢያ

የ10 ዓመቱን መሪ ዕቅድ መሰረት በማድረግ በፊደራልና በክልል የሚገኙ ፈፃሚ አካላት በተገኙበት የ2014 ዓመታዊ ዕቅድ በጋራ እንዲታቀድ የተደረገ ሲሆን የዘርፉን ቁልፍ የውጤት መስኮችና ውጤቶችን ለማሳካት የሚያስችሉ የትግበራ መስኮችን መሰረት በማድረግና የተቀመጡ ዲላማዎችን ለማሳካት የሚረዱ የማስፈጸሚያ ስልቶችን በማካተት እንዲዘጋጅ ተደርጓል።

1.2 የግብርና ዘርፍ ርዕይ

በ2022 የተሸጋገረ ግብርና መፍጠር፡ ግብርናን ምርታማና ተወዳዳሪ በማድረግ የአርሶና አርብቶ አደሩን ገቢ ማሳደግና ከድህነት ማላቀቅ፤ እንዲሁም ሀገሪቱ የምግብና ስርዓተ ምግብ ፍልጎት ያሟላ፤ ለኢንዱስትሪ ግብዓትና ለወጪ ንግድ በቂ ምርት ያቀረበ ፣ ወደ እሴት ጭመራ የተራመደ ዘርፍ ማድረግ ይሆናል።

1.3 መሰረታዊ አቅጣጫ

የመስኖ አቅምን በማሳልበት የግብርናን ዘርፍ ከዝናብ ጥገኝነት ማላቀቅ (አርብቶአደር አካባቢ) ፣ የሜካናይዜሽን አገልግሎትን ማስፋፋት፣ በከፍተኛ ምርታማነታቸው የሚታወቁ አነስተኛ አርሶ አደር የተሻለ የመሬት ይዘታ እንዲኖራቸው ማገዝ፣ የኮሚርሻል አነስተኛ አርሶ አደር፣ እንስሳት ሃብት ልማት፣ መኖ ልማትና ጤና (አርብቶ አደር አካባቢ) ፣ ሆርቲካልቸር ልማት በተለይ (መስኖና ከተማ ግብርና) ፣ በግብርና ልማት የባለሀብቱና ወጣቱ ተሳትፎ ማሳደግ (አርብቶ አደር አካባቢ) ፣ ተቋማዊ የማስፈጸም አቅምን መገንባት፣ ለአየር ንብረት ለውጥ የማይበገር ዘላቂ ግብርና ልማት ማካሄድ የዘርፉን ሽግግር ዕውን ለማድረግ እንደ መሰረታዊ አቅጣጫ የተያዙ ናቸው።

1.4 የዕቅድ ዝግጅት መነሻዎችና ሂደቶች

የ2014 የዕቅድ ዝግጅት መነሻ በዋነኝነት የግብርና ዘርፍ የ10 ዓመት መሪ ዕቅድ ላይ የተቀመጡ ዓመታዊ ዲላማዎችና ዲላማዎችን ለማሳካት የሚያስችሉ የትግበራ መስኮች ሲሆኑ ከ10 ዓመቱ መሪ ዕቅድ የተለየ ትኩረት ተሰጥቷቸው የሚከናወኑ፣ የስንዴ ምርትን በማሳደግ የወጭ ምርት ማስፋፋትና የገቢ ምርት መተካት እና ተቋማዊ የለውጥ ሪፎርም ስራዎች በዓመታዊ ዕቅዱ ውስጥ እንዲካተቱ ተደርጓል።

የተዘጋጀው ዕቅድ የውጤትና የድርጊት ዕቅድን አስተሳሰብ የያዘ ሲሆን፣ ዓመታዊ ዕቅዳችን በስትራቴጅክ ደረጃ የምናሳካቸውን ውጤቶችና ውጤቶችን ለማሳካት የሚያስችሉ ፕሮግራሞችን በማስተሳሰር ወሳኝ በሆኑ የአፈጻጸም አመልካቾች (KPI) ዓመታዊ ዲላማው በየሩብ ዓመት ተከፋፍሎ እንዲታቀድ ተደርጓል። ዓመታዊ ዕቅዱ የመፈጸም አቅምን የሚያጠናክሩ (የህግ ማዕቀፍ ማሻሻያዎች (ፖሊሲ፣ ስትራቴጅ፣ መመሪያ) ፣ የአቅም ግንባታ ስራዎች፣ የአሰራር ስርዓትንና አደረጃጀትን ለማሻሻል የሚረዱ ተግባራት) እንዲካተቱ ተደርጓል።

ንዑስ ዘርፍ ተሻጋሪ ፕሮግራሞች (ግብርና ምርምር፣ ግብርና ሜካናይዘን፣ ግብርና ኤክስፔንሽን፣ የግብርና ቴክኒክና ሙያ ስልጠና፣ ከተማ ግብርና እና ልዩ ድጋፍ ከሚሹ ክልሎችና የአርብቶ አደር አካባቢ ስራዎች) ዕቅዳቸውን ሲያዘጋጁ ሁሉንም የንዑስ ዘርፎች ውጤት በሚደግፍ መልኩ ተዘጋጅቶ ቀርቧል።

ዘርፈ ብዙ ጉዳዮች (የአየር ንብረትና አካባቢ ተኮር ግብርና፣ ስርዓተ ምግብ ተኮር ግብርና፣ የሴቶችና ወጣቶች ተሳትፎና ተጠቃሚነት፣ ኤች አይ ቪ ኤድስ) ንዑስ ዘርፎች በየዘርፉ ጉዳዮችን በመለየት በዕቅዳቸው ውስጥ እንዲያካትቱ ተደርጓል።

ክፍል ሁለት፡ የዕቅዱ ዋና ዋና ግቦች

2.1 ገበያ ተኮር የሰብል ምርትና ምርታማነት ማሳደግ

የአነስተኛ ይዘታ እህል ሰብል ልማት

በ2013/14 ምርት ዘመን በአነስተኛ ይዘታ ባላቸው አርሶ አደሮችና በሰፋፊ እርሻ በበልግ፣ በመኸር እና በበጋ መስኖ በምግብ ንጥረ ነገር ይዘታቸው የበለፀጉ ሰብሎች (QPM ደገራ በአይረንና ዚንክ የበለፀገ ቦለቄ የእርግብ አተር እና አኩሪ አተር) ጨምሮ በአጠቃላይ 15.67 ሚሊዮን ሄ/ር መሬት በማልማት 464 ሚሊዮን ኩንታል ምርት እንዲመረት ድጋፍ ይደረጋል። በአነስተኛ አ/አደሮች በመኸር 13.23 ሚሊዮን ሄ/ር በማልማት 374.67 ሚሊ.ኩ/ል ምርት ማምረት፣ በመኸር በሰፋፊ እርሻዎች በእህል 1.14 ሚሊዮን ሄ/ር በማልማት 24.61 ሚሊ.ኩ/ል ማምረት፣ በመስኖ በሰፋፊ እርሻዎች በእህል 0.03 ሚሊዮን ሄ/ር በማልማት 1.19 ሚሊ.ኩ/ል ማምረት፣ በበልግ በአነስተኛ አ/አደሮች 1.287 ሚሊዮን ሄ/ር በማልማት 50.46 ሚሊ.ኩ/ል ምርት ማምረት፣ በበጋ በመስኖ ልማት (ሰንዴ) በባለሀብት፣ በአርሶና ከፊል አርብቶ አደሮች፣ በመንግስት የልማት ድርጅቶች 437,800 ሄ/ር በመስኖ በማልማት 13.2 ሚሊዮን ኩ/ል ምርት ይመረታል።

የዕዕዋት ጥበቃ አገልግሎት ማሳደግ፣

የድንበር ዘለል ተዛማችና የመደበኛ ተባዮች አሰሳና መከላከል ቅልጥፍናና ጥራት በማሳደግ በአማካይ 30-40% የሚከሰተውን የምርት ብክነት በየዓመቱ በ5% በመቀነስ ለምርታማነት ዕድገት አስተዋፅኦ ለማድረግ ይሰራል።

በ372 ወረዳዎች ላይ በተዛማች ተባይ ላይ (የበረሀ አንበጣ፣ ተምች፣ ግሪሳ ወፍ እና የአሜሪካ መጬ ተምች) ቅኝት፣ አሰሳ፣ ቁጥጥርና መከላከል ስራ መስራት፣ በ262 ወረዳች ላይ በመደበኛ ተባይ ላይ (የዕዕዋት ነፍሳት እና በሽታ) ቅኝት፣ አሰሳ ቁጥጥርና መከላከል፣ ክትትልና ድጋፍ ማድረግ፣ በ10 ወረዳዎች ላይ በድህረ ምርት ተባዮች አሰሳ በመስክና በማከማቻ በበልግ፣ መስኖና መኸር ወቅት ማካሄድ፣ 40 ወረዳዎች ላይ በመደበኛና ጥገኛ አረሞችን ቅኝት፣ አሰሳ ቁጥጥርና መከላከል፣ ክትትልና ድጋፍ ማድረግ፣ በ30 ወረዳዎች ላይ በመስኖ የሚለሙ አትክልትና ፍራፍሬ ሰብሎች ተባዮች የዳሰሳ

ጥናት ማካሄድና የመከላከል ድጋፍ መስጠት፤ በ 2 ወረዳዎች ላይ በዕጽዋት ክሊኒክ (CABI Plant wise Project) አገልግሎት ሥራ ክትትል ማካሄድ በዕቅድ የተያዙ ተግባራት ናቸው።

የእፀዋት ግብዓቶችና ምርቶች ጤንነት፣ ጥራትና ደህንነት ማረጋገጥ

ወደ ውጪ የሚላኩ የግብርና ምርቶች፣ ወደ አገር የሚገቡ ዕፅዋት፣ የዕፅዋት ውጤቶችና የግብርና ግብዓቶች ተቀባይነት፣ የምርት ጤንነትን፣ ጥራታቸውን ከ 98.7 % ወደ 99.2%፣ ከ90 % ወደ 98.5%፣ ከ90 % ወደ 98 % አንደ ቅደም ተከተል እንዲያድግ ይደረጋል

ሙሉ በሙሉ የጥራት ቁጥጥር በሚደረግበት በመደበኛው የዘር ስርዓት እና ጥራቱ የተገለጸ ዘር (QDS) የጥራት ማረጋገጫ አግኝቶ ለአርሶ አደሩ የሚቀርበው ዘር 90% እና 65% በቅደም ተከተል ጥራቱ እንዲጠበቅ ይደረጋል፤ ወደ ውጪ ሀገር ለሚላኩ 1,050,000 ቶን ዕፅዋት፣ የዕፅዋት ውጤቶችና ሌሎች ቁጥጥር የሚደረግባቸው ቁሳቁሶች የጤናና ጥራት ምርመራ ማካሄድ፣ ወደ ውጪ ለሚወጣ 60,000 ቶን ዕፅዋት፣ የዕፅዋት ውጤቶችና ሌሎች ቁጥጥር የሚደረግባቸው ቁሳቁሶች የጤናና ጥራት ምርመራ በማካሄድ የጤንነት ማረጋገጫ ሠርተፍኬት መስጠት፣ ወደ ውጪ ለሚወጣ 420,000 ቶን ዕፅዋት፣ የዕፅዋት ውጤቶችና ሌሎች ቁጥጥር የሚደረግባቸው ቁሳቁሶች የማጠንቅቅ /Fumigation /አገልግሎት እንዲያገኝ ክትትልና ድጋፍ ማድረግ፤

በተመረጡ 6 የዕጽዋት ዓይነቶች ላይ የፀረ-ተባይ ቅሪት ፍተሻ ዘዴ ማዘጋጀት እና የማረጋገጥ/ development & Validation method/ ሥራ ማከናወንና ማጠናቀቅ፣ በኤክስፖርትና በከፍተኛ ደረጃ ፀረ-ተባይ በሚረጭባቸው አካባቢዎች የተመረጡ 4 ሰብሎች ላይ የፀረ-ተባይ ቅሪት ላይ ሞኪተሪንግ ምርመራ ማከናወን፣ በዕፅዋት ጤና ጥራት የብቃት ማረጋገጫ ለሚጠይቁ 160 ድርጅቶች ብቃት ማረጋገጫ መስጠት፣ በተመረጡ 2 የሰብል ዓይነቶች የተባይ ስጋት ትንተና ማካሄድ፣ ወደ አገር ውስጥ ለሚገቡ 2000 ዕፅዋት፣ የዕፅዋት ውጤቶች፣ ሌሎች ቁጥጥር የሚደረግባቸው ቁሳቁሶች የሀገራችን ማስገቢያ መስፈርቶቹን አሟልተው እንዲመጡ የቅድመ ማስገቢያ ፈቃድ /Import permit/ መስጠት፣ የቅድመ ማስገቢያ ፈቃድ /Import permit/ ተሰጥቷቸው ለብዜት/ዘር አገልግሎት የገቡትን 3 ዕፅዋቶች የድህረ-መግባት ክትትል ማድረግ፣ ወደ አገር ውስጥ በሚገቡ 150,000 ቶን ዕፅዋት፣ የዕፅዋት ውጤቶች፣ ሌሎች ቁጥጥር የሚደረግባቸው ቁሳቁሶች፣ ግብዓቶች እና ባዮ ኤጄንቶች ላይ ደህንነታቸውና ጥራታቸው ለማረጋገጥ የኢንስፔክሽን ሥራ መስራት፣ የግምገማ መስፈርቱን ለሚሉ 140 ዶብሮች ምዝገባ ማካሄድ፣ ለምዝገባ ዕድላት የቀረቡ 54 ፀረ-ተባዥን በመገምገም እድላት ማካሄድ፣ ከተለያዩ የምርምር ተቋማት የቀረቡ 120 ዕጩ ዝርያዎችን እንዲገመገሙና እንዲመዘገቡ ማድረግ፣ በ319 ዘር ናሙና በ ISTA አሰራር መሰረት ናሙና በመውሰድ የዘር ጥራት ፍተሻ በላቦራቶሪ በማካሄድ ለተጠቃሚ ውጤት ማሳወቅ፣ በክልል የዘር ጥራት ፍተሻ የተደረገበትን 66 ተመሳሳይ ናሙና በብሔራዊ የዘር ላቦራቶሪ ምርመራ ማካሄድ፣ የክልሎች የዘር ጥራት ቁጥጥር ወካይ 5% ናሙና

በመውሰድ የአሰራር ውጤታማነት በመስክ ተገኝቶ ማረጋገጥ፣ጥያቄ ለሚያቀርቡ 25 ዘር አስመጪዎች አምራቾችና አዘጋጂዎች የብቃት ማረጋገጫ መስጠትና ማደስ፣የፀረ-ተባይ ይዘትና ጥራት (Active ingredient and Formulation)ምርመራ በ 30 ናሙናዎች ላይ ማካሄድ፤

የአነስተኛ ይዘታ የሆርቲካልቸር ሰብል ልማት

በ2013/14 ምርት ዘመን በአነስተኛ ይዘታ ባላቸው አርሶ አደሮችና በሰፋፊ እርሻ በበልግ፣ በመኸር እና በበጋ መስኖ በምግብ ንጥረ ነገር ይዘታቸው የበለፀጉ ሰብሎች (QPM ደገራ በአይረንና ዚንክ የበለፀገ ቦለቄ የእርግብ አተር እና አኩሪ አተር) ጨምሮ በአጠቃላይ የበልግ መሬትን ሳይጨምር 925 ሺ. ሄ/ር መሬት በማልማት 210 ሚሊዮን ኩንታል ምርት እንዲመረት ድጋፍ ይደረጋል። በአነስተኛ አ/አደሮች በመኸር 459 ሺ. ሄ/ር በማልማት 83 ሚሊ.ኩ/ል ምርት ማምረት፣ በመኸር በሰፋፊ እርሻዎች 8.8 ሺ. ሄ/ር በማልማት 2.5 ሚሊ.ኩ/ል ማምረት፣ በበልግ በአነስተኛ አ/አደሮች 52 ሺ. ሄ/ር በማልማት 50.36 ሚሊ.ኩ/ል ምርት ማምረት፣ በበጋ በመስኖ 406 ሺ. ሄ/ር በመስኖ በማልማት 77 ሚሊዮን/ኩ/ል ምርት ይመረታል።

የቡና ሻይና ቅመማ ቅመም ሰብል ልማት

የቡና ሻይና ቅመማ ቅመም ምርትና ምርታማነትን ለማሳደግ የምንከተለው የአመራረት ስርዓት በአነስተኛ ይዘታ አርሶ አደሮች፣ መካከለኛና ሰፋፊ የባለሀብት እርሻዎችን መሰረት አድርጎ የሚለማ ይሆናል። ቡና፣ ሻይ እና በሃገር ደረጃ ኤክስፖርት ተኮር ተብለው የተለዩ 11 የቅመማ ቅመም ሰብሎችን ማለትም በርበሬ፣ ዝንጅብል፣ ኮረሪማ፣ እርድ፣ አዝሙድ፣ አብሽ፣ ድምብላል፣ ቁንዶ በርበሬ፣ ጥምዝ፣ ሮዝመሪ እና ሚጥሚጣ) በዕቅዱ እንዲካተቱ ተደርጓል።

ቡና በሁሉም የአመራረት ስርዓቶች የቡና ምርትን ከ 673 ሺ.ህ ቶን ወደ 715.2 ሺ.ህ ቶን ለማድረስ ዲለማ የተቀመጠ ሲሆን ምርታማነትን በአነስተኛ አርሶ አደር ከ6.83 ኩ/ል/ሄ/ር ወደ 7.6 ኩ/ል/ሄ/ር፣ በሰፋፊ እርሻ ኢንቨስትመንት ከ7.4 ኩ/ል/ሄ/ር ወደ 8.2 ኩ/ል/ሄ/ር ለማድረስ ታቅዷል።

ሻይ ለሰፋፊ የሻይ እርሻዎች እና በአውት ግሮወር ለታቀፉ አነስተኛ ይዘታ ያላቸው የሻይ አምራች አርሶ አደሮች ድጋፍና ክትትል በማድረግ የሻይ ምርትን ከ11.4 ሺ.ህ ቶን ወደ 11.95 ሺ.ህ ቶን እንዲሁም ምርታማነትን በሻይ ልማት ድርጅቶች 37 ኩ/ሄ/ር ወደ 38.5 ኩ/ሄ/ር እና በአውትግሮወር ከ23 ወደ 24.3 ኩ/ሄ/ር በማድረስ አማካይ ምርታማነት ከ 35 ኩ/ል/ሄ/ር ወደ 36 ኩ/ል/ሄ/ር ለማድረስ ታቅዷል።

ቅመማ ቅመም በዋና ዋና የቅመም ምርቶች የሚሸፈን መሬት በማሳደግ ምርቱን ከ644.3 ሺ.ህ ቶን ወደ 705.14 ሺ.ህ ቶን ለማድረስ እንዲሁም ምርታማነትን በማሳደግ ረገድ በተመረጡ ቅመማ ቅመሞች በርበሬ ከ 15.3 ኩ/ል/ሄ/ር ወደ 18.7 ኩ/ል/ሄ/ር፣ ደረቅ ዝንጅብል ከ 28.4 ኩ/ል/ሄ/ር ወደ 31

ከ-ል/ሄ/ር፣ ኮረሪማ ከ 7 ከ-ል/ሄ/ር ወደ 7.6 ከ-ል/ሄ/ር፣ እርድ ከ 39.7 ከ-ል/ሄ/ር ወደ 40 ከ-ል/ሄ/ር፣ ጥቁር አዝሙድ ከ16.4 ከ-ል/ሄ/ር ወደ 16.5 ከ-ል/ሄ/ር፣ ነጭ አዝሙድ ከ9.5 ከ-ል/ሄ/ር ወደ 10 ከ-ል/ሄ/ር፣ አብሽ ከ11.7 ከ-ል/ሄ/ር ወደ 12 ከ-ል/ሄ/ር፣ ጥምዝ ከ5 ከ-ል/ሄ/ር ወደ 5.1 ከ-ል/ሄ/ር፣ ድንበላል ከ15.8 ወደ 16 ከ-ል/ሄ/ር፣ ሮዝመሪ በዕርጥብ ከ10 ከ-ል/ሄ/ር ወደ 15.6 ከ-ል/ሄ/ር፣ ሚጥሚጣ ከ9.5 ከ-ል/ሄ/ር ወደ 11 ከ-ል/ሄ/ር እና ቁንዶ በርበሬ ከ11.2 ከ-ል/ሄ/ር ወደ 12 ከ-ል/ሄ/ር ምርታማነት በበጀት ዓመቱ ተደራሽ ለማድረግ ግብ ተቀምጧል።

በዓመቱ ለማሳካት የተያዙ የምርትና ምርታማነት ግቦችን ለማሳካት የማሳ ሽፋን ማሳደግ፣ ቦና ዕደሳ፣ ደጋፊ መስኖ፣ ቦና ተባይ በሽታ መከላከል፣ ግብዓት አቅርቦት፣ የጥራት ማሻሻያ ስራዎች በትኩረት የሚከናወኑ ይሆናል።

2.2 ገበያ ተኮር የእንስሳትና ዓሳ ሀብት ምርትና ምርታማነትን ማሳደግ የወተት ምርትና ምርታማነት

የወተት ምርት (የላም፡ ግመል፡ ፍየል) በ2014 በጀት ዓመት በሚ/ን ሊትር 7443 ለማድረስ የታቅደ ሲሆን፤ ይህም ከዳልጋ ከብት ላም የወተት ምርት 5923 ማድረስ፤ የፍየል ወተት ምርትን ከቆላው ስነ ምህዳር 192 ሺህ ሊትር ፣ የግመል ወተት ምርት 1328 ሺህ ሊትር ለማድረስ ይመረታል። በአለባ ወቅት ከአንድ የአካባቢ ላም የሚገኝ አማካይ የቀን የወተት ምርታማነት በዕቅድ ዓመቱ 1.55 ሊትር፣ ከአንድ ዲቃላ (cross) ላም የሚገኘውን አማካይ የቀን ወተት ምርታማነት 6.74 ሊትር፣ ከአንድ የወጪ ዝርያ (exotic) ላም የሚገኘውን አማካይ የቀን ወተት ምርታማነት 13.76 ሊትር፣ ከአንድ ፍየል የሚገኝ አማካይ የቀን ወተት ምርት 0.5 ሊትር፣ ከአንድ ግመል የሚገኝ የወተት ምርት 3 ሊትር ለማድረስ ታቅዶ ይሰራል።

በበጀት ዓመቱ የተያዙ ዕቅዶችን ለማሳካት የአካባቢ ዝርያ ምርታማነትን ማሳደግ፣ የመኖ ልማት አጠቃቀምን ማሻሻል፣ የእንስሳት ጤና ሽፋን አገልግሎትን ማሻሻል፣ የኤክስቴንሽን አገልግሎት ማጠናከር፣ የቴክኖሎጂ አቅርቦት ፍጥነት እና ውጤታማነት ማሻሻል፣ የመረጃ አቅርቦት ስርጭት እና ኮሚዩኒኬሽን ማሳደግ፣ የአሰራር ስርዓቶችና አደረጃጀቶች ትኩረት ተደርጎ የሚሰራ ይሆናል።

የቀይ ሥጋ ምርትና ምርታማነት

የቀይ ስጋ ምርት ከዳልጋ ከብት፣ በግ፣ ፍየል እና ግመል ልማት ላይ ትኩረት ተደርጎ የሚሰራ ሲሆን የተለያዩ የአመራረት ስርዓቶችን ታሳቢ በማድረግ ይሰራል። በዚህም መሰረት በ2014 ዕቅድ ዓመት መጨረሻ 422 ሺህ ቶን የቀይ ስጋ ምርት ለማምረት ይሰራል። ይህም ከዳልጋ ከብት፣ በግ፣ ፍየልና ግመል በቅደም ተከተል 261፣ 91፣ 69 እና 1,391 ሺህ ቶን ቀይ ስጋ በቅደም ተከተል ድርሻ

ይኖራቸዋል። የቆዳና ሌጦ ምርት በማሻሻል ከዳልጋ ከብት ቆዳ፣ ከበግና ፍየል ሌጦ በቅደም ተከተል 1,991,650፣ 7,682,510 እና 6,707,310 ለማምረት ዕቅድ ተይዟል።

ስነምህዳርን መሰረት በማድረግ የቀይ ስጋ ምርታማነትን ለማሳደግ የሚያስችሉ የተለያዩ ቴክኖሎጂዎችንና አሰራሮችን በመጠቀም የዳልጋ ከብት፣ በግ፣ ፍየልና ግመል ሥጋ ምርታማነት በ2013 መጨረሻ ከደረሰበት 111፣11፣ 9 እና 250 ኪ.ግ ካርካስ ክብደት (carcass weight) በቅደም ተከተል በ2014 ዓመት መጨረሻ 112፣11፣ 8.7፣ እና 255 ኪ.ግ ለማድረስ ይሰራል።

የአቅም ግንባታ ስልጠናዎችን መስጠት፣ የአሰራር ስርዓቶችን ማሻሻል፣ የህግ ማዕቀፍ ዝግጅት/ማሻሻያ፣ ከባለድርሻ አካላት ጋር ቅንጅታዊ አሰራርን ማጠናከር በዓመቱ የተቀመጡ ግቦችን ለማሳካት በዓመቱ ከሚከናወኑ ተግባራት ዋና ዋናዎቹ ናቸው።

የዶሮ ሥጋና እንቁላል ምርትና ምርታማነት

የዶሮ እንቁላል ምርት 3255 ሚሊዮን የማሳደግ ስራ ይሰራል። ይህም ከስፔሻላይዘድ የእንቁላል ዶሮ እርባታ 2926.3 ሚሊዮን፣ ከተሻሻሉ የቤተሰብ ዶሮ እርባታ የእንቁላል ምርት 225 ሚሊዮን በማሳደግ እና ከባህላዊ ዶሮ እርባታ የእንቁላል ምርት 103.6 ሚሊዮን ምርት እንዲሰበሰብ የሚከናወን ይሆናል።

የዶሮ ስጋ ምርትን 76 ሺህ ቶን ለማድረስ ታቅዷል። ይህም ከስፔሻላይዘድ የስጋ ዶሮ እርባታ የሚገኘውን የስጋ ምርት 40.8 ሺህ ቶን በማሳደግ፣ ከተሻሻሉ የቤተሰብ ዶሮ እርባታ የዶሮ ስጋ ምርት 19.5 ሺህ ቶን በማሳደግ እና ከባህላዊ የዶሮ እርባታ የሚገኘው የስጋ ምርት መጠን 15.7 ሺህ ቶን እንዲሰበሰብ በማድረግ የሚከናወን ይሆናል።

የተለያዩ የዶሮ አረባብ ስልተ-ምርትን መሠረት በማድረግ የዶሮ ምርታማነትን ለማሳደግ የሚያስችሉ የተለያዩ ቴክኖሎጂዎችንና አሰራሮችን በመጠቀም የእንቁላል ምርታማነት ከስፔሻላይዘድ፣ ከተሻሻሉ የቤተሰብ እና ከባህላዊ ዶሮ እርባታ በቅደም ተከተል 260፣ 192 እና 75 ማድረስ ታቅዷል። በተመሳሳይ የተለያዩ የዶሮ አረባብ ስልተ-ምርትን መሠረት በማድረግና የዶሮ ስጋ ምርታማነትን ለማሳደግ የሚያስችሉ የተለያዩ ቴክኖሎጂዎችንና አሰራሮችን በመጠቀም የዶሮ ስጋ ምርታማነት ከስፔሻላይዘድ፣ ከተሻሻሉ የቤተሰብና ከባህላዊ ዶሮ እርባታ በቅደም ተከተል 2.1፣ 1.6 እና 1.4 ኪሎ ግራም ለማድረስ ይሰራል።

አነስተኛና መካከለኛ የዶሮ አርብዎች የዶሮ ስጋና እንቁላል የምርት ብልሽትና ብክነት እንዳይጋጥማቸው ለማገዝ እንዲቻል የዶሮ ምርት የቅዝቃዜ መጠበቂያ መጋዘን እና ሎጂስቲክስ (Cold chain facilities) በአራቱ ዋና ዋና ክልሎች (አሮሚያ፣ አማራ፣ ትግራይ፣ ደቡብ) የቅዝቃዜ መጠበቂያ መጋዘኖች እንዲሟሉ ትኩረት ተሰጥቶ የሚሰራ ይሆናል። የዶሮ ምርት የግብይት ማዕከላት በሚቋቋሙበት አቅራቢያ ለሃገር ውስጥ ፍጆታ የሚውል የዶሮ ስጋን በጥራት የእርድ አገልግሎት ለመስጠት እንዲቻልና የስራ አጥነት ችግርን በመቅረፍ ብሎም የአካባቢ ብክለትን ለመቀነስ አነስተኛ

የእርድ (Small poultry slaughtering) አገልግሎት መስጫ ቦታዎች በአራቱ ዋና ዋና ክልሎች (አሮሚያ፣ አማራ፣ ትግራይ፣ ደቡብ) እንዲቋቋሙ ይደረጋል። የዶሮ ምርት ግብይት በሚፈለገው ደረጃ እንዲፈጸም የሚያስችሉ የግብይት መሰረተ ልማቶች በተለይም በክልሎች እና ከተማ አስተዳደሮች የዶሮ ምርት የግብይት ማዕከላትን በማቋቋም የዶሮ ምርት ገቢያ እንዲሳለጥ ይደረጋል። ግብዓት አቅርቦትን በተመለከተ ለሁሉም የእርባታ ስርዓቶች የሚሆን የስጋ፣ የእንቁላል እና ጥምር ጠቀሜታ ያላቸው 250 ሚሊዮን የአንድ ቀን ጫጩቶች ለማቅረብ ይሰራል።

የተለምዶ ዶሮ እርባታ አያያዝን በማሻሻልና የስፔሻላይዝድ ዶሮ እርባታን በማስፋፋት ምርትና ምርታማነትን ለማሳደግ አቅጣጫ የተቀመጠ ሲሆን የሚከተሉትን ተግባራት በማከናወን ተፈጻሚ ይሆናል። የተሻሻሉ የዶሮ ዝርያ አቅርቦትን በማሻሻል፣ የመኖ አቅርቦትን በማሻሻል፣ የእንስሳት ጤና አገልግሎት ተደራሽነት በማስፋት፣ የዶሮ አረባብና አያያዝን በማሻሻል፣ የሴቶችና ወጣቶችን ተሳትፎ በማሳደግ፣ የአቅም ግንባታ ስራዎችን በየደረጃው በማጠናከር፣ የኤክስፔንሽን አገልግሎትን ማጠናከርና የግል ባለሀብቱን ወደ ዶሮ እርባታ እንዲገባ በማበረታታት ነባርና አዳዲስ የዶሮ እርባታ ቴክኖሎጂዎችን በማስተዋወቅ፣ በዶሮ ሀብት ልማት የተቀረጹትን ፓኬጆች በማሳተምና በማሰራጨት፣ የዶሮ ሀብት ልማት የአሰራርና አተገባበር ስትራቴጂ በማዘጋጀት፣ ለዶሮ ሀብት ልማቱ የሚያግዙ ማኑዋሎችን በማዘጋጀት፣ የክትትልና ግምገማ ስርዓትን በማጠናከር የሚተገበር ይሆናል። በዶሮ ሀብት ልማት ዘርፍ የተሰማሩ ባለሀብቶች የዶሮ ግባዓት (የአንድ ቀን ጫጩት፣ የመኖ፣ መዳኃኒት፣ ክትባት የዶሮ ቁሳቁስ) መግዣ የሚውል የውጭ ምንዛሬ ተጠቃሚ ለማድረግ 7 ሚሊዮን የአሜሪካን ዶላር ይመቻቻል። ከዚህ በፊት በመንግስት የዶሮ ብዜት ማዕከላት ላይ በተደረገው የዳሰሳ ጥናት መሠረት የተለዩትን ዋና ዋና ችግሮች ለመቅረፍ የዶሮ ብዜት ማዕከላቱን በማጠናከር የቁብ ዶሮ ስርጭትና የአንድ ቀን ጫጩት ስርጭትን ለማሻሻል ይሰራል። ልዩ ድጋፍ በሚሹ ክልሎች (አፋር፣ ሱማላ፣ ቤንሻንጉል ጉሙዝ፣ ጋምቤላ) በዶሮ ዕርባታ ሥራ ላይ ክትትልና ድጋፍ በማድረግ ከዶሮ ሀብት ልማት ሀብረተሰቡን ተጠቃሚ ለማድረግ ይሰራል።

ልዩ ድጋፍ የሚሹ ክልሎች (አፋር፣ ሱማላ፣ ቤንሻንጉል ጉሙዝ፣ ጋምቤላ) ስር የሚገኙ ለ146 የክልል፣ ዞን፣ ወረዳ ባለሙያዎችና ለልማት ሠራተኞች (ልዩ ድጋፍ የሚሹ ክልሎች፣ በሰቆጣ ድክራላይዜሽን የተጀመረባቸው ወረዳዎች እና የተቀናጀ የግብርና የኢንዱስትሪ ፓርኮች የሚገኙበት አካባቢ ጨምሮ) በዶሮ አያያዝና ጤና አጠባበቅ ላይ ሥልጠና በመስጠት የባለሙያዎችን ክህሎት የማሳደግ ሥራ ይሰራል። ከኢትዮጵያ ዶሮ አርቢዎችና አቀናባሪዎች ማህበር ጋር በመተባበር ብሔራዊ የዶሮ ሀብት ልማት ማሰልጠኛ ማዕከል ይቋቋማል። በኢንዱስትሪ ሚኒስቴር በአራቱ ክልሎች ለሚገነባው የተቀናጀ የግብርና የኢንዱስትሪ ፓርክ የግብዓት አቅርቦት አስተማማኝ ለማድረግ በአካባቢው በዶሮ ሀብት ልማት ላይ እየተካሄዱ ያሉ ስራዎችና ተግዳሮቶች ላይ የዳሰሳ ጥናት ይካሄዳል። በየደረጃው የሚተገበሩ የዶሮ ሀብት ልማት ኤክስፔንሽን ስራዎችን በተመረጡ አካባቢዎች የመስክ ምልክታ በማካሄድ ከባህላዊ የዶሮ

እርባታ ወደ ተሻሻለ የቤተሰብ ዶሮ እርባታ እንዲ ሸጋገሩ ድጋፍ ይደረጋል፤ በከተማ አስተዳደሮችና በገጠር በዶሮ ሀብት ልማት የሥራ ዕድል ለተፈጠረላቸው ወጣቶችና ሴቶች ክትትልና ድጋፍ ማድረግ፤ በሰቆጣ ዲክሎራሽን ፕሮግራም ውስጥ ለሚገኙና በትምህርት ቤት የዶሮ እርባታ ላልጀመሩ የ30 የአንደኛ ደረጃ ት/ቤቶች ርዕሰ መምህራን የልምድ ልውውጥ እንዲያገኙ ማድረግ። በዶሮ ሀብት ልማት የተሰማሩና በደማቸው ውስጥ የኤች አይ ቪ ኤድስ ቫይረስ ላለባቸው 40 አርቢዎች የዶሮ እርባታ አያያዝና ጤና አጠባበቅ ላይ ስልጠና እና የልምድ ልውውጥ እንዲያገኙ ይደረጋል። ለዶሮ ማራቢያና ማባዣ ማዕከላት ማእከላት ለ70 ባለሙያዎች በዶሮ አያያዝና ጤና አጠባበቅ ላይ ሥልጠና እና ጥሩ ተሞክሮ ወዳለበት ቦታ በመውሰድ የልምድ ልውውጥ እንዲያገኙ ይደረጋል።

በዶሮ፣ ዓሣ እና መስኖ እርሻ የተቀናጀ ስራ በመስራት አርሶ አደሩ በአሳ ኩሬ ላይ ዶሮ ቤት በመስራት የዶሮ ኩስ ለዓሣው ምግብነት እንድውልና ከኩሬው በምወጣው ውሃ ማስኖ ማልማት እንድችል የአሰራር ስልት ከምመለከታቸው አካላት በጋራ በመሆን ማንዋል ማዘጋጀት፤ የዶሮ ጫጩት ግብዓት እጥረትን ለመቀነስ አረሶ/አርብቶ አደሩን የለማ እንቁላል ከደሮ ማባዣ ማዕከላት እንዲያገኝ በማስተሳሰር አነስተኛ የዕንቁላል ማስፈልፈል (Min incubator) አጠቃቀም እና የአካባቢ ዶሮዎች ምርታማነት ማሻሻያ ፓኬጅ መቅረጽ።

በዶሮ ሀብት ልማት ስራ እድል ፈጠራ የተፈጠረላቸው ሴቶችና ወጣቶች፣ በአእንስሳትና ዓሳ ሀብት ልማት ዘርፍ እና SLM ፕሮጀክቶች በዶሮ ሀብት ልማት የጋራ ፍላጎት (CIG) ቡድኖች ላይ ሚኒስቴር መስራቤቱ ህዝብ ግንኙነት እና መስራቤቱ የአየር ሰዓታ ካላቸው ሚዲያዎች ጋር በጋራ በመሆን ፕሮግራም ሰርቶ ማሰራጨት የማህበረሰቡን ግንዛቤ የማሳደግ ስራ በመስራት ዘርፉን የማሳደግ ስራ ይሰራል። ከስርዓተ ምግብ ማስተባበርያ ጽ/ቤት ጋር በጋራ በመሆን በሰቆጣ ዲክሎራሽን የተሰሩ ስራዎችን ከህዝብ ግንኙነት እና ከሚዲያዎች ጋር በጋራ በመሆን የመጣውን ለውጥ በተመለከተ ፕሮግራም ማዘጋጀት። የዶሮ ምርት እንቁላልና ስጋ አጠቃቀምና ለሰው ልጅ ያላቸውን ጠቀሜታ በሚኒስቴር መስራቤቱ ህዝብ ግንኙነትና ስርዓተ ምግብ ጋር በጋራ በመሆን የማስተዋወቅ ስራ መስራት።

የሰቆጣ የቃልኪዳን ስምምነት በተደረገባቸው ወረዳዎች ላይ በትምህርት ቤቶች ላይ የተጀመረውን የዶሮ እርባታ ስራ ማጠናከር እና መከታተል። በአሮሚያና ደቡብ አርብቶ አደር አካባቢዎች በዶሮ ዕርባታ ሥራ ላይ ክትትልና ድጋፍ ማድረግ። የምግብ ዋስትና ፕሮግራም ተግባራዊ በሆነባቸው ክልሎች ማህበረሰቡን የምግብ ዋስትና ለማረጋገጥ ክትትልና ድጋፍ ማድረግ። በሰቆጣ ቃልኪዳን ለሚሰሩ ስራዎች ፕሮግራሙን መከታተልና መገምገም፤ ከግብርና ምርምርና የእንስሳት ዝርያ ማሻሻያ ኢንስቲትዩት በጋራ በመሆን በምርምር የተገኙ አዳዲስ የዶሮ ዝርያዎችን የማሰራጨ መመርያ ማዘጋጀት። በምርምር የተገኙ ቴክኖሎጂዎች ወደ ተጠቃሚው የሚደርሱበት ስርዓት መዘርጋት። ፍቃድ ለማውጣትና ለማደስ ለሚፈልጉ ባለሀብቶች የዶሮ እርባታ ማዕከላትን በመገምገም የብቃት ማረጋገጫ መስጠት እንዲሁም ለውጪ ሀገር ዜጎች የስራ ፈቃድ እንዲያገኙ ድጋፍ ማድረግ። የዶሮ ሀብት ልማት

ፓኬጅ መከለስ፤ በሀገር አቀፍ ደረጃ በዶሮ ሀብት ልማት ላይ የሚሰሩ አገር በቀልና አለም አቀፍ NGO፤ የዶሮ ምርምር ተቋማትና ክፍተኛ የትምህርት ተቋማት በመለየት ዘርፉን በጋራ እንዴት ማሳድግ የሚያስችልና ያለውን የላላ ቅንጅታዊ አሰራር የሚያጠናክር የምክክር መድረግ ማዘጋጀት፤ በዶሮ ሀብት ልማት ላይ ለተሰማሩና መሰማራት ለሚፈልጉ ግለሰቦችና ባለሀብቶች የሙያ ድጋፍ፤ ምክርና መረጃ መስጠት።

የዓሳ ምርትና ምርታማነት

የዓሳ ምርትን ለማሳደግና የሀገር ውስጥ የምግብና ስነ ምግብ ፍላጎትን ለማሟላት ከሀይቆች፣ ግድቦች፣ ወንዞችና ሌሎች ትንንሽ የውሃ አካላት እንዲሁም አኳካልቸር 79 ሺህ ቶን ለማድረስ ታቅዷል። ይኸውም ከመደበኛ ውሃ አካላት 78 ሺ ቶን እና 1 ሺ ቶን ከአኳካልቸር የሚገኝ ይሆናል። ደረቅ የዓሳ ምርትና እና በጨው የታጀለ ርጥብ የዓሳ ምርት 14 ሺ ቶን ለማድረስ ታቅዷል። በተጨማሪም አኳካልቸርን የመደገፍ እና የአቅም ግንባታዎች ይከናወናሉ። ይህንንም ለመፈጸም በሚከተለት ስትራቴጂክ አቅጣጫዎች ላይ ትኩረት ተሰጥቶ ይሰራል። ይህም በማምረት ጫና የተጎዱ ዋና ዋና ሀይቆች ጥበቃና ክትትል ተደርጎላቸው የዓሳ ምርት ሳይቀንስ በዘላቂነት እንዲመረት ማድረግ፤ ዓሳ ከማይመረትባቸው ወይም ከማምረት አቅማቸው በታች የሚመረትባቸው የውሃ አካላት (ግድብና ወንዞች) የዓሳ ምርትን በስፋት እንዲመረት ማድረግ፤ ለዓሳ ግብርና ልማት (aquaculture) መሠረት መጣልና በማስፋፋት ምርት መጨመር፤ የዓሳ ድህረ ምርት አያያዝን በማሻሻል ብልሽትን በመቀነስ ጥራቱና ጤናማነቱ የተጠበቀ ምርት ማቅረብ ፣ እና የግብይት አውታሮችን በመዘርጋት ግብይትን ማሻሻል ናቸው። የሚጠበቀውን ውጤት ለማሳካት የሚከተሉት ተግባራት ይከናወናሉ።

በዚህ አመት የሚዘጋጀው የዓሳ ሀብት ልማትና የአኳካልቸር ፎኖተ ካርታ ለኢንቨስትመንት የሚውሉ አካባቢዎች እና የውሃ አካላትን የሚለዩና አቅጣጫ የሚያስቀምጥ በመሆኑ ለባለሀብቶች አቅጣጫ የሚሰጥና በግብዓትነት እንዲጠቀሙበት ይደረጋል።

በእንስሳትና ዓሳ ሴክተር ልማት ፕሮጀክት በኩል በዓሳ ልማት ዘርፍ ለሚሰማሩ ወጣቶችና ሴቶች እንዲሁም ባለሀብቶች የብድር እና የጸደቀው የቀረጽ ነጻ አገልግሎት ተጠቃሚ ሊሆኑ የሚችሉበትን ስርአት መዘርጋት እና በዚህ ዙሪያ ያሉ ማነቆዎች እንዲፈቱ የማድረግ ለዚህም ከባለድርሻ አካላት ጋር ያለውን ቅንጅታዊ አሰራር እና ክትትልና ድጋፍ ስራዎችን የማጠናከር ስራ ይሰራል።

አዳዲስ የዓሳ ልማት በሚከፈትባቸው አካባቢዎች /ግድቦች. ወንዞች) አዳዲስ አስጋሪዎች የዓሳ ምርት ተረካቢ ዕጥረት/የገበያ አለመኖር ዋና ችግር በመሆኑ አስጋሪዎች ከምርት ተቀባዮች ጋር የምርት ትስስር እንፈጠር ይደረጋል።

በተፈጥሮ የሚገኘው የዓሳ ሀብትም ሆነ ለወደፊት የዓሳ ምረት ምንጭ የሚሆኑት የሚገነቡ ግድቦችና የአካካልችር ልማት የወደፊት የልማት አቅጣጫ የሚያሳይ ፍኖተ ካርታ ከዚህ በፊት ያልተዘጋጀ በመሆኑ በዚህ አመት ይቀረጻል።

ዘመናዊ የምርት አያያዝ ስርዓት ለዓሳ ምርት ጥራት መጠበቅ መሠረት ቢሆንም አሁን ያለው የምርት አሰባሰብና አያያዝ በሁሉም እርከኖች ማለትም ዓሳ በሚሰገርበት፣ የሚራገፍበትና የሚበለትበት ቦታ እና የሚጓጓዝበት ሃይት የሚከናወነው በኋላ ቀር አሠራር በሆኑ ጥራቱ ዝቅተኛ ነው። ይህ ኋላ ቀር የምርት አያያዝ በሕገወጥ ነጋዴዎች ዘንድ ጉልቶ ቢታይም በሕጋዊዎችም ተገቢውን ደረጃ የጠበቀ አይደለም። ስለሆነም በምርቱ ላይ ከፍተኛ ብልሽት (30-35%)፣ ብክነት፣ የጥራት መጓደልና የምግብ ደህንነትን አለመሟላት በሰፊው እየተከሰተ ይገኛል። ከየሀይቁ የሚመረተው የዓሳ ምርት በተበታተነ ቦታ መውጣቱ ዓሳውን በተገኘበት ቦታ ስለሚበለት ንፅህናውንና ጥራቱን ለመጠበቅ አስቸጋሪ ከመሆኑም ሌላ ተረፈ ምርቱን ለማሳበሰብና ከጥቅም ላይ ለማዋል ስለማያስችል ተረፈ ምርቱ አካባቢን በማቆሻሻና በመበክል የሀብረተሰብ የጤና ጠንቅ መንስዕድ እየሆነ ይገኛል። ስለሆነም በዓሳ ድህረ ምርት ላይ የምርት አያያዙንና ጥራቱን የሚቆጣጠር ረቂቅ ደንብና በዚህ አመት እንዲጸድቅና እንዲተገበር ይደረጋል።

ዓሳ ማስገር ከአማር ክልል በስተቀር በሌሎች ክልሎች የማስገር ፈቃድ መመሪያ ባለመኖሩ የማስገር ፈቃድ አይሰጥም። ከዚህም ሌላ በየውሃ አካላቱ የሚጨመሩ የዓሳ ጫጩቶች በጥናት ተለይተውና በሚለተው አካል ተፈቅዶ ባለመሆኑ የብዝሃ ህይወት ጥፋት፣ ለዓሳ በሽታ ስርጭት የሚያስከትል በመሆኑ ይህን ለመታደግ ህይወት ያለው ዓሳ ከቦታ ቦታ ለማዘዋወርና በውሃ አካላት ውስጥ አጨማመር የሚመራበት ህግና ስርዓት ይፈልገዋል። ይህንንም ለማገዝ በፌደራል ደረጃ የተረቀቁት የማስገር ፈቃድ አሰጣጥ መመሪያ እና ህይወት ያለው ዓሳ ዝውውር መመሪያ እንዲጸድቁና ለክልሎች እንዲሰራጩ ይደረጋል።

የማርና ሰም ምርትና ምርታማነት

ከእንስሳትና ዓሳ ሀብት ምርትና ምርታማነት ከማሳደግ አንጻር በሀገሪቱ በአገር ውስጥም ሆነ በውጭ ገበያ ተፈላጊ የሆነውን የማር፣ ሰምና ሀር ምርትና ምርታማነትን ማሳደግ አንዱ ፕሮግራም ነው።

የባህላዊ፣ ሽግግርና ፍሬም ቀፎ ዓይነቶችን በመጠቀም 138 ሺህ ቶን ማር ለማምረት የታቀደ ሲሆን ምርታማነትን የባህላዊ ቀፎን 6 ኪ.ግ የሽግግር ቀፎንና 10 ኪ.ግ የፍሬም ቀፎን 13 ኪ.ግ ለማሳደግ ይሰራል።

የእንስሳትና ዓሳ መኖ ልማት

በ2013 በጀት አመት በአፈጻጸም የተለዩ የአፈጻጸም ውስንነቶችን በማሻሻል እና በአስር ዓመቱ ዕቅድ የተቀመጡትን የማስፈጸሚያ ስልቶች በአግባቡ በመተግበር በበጀት ዓመቱ 147 ሚ/ን ቶን ድርቆ መኖ ለማምረት ግብ ተጥሏል።

በበጀት አመቱ የመኖ ምርትና ምርታማነትን በማሳደግ ከኢንዱስትሪ ተረፈ ምርት 7 ሚ/ን ቶን ድርቆ መኖ ለማምረት ለዚህም የኢንዱስትሪ ተረፈ ምርቶች ከስኳር ልማት፣ ከቢራ ፋብሪካ፣ ከዘይት መጭመቂያ፣ ከዱቄት ፋብሪካዎችና ሌሎች የሚገኘውን ተረፈ ምርት (ሞላሰስ እና ባጋስ፣ የቢራ ብቅልና አተላ፣ የዘይት ፋጉሎ፣ የዱቄት ፋርሽካና ፋርሽኬሎ...) ማሰባሰብ፣ ማከማቸት፣ አያያዝና አጠቃቀምን ማሻሻል የሚያስችሉ ቴክኖሎጂዎችንና አሰራሮችን በማቅረብና ተግባራዊ በማድረግ ለመኖ አቅርቦት አስተዋፅኦ እንዲያደርግ ይደረጋል።

የተፈጥሮ ግጦሽን በህብረተሰብ ተሳትፎ መለስተኛ ማሻሻል (አያያዝ በማሻሻል፣ አረሞችን ማስወገድ፣ የተገደበ ማስጋጥ ዘዴን በመጠቀም 47 ሚ/ን ቶን ድርቆ መኖ ለማምረት ግብ የተጣለ ሲሆን በዚህ ተግባር የግጦሽ መሬት ለረጅም ዘመናት ሲጋጥና የአፈሩ ለምነት እጅግ አናሳ በመሆኑ በእንስሳት በማይበሉ፣ የንጥረ ነገር ይዘታቸው ደካማ የሆነ የመኖ ሳሮችና አረሞች እየተወረረ ይገኛል። ስለሆነም የግጦሽ መሬት የአፈርና ወሃ ጥበቃ ስራዎች፣ የአረም ማስወገድ ሥራ ህብረሰቡን ባሳተፈ መልኩ ይሰራል። በተጨማሪም የተጋጡ መሬቶች እንዲያገግሙ ይደረጋል። ከሰብል ተረፈ ምርት 65 ሚ/ን ቶን ድርቆ መኖ ለማምረት፣ ከተሻሻለ የመኖ አይነቶች ልማት 11 ሚ/ን ቶን ድርቆ መኖ ለማምረት ለዚህም ስኬታማነት በአርሶ/አርብቶና ከፊል አርብቶ አደሩ፣ በተደራጁ ሴቶችና ወጣቶች በተለያዩ የመኖ ልማት ስትራቴጂዎች ትግበራ ላይ እንዲሳተፉ ጠንካራ የኤክስቴንሽን ስራ ይሰራል። እንዲሁም የግል ባለሀብቱ በስፋፊና ዘመናዊ መኖ ልማት በተለይም በመስኖ መኖ ልማት እንዲሰማሩ እና መኖን አምርቶ ለገበያ እንዲያቀርብ ድጋፍና ክትትል ይደረጋል። ከግል የግጦሽ መሬት በማልማት 1140 ሺህ ቶን ድርቆ መኖ እና የወል ግጦሽ መሬት ሬንጅላንድን በማልማት 18.4 ሚ/ን ቶን ድርቆ መኖ ለማምረት የታቀደ ሲሆን በተጨማሪም ከላይ የተቀመጡትን ግቦች በአግባቡ ለማሳካት የማስፈፀሚያ ስልቶችን የእቅዱ አካል ሆነው ቀርቧል።

ከአካባቢና አረንጓዴ ልማት እና የበካይ ጋዝ ልቀት ቅንሳ አንጻር በዳይሬክቶሬቱ በመደበኛ ዝናብ የተሻሻሉ መኖዎችን በማልማት፣ የወሃ አማራጮች ባሉባቸው በመስኖ የተሻሻሉ መኖዎችን በማልማት፣ የተፋሰ ልማት ስራዎች ባሉባቸው አካባቢዎች በተፋሰሱ ላይ መኖ የማልማት ስራዎች ለማከናወን፣ የተፈጥሮ ግጦሽን በማሻሻል እና በማልማት፣ በወል እና በግለሰብ የተያዙ መሬቶችን በማሻሻል እና በማልማት የሚከናወኑ ተግባራት በሚያደርጉት የCO2 ወደ አየር ልቀት አኳያ 3.00 ሚ/ሜ/ቶን የሙቀት አማቂ

ጋዞች (CO2e) ለመቀነስ እና ለዚህም አንድ ዙር ስልጠኛ ለመስጠት ግብ ተጥሏል። በመኖሩ ልማት የተያዙ ዓመታዊ ዲላማዎችን ለማሳካት የሚከተሉት ተግባራት ይከናወናሉ።

የተሻሻለ የእንስሳት በሽታ መከላከልና መቆጣጠር አገልግሎት

በስጋት ላይ የተመሰረተ ቅድሚያ የተሰጣቸው ድንበር ዘለል በሽታዎች ላይ በማተኮር በመከላከል ላይ ያተኮረ የእንስሳት ጤና ሥርዓትን በማጠናከር በተለይ አካባቢዎች አጠቃላይ የክትባት አገልግሎት ሽፋን ወደ 90 በመቶ ማድረስ ይሆናል።

የቆላ ዝንብና ገንዲ በሽታን የመቆጣጠር ሥራ የሚካሄድ ሲሆን የቆላ ዝንብና ገንዲ በሽታ ዳግም ወረራ ለመከላከል 119 ሺ ስኩዩር ኪሎ ሜትር ዕቅድ ተይሏል። በአዲስ 85 ሺ ስኩዩር ኪሎ ሜትር መሬት ከቆላ ዝንብና ገንዲ በሽታ ለማዕዳት በዕቅድ ተይሏል።

እንስሳት ክትባትና መድሃኒት አቅርቦት

በብሔራዊ የእንስሳት ጤና ጥበቃ ኢንስቲትዩት በኩል የታቀዱ ግቦችን ለማሳካት የተለያዩ በሽታዎችን ለመከላከልና ለመቆጣጠር የሚያስፈልገው መድሃኒትና ክትባት በጥራትና በሚፈለገው መጠን ለማምረት ከዚህ በታች የተዘረዘሩት ዋና ዋና ተግባራቶች የሚከናወኑ ይሆናል። የእንስሳት ክትባቶችን በሚፈለገው ጥራትና መጠን ለማምረት ልዩ ልዩ ጥሬ ዕቃዎች ከወጭ ለማስገባት የሚያስፈልገው ሲሆን ይህንንም ለሚሟላት የወጭ ምንዛሬ ፍላጎት በተፈለገ ጊዜ እና መጠን ማግኘት እንዲቻል የሚሰራ ይሆናል። በኢንስቲትዩት አዲስ የተገነባው የእንስሳት መድሃኒት ማምረቻ ፋብሪካ 22 ሚሊዮን ቦላስ ይመረታል።

አጠቃላይ የክትባት ምርትን በ2013 ከነበረበት 316.22 ሚ/ዶዝ በአማካይ በ23.21% በማሳደግ በ2014 በጀት ዓመት 389.60 ሚ/ዶዝ እንዲሁም በፍላጎት ላይ የተመሠረተ 6 የመድሃኒት አይነቶችን 22.08 ሚ/ን ቦላስ ለማምረት ታቅዷል። አቅርቦታቸውንም በተመለከተ በ2013 በጀት ዓመት ከነበረበት 256.76 ሚ/ዶዝ በአማካይ በ37.25% በማሳደግ በ2014 በጀት ዓመት 352.40 ሚ/ዶዝ የተለያዩ ክትባቶችን ለሃገር ውስጥና ለውጭ ሃገር ለማቅረብ ታቅዷል፤ ከዚህም 274.31 ሚ/ብር ለማግኘት ታቅዷል። እንዲሁም 22.08 ሚ/ን ቦላስ የእንስሳት መድሃኒት ለሽያጭ በማቅረብ 76.77 ሚ/ብር ገቢ ለማግኘት ታቅዷል።

የእንስሳትና ዓሳ ምርት ጥራትና ደህንነት

የቁም እንስሳት ኳራንታይን፣ ኢንስፔክሽንና ሰርቴፊኬት አገልግሎት

ደህንነቱና ጥራቱ የተጠበቀ ለውጭ ገበያ ለሚቀርቡ የቁም እንስሳትና የእንስሳት ውጤቶች የኢንስፔክሽንና ሰርተፊኬት አገልግሎት መስጠት ዕቅድ ተይሏል። በዚህም መሰረት በበጀት ዓመት ለኤክስፖርት የተዘጋጁ 404 ሺ የቁም እንስሳት የጤና ምርመራ በማድረግና ጤንነታቸውን በማረጋገጥ ዓለም አቀፍ የጤና ሰርተፊኬት ለመስጠት ይሰራል። ከዚህም ወስጥ በበጀት ዓመቱ ደህንነቱና ጥራቱ የተጠበቀ ለውጭ ገበያ የሚቀርቡ 49 ሺህ የቁም ዳልጋ ከብት፣ 250 ሺህ የቁም በግና ፍየል እና 45

ሺህ የቁም ግመል ምርመራ በማድረግ የሰርተፍኬት አገልግሎት በመስጠት ወደ ወ.ጪ ለመላክ ይሰራል።

የኤክስፖርት ቁራዎች ኢንስፔክሽንና ሰርተፍኬሽን አገልግሎት

የኤክስፖርት መስፈርቱን በሚሟላት ደህንነታቸውና ጤንነታቸው የተጠበቀ እንሰሳት ስጋና ተረፈ ስጋ ምርትን በኤክስፖርት ቁራዎች ቀርበው ታርደው ወደ ወ.ጭ ለመላክ የሚሰራ ይሆናል። በጀት ዓመት ደህንነቱና ጥራቱ የተጠበቀ ሥጋና ተረፈ ሥጋ ምርት ተመርቶ ለውጭ ገበያ እንዲላክ የኢንስፔክሽንና ሰርተፍኬሽን አገልግሎት በመስጠት የሚሰራ ይሆናል። በዚህም መሰረት ለ1.9 ሚሊዮን እንሰሳት የቅድመ ዕርድ ምርመራና ለ1.8 ሚሊዮን እንሰሳት የድህረ ዕርድ ምርመራ ለማካሄድ ዕቅድ ተይዟል።

ለ17 ሺህ ቶን ሥጋና ተረፈ ስጋ ምርት ምርምራ በማካሄድ ለኤክስፖርት ብቁ ለማድረግ ይሰራል፤ ከዚህም ውስጥ ለ15.5 ሺህ ቶን ስጋ እና 1.6 ሺህ ቶን ተረፈ ሥጋ ምርት ተመርምሮ ለኤክስፖርት ብቁ ለማድረግ ይሰራል።

የባለሀብት እንስሳትና ዓሳ ሀብት ልማት

የባለሀብት እንስሳትና ዓሳ ሀብት ልማት በሚቀጥሉት 10 አመታት ትኩረት ተሰጥቶት የሚሰራ ሲሆን ለማህበረሰብ የምግብና ስነ ምግብ ዋስትና ለማረጋገጥና እንዲሁም ለኢንዱስትሪ ግብዓት እና ለውጪ ምንዛሬ ግኝት ትልቅ አስተዋፅዖ ይኖረዋል። ይህን ዓላማ ከግብ ለማድረስ አዳዲስ ባለሀብቶቻን ወደ ልማቱ ማስገባትና ነባሮቹን መከታተልና ድጋፍ በመስጠት ያደገና ውጤታማ የሆነ የግል ባለሀብት የእንስሳትና ዓሳ ሀብት ልማት ኢንቨስትመንት መፍጠር ላይ ትኩረት ተደርጎ ይሰራል።

የግል ባለሀብት የእንስሳትና ዓሳ ሀብት ልማት ተግባራዊ ለማድረግ መሬት መለየትና ማስተላለፍ፣ መሰረተ ልማትና አገልግሎት አቅርቦት ማሻሻል ፣ የባለሀብት ልማት ከአርሶና አርብቶ አደር ጋር ማስተሳሰር ላይ በትኩረት ይሰራል። በዚህም መሰረት በወተት፣ ሰጋ፣ እንቁላል፣ አሳ እና ማር ምርትና ምርታማነትን ለማሳደግ በትኩረት ለመስራት አቅጣጫ ተቀምጧል። በዚህም መሰረት በመልማት ላይ ያሉ የእንስሳት ኢንቨስትመንት ማዕከላትን ማጠናከር በተሰጠ ኢንቨስትመንት ፈቃድ መሰረት እያለሙ ያሉ 1622 የእንስሳት ርባታ ማዕከላት ሁሉን አቀፍ ድጋፍ ያደርጋል።

በወተት ሀብት ኢንቨስትመንት 675 ማድረስ፣ በዳልጋ ከብት ማድለብ ኢንቨስትመንት ከ494፣ የበግና ፍየል እርባታ/ድለባ 83፣ በእንቁላል እና በስጋ ዶሮ ሀብት ኢንቨስትመንት 275፣ በንብ ሀብት ኢንቨስትመንት 56 የማሳደግ ዓላማ ተቀምጧል።

ለነባር ባለሀብቶች የተጠናከረ የክትትልና ድጋፍ ስራዎችን መስራት ፤ የባለሀብት ልማት ከአርሶና አርብቶ አደር ጋር የማስተሳሰር ሥራዎችን በትኩረት መስራት ጅምር ላይ ያሉትን ሙሉ በሙሉ ስራ ማስገባት፤

አዳዲስ ባለሀብቶችን ወደ ልማቱ እንዲገቡ መደገፍ፤ የክልል የእንስሳት ሀብት መዋቅር ስራውን በባለቤትነት ይዞ እንደከታተል ማድረግ፤ በዘርፉ የሚታዩ ተግዳሮቶች እንዲፈቱ ከሚመለከታቸው ጋር በቅንጅት መስራት፤ የግል ባለሀብቱን ምርትና ምርታማነት በማሳደግ ጥራቱ ጤንነቱና ደህንነቱ የተጠበቀ እንስሳትና የእንስሳት ምርት ለገበያ እንዲቀርብ ማድረግ፤

የእርድ እንስሳት በቁጥር 116081 ማቅረብ (ፍየል 66732፣ በግ 25206፣ ዳልጋ ከብት 24143) ፤ ጥሬ ወተት በሺህ ሊትር 4700፣ የስጋ ዶሮ ቁጥር 129682፣ የዶሮ እንቁላል በሚሊዮን ቁጥር 6.72፣ እንዲሁም ጥሬ ማር በቶን 88 ፣ የመኖ ምርት (በቆሎ፣ አኩሪ አተር እና ሲናር) 48 ሺህ ኩ/ል ለማድረሽ ታቅዷል።

2.3 የግብርና ግብዓትና ግብይት

በበጀት አመቱ የሰብል፣ የአትክልትና ፍራፍሬና የእንስሳት ምርትና ምርታማነትን ሊያሳድጉ ሚችሉ የግብርና ግብአቶችን በመጠን፣ በአይነት፣ በጥራትና በወቅቱ ለአ/አደሩ እንድቀርብ በማድረግ የምርት እድገት እንዲመጣ ማድረግ፤ ለወጪ ገበያ ሚቀርቡ የግብርና ምርቶችን በመጠን፣ በአይነትና በጥራት እንድቀረቡ በማድረግ የአገሪቱን የውጭ ምንዛሬ ገቢ እንዳያደግ ማስቻል ነው።

የሰብል ግብዓት አቅርቦት

በበጀት አመቱ 18.5 ሚሊዮን ኩንታል የአፈር ማዳበሪያ፣ 1.2 ሚሊዮን ኩ/ል የምርጥ ዘር፣ 7.2 ሚሊዮን ኩ/ል ኖራ እና 4.04 ሚሊዮን ሊትር ኬሚካል ለአርሶ አደሩ በወቅቱ እንድቀርብ ይደረጋል። የግብርና ግብአት ስርጭትን ወጤታማ ለማድረግ የህብረት ስራ ማህበራትን፣ የግብርና ግብአት ማሰራጫ ማእከላት፣ በክልልና በፌዴራል የሚገኙ ባለድርሻ አካላትን ስልጠና በመስጠት የመፈጸም አቅማቸው እንዲጎለብት ይደረጋል።

የእንስሳትና ዓሳ ግብዓት አቅርቦት

ዓመቱ በክልሎችና በፌዴራሉ ዝርያቸው የተሻሻለ 27 ሚሊዮን የአንድ ቀን የዶሮ ጫቶቶችን ፣ 1,400,000 ዶዝ አባላዘር እና 385,000 ሊትር የፈሳሽ ናይትሮጂን፣ 9702 የተሻሻሉ ክልስ ጊደሮች እና 4951 የክልስ ኮርማዎች፣ 39420 የተዳቀሉ የበግ ኮርማዎች እና 4235 የተዳቀሉ የፍየል ኮርማዎች፣ 121,000 ዶዝ የሲንክሮናይዚንግ ሆርሞን፣ በፌዴራልና በክልል ደረጃ በማርና ሃር ልማት ዘርፍ ለተሰማሩ አካላት ተደራሽ የሚሆን 450 ሺህ የሽግግር ቀፎዎች እና በማርና ሃር ልማት ዘርፍ ለተሰማሩ አካላት ተደራሽ የሚሆን 600 ሺህ ባለፍሬም ቀፎዎች እንዲቀርቡና እንዲሰራጩ ይሆናል።

በተጨማሪም በፌዴራልና በክልል ደረጃ 1,117,000 ሚሊዮን የዓሳ ጫጩት፣ 4.7 ሺህ ቶን ጥራቱ የተረጋገጠ የመኖ ዘር እና 140 ሚሊዮን ዶገ ያላቸው የእንስሳት በሽታ መከላከያ ክትባት እንዲቀርብና እንዲሰራጭ ይደረጋል።

የሆርቲካልቸር ኤክስፖርት ልማትና ግብይት

ለሆርቲካልቸር አምራች ኩባንያዎች የተቀናጀ ድጋፍ በማድረግ በ2013 በጀት ዓመት የተደረሰበትን ምርት መጠን ለማሳደግ የሚሰራ ሲሆን፣ የጽጌረዳና የበጋ አበባ፣ የቅንጥብ አበባ የኤክስፖርት ምርት መጠን ከ102 ሺህ ቶን ወደ 119 ሺህ ቶን ለማሳደግ፣ በአትክልት የኤክስፖርት ምርት መጠን ከ173 ሺህ ቶን ወደ 201 ሺህ ቶን ለማሳደግ፣ በፍራፍሬ የኤክስፖርት ምርት መጠን ከ35 ሺህ ቶን ወደ 44 ሺህ ቶን ለማሳደግ ታቅዷል።

አበባ የኤክስፖርት ገቢን ከ471 ሚሊዮን ዶላር ወደ 508 ሚሊዮን ዶላር ለማሳደግ፣ በአትክልት የኤክስፖርት ገቢን ከ48 ሚሊዮን ዶላር ወደ 66 ሚሊዮን ዶላር ለማሳደግ፣ በፍራፍሬ የኤክስፖርት ገቢን ከ13.4 ሚሊዮን ዶላር ወደ 16 ሚሊዮን ዶላር ለማሳደግ ታቅዷል።

ቡና፣ ሻይና ቅመማ ቅመም የወጪ ንግድ

በ2014 በጀት ዓመት ለውጭ ገበያ የሚቀርበው የቡና ምርት ጠቅላላ መጠን 280,000 ቶን እንዲሆን ታቅዷል። ይህን መጠን ለውጭ ገበያ በማቅረብ 1.015 ቢሊዮን የአሜሪካን ዶላር ገቢ ለማስገኘት ግብ ተጥሏል። በዚህ መሰረት የ2014 በጀት ዓመት የቡና የወጪ ንግድ ዕቅድ ከ2013 በጀት አመት አፈጻጸም ጋር ሲነጻጸር መጠን በ12.8% ገቢ ደግሞ በ12% እድገት አሳይቷል።

በጀት ዓመት 14,028.8 ቶን የቅመማ ቅመም ምርት ወደ ውጭ በመላክ 17.24 ሚሊዮን የአሜሪካን ዶላር ገቢ ለማስገኘት ግብ ተጥሏል። በዚህ መሰረት የ2014 በጀት ዓመት የቅመማ ቅመም የወጪ ንግድ እድገት ከ2013 በጀት አመት አፈጻጸም ጋር ሲነጻጸር በመጠን በ9% እና በገቢ በ9% እድገት እንደሚኖረው ታሳቢ ተደርጎ ታቅዷል።

በጀት ዓመት ለውጭ ገበያ የሚቀርበው ሻይ ምርት 1922 ቶን ሲሆን የሚገኘው የውጭ ምንዛሬ ግኝት 3.07 ሚሊዮን የአሜሪካን ዶላር ለማስገኘት ታቅዷል። በዚህ መሰረት የ2014 በጀት ዓመት የሻይ ዕቅድ እድገት ከ2013 በጀት አመት አፈጻጸም ጋር ሲነጻጸር በመጠን በ6% በገቢ ደግሞ በ6% አድጓል።

በአጠቃላይ በ2014 በጀት ዓመት 296 ቶን የቡና፣ ሻይና ቅመማ ቅመም ምርት ለዓለም ገበያ እንዲቀርብ በማድረግ 1.035 ቢሊዮን ዶላር ገቢ ለማስገኘት ይሰራል።

ለቡና ምርት ዝግጅትና ድህረ ምርት አያያዝ የሚያስፈልጉ ግብአቶች በሚመለከት

የቡና ማድረቂያ ሽቦ ወንፊት (ቺክንዋየር) 25920 ካ.ሜ፤ ሜሽ ሽቦ 2160 ካ/ሜ፤ ሼድ-ኔት 27,216 ካ.ሜ፤ ብትን የቃጫ ጆንያ 632367 ካ.ሜ፤ መሸፈኛ ቢጫ ላስቲክ 25920 ካ.ሜ፤ የቃጫ ኬሻ ባለ100 ኪ.ግ 8348263 እና ባለ 50 ኪ.ግ 1189764፤ ቃጫ ባለ 60 ኪ.ግ 2776115፤ ቃጫ ባለ30/25 ኪ.ግ 83634፤ ውሃ ማጠጫ 10,80፤ ባለ ሶስት ጣት መኮትኮቻ 1989፤ የእጅ ጋሪ 1080፤ አካፋ 2429 ፤ዶማ 2,247፤ ፖሊቲዩብ ከረጢት ባለ16 8189 ኩ/ል፤ የአረጅ ቡና መጎንደያ መጋዝ 43600፤ የመጋዝ ምላጭ 43600 ቅጥያ ማሳስያ መቀስ 30500፤ ገጅራ 1080 እንዲቀርብ ይደረጋል።

2.4 ዘላቂ የተፈጥሮ ሀብት ልማትና አጠቃቀም

የተዘጋጀው ዓመታዊ ዕቅድ በረጅም ጊዜ ለምናሳካቸው ስትራቴጅክ ውጤቶች ማለትም የቀነሰ የአፈር ክለት (Erosion) መጠን፣ የቀነሰ የጎርፍ (runoff) መጠን፣ የቀነሰ የአፈር ደለል፣ የጨመረ የእጽዋት ሽፋን ፣ የጨመረ የውሃ አቅርቦት፣ የጨመረ የአፈር ቁስ አካላዊና ንጥረ ነገር ይዘት፣ ለወጣቶች (ሴት/ወንድ) በገጠር የተፈጠረ የስራ ዕድል፣ የቀነሰ ለምግብ እጥረት ተጋላጭነት እና የተገለለ የሙቀት አማቂ ጋዝ መጠን ናቸው።

እነዚህን ስትራቴጂክ ውጤቶች ለማሳካት የሚተገበሩ ፕሮግራሞች የተፋሰስ ልማትና አግሮ ፎረስትሪ፣ ዘላቂ የገጠር መሬት አስተዳደርና አጠቃቀም ሥርዓት፣ አነስተኛ መስኖ ልማት ማስፋፋት፣ ዘላቂ የአፈር ጤንነትና ለምነት ማሻሻያ (አፈር ለምነት ማሻሻያ፣ የአፈር ሀብት መረጃና ካርታ ዝግጅት፣ የአፈር ምርመራ) ሲሆኑ ዘርፍ ተሸጋሪ ከሆኑ ፕሮግራሞች ደግሞ የምግብ ዋስትና ማሻሻል እና የገጠር ሥራ እድል ፈጠራ በንዑስ ዘርፉ የሚተገበሩ ናቸው።

የተቀመጠውን ስትራቴጂክ ግብ ለማሳካት ተያያዥነት ያላቸው ፕሮግራሞች በቅንጅት የሚፈጸሙ ሲሆን ከእያንዳንዱ ፕሮግራም የሚጠበቁ ውጤቶችና ውጤቶችን ለማሳካት የሚከናወኑ ዋና ዋና ተግባራት እንደሚከተለው ቀርቦዋል።

የተፋሰስ ልማትና አግሮ ፎረስትሪ

ደረጃውን የጠበቀ እና የተፋሰስ ነባራዊ ሁኔታን ያገናዘበ የልማት ዕቅድ ማዘጋጀት

በበጀት ዓመቱ 1800 ደረጃውን የጠበቀ (with common standard) የማህበረሰብ ተፋሰሶች የልማት ዕቅድ የሚዘጋጁላቸው ሲሆን ለእያንዳንዱ ተፋሰስ የተዘጋጀውን የተቀናጀና አሳታፊ የመሬት አጠቃቀምና የተፋሰስ ልማት እቅድ መሰረት በማድረግ የተለያዩ የአፈርና ውሃ ጥበቃ ስራዎች ፈርጆ-በዙ ጠቀሜታ ያላቸው እጽዋቶችን በሳራጩ ሀገራት ጨምሮ የመትከልና ሌሎች የተፋሰስ ልማት ስራዎች በ2014 በጀት ዓመት የሚከናወኑ ናቸው።

የተጎዱ ቦታዎችን ከንክኪ ነጻ በማድረግ ማልማት

የተፈጥሮ ሀብት ልማቱን በማስቀጠል በኩል ልዩ ትኩረት የሚሹና የተጎዱ ቦታዎችን በመለየትና ከንክኪ ነጻ በማድረግ እንዲለሙና በቀጣይም ለህብረተሰቡ ጥቅም ላይ እንዲውሉ ለማድረግ ሴቶችና ወጣቶች ተደራጅተው ተጠቃሚ እንዲሆኑ ለማስቻል ህብረተሰቡን በማሳተፍ በበጀት ዓመቱ 400 ሺህ ሄክታር መሬት ከንክኪ ነጻ በማድረግ እንዲያገግም ይደረጋል።

ስነ-አካላዊ የአፈርና ውሃ ጥበቃ ሥራዎች

የተፋሰስ ልማት ሥራውን በዘመናዊ ቴክኖሎጂና ሜካናይዜሽን የታገዘ በማድረግ እንደየ መለክዓ-ምድሩ አቀማመጥና ሥርዓተ ምህዳር የተለያዩ ስነ-አካላዊ የአፈርና ውሃ ጥበቃ ሥራዎች ይከናወናሉ። በመሆኑም በ2014 በጀት ዓመት 2.5 ሚሊየን ሄ/ር መሬት ላይ በህብረተሰብ ተሳትፎና በሌሎችም ፕሮግራሞች የተለያዩ የፊዚካል የአፈርና ውሃ ጥበቃ ሥራዎች ይካሄዱባቸዋል።

ዕድሳት፣ጥገናና ስነ-ሕይወታዊ የአፈርና ውሃ ጥበቃ ሥራዎች

የፊዚካል የአፈርና ውሃ ጥበቃ ስራ የተካሄደባቸው ስትራቴጂያዊነትን ወይም መሰረተ-ልማቶችን ክትትል በማድረግ ወቅታዊና ተገቢ ጥገናና ዕድሳት በማድረግ በስነ ህይወታዊ ዘዴዎች እንዲደገፉ ካልተደረገ ዘላቂነት ኖሮአቸው የአፈር ክለትን መከላከል አይችሉም። ስለሆነም በበጀት ዓመቱ 1.5 ሚሊ.ን ሄ/ር የማህበረሰብ ተፋሰሶች ላይ በተለያዩ የፊዚካልና ስነ ህይወታዊ የአፈርና ውሃ ጥበቃ ሥራዎች ጥገናና ዕድሳት የሚካሄዱባቸው ናቸው።

ከዚህ ጋር ተይይዞ 6500 ኩንታል ዘርፈ ብዙ ጥቅም የሚሠጥ የዛፍ ዘር በማሰራጨትና ከ6 ቢሊየን በላይ የዛፍ ችግኞችን በማሰራጨት 2.2 ሚሊየን ሄ/ር የማህበረሰብ ተፋሰሶች በሥነ ህይወታዊ ዘዴዎች ይሸፈናሉ።

ጥምር እርሻ ደንና የተራሮች ልማት

በጥምር ደን እርሻ ምርትን ከማሳደግ፣ውጤታማ የመሬት አጠቃቀምንና ሌሎች ዘርፈ ብዙ ጥቅም ውጤቶችን ለማሳካት በ2014 በጀት ዓመት በጥምር ደን እርሻ የተሸፈነ 2.04 ሚሊየን ሄ/ር መሬት የሚሸፈን ይሆናል። በዚህም ወጣቶችን በማደራጀትና የግሉን ዘርፍ በማሳተፍ ከባቢያዊና ኢኮኖሚያዊ ጠቀሜታ ባላቸው የአጽዋት ዝርያዎች ተራሮችን በማልማት ህብረተሰቡ ተጠቃሚ እንዲሆን ይደረጋል።

የማኅበረሰብ ተፋሰስ ተጠቃሚ ማኅበራት በማደራጀት ድጋፍ ማድረግ

የተፋሰስ ተጠቃሚዎችን አግባብ ባላቸው ሕጉች መሠረት በማኅበር በማደራጀትና በባለቤትነት ስሜት የተፈጥሮ ሀብቶችን የሚያስተዳድሩበት የርክክብ፣ የአጠቃቀም፣ የአጠባበቅና የተጠያቂነት አሠራር ሥርዓት በማስፈን ተጠቃሚዎቹ ያለሙትን ሀብት ለማስተዳደር፣ ለመጠቀምና ለመጠበቅ የሚችሉበትን ሁለንተናዊ አቅም ማሳደግ ያስፈልጋል። ይህም ለዘላቂ የተፈጥሮ ሀብት ልማትና አጠቃቀም ጉልህ አስተዋጽኦ ስለሚያደረግ ትኩረት ተስጥቶት ይሰራል። በ2014 በጀት ዓመቱም ለ1000 ተፋሰሶች ሕጋዊ ሰውነት ያላቸው ማህበራት አቋቁመው እንዲንቀሳቀሱ ይደረጋል።

ዘላቂ የገጠር መሬት አስተዳደርና አጠቃቀም ሥርዓት

የመሬት አስተዳደርና አጠቃቀም ሥርዓት መሻሻልና መጠናከር አርሶ/አርብቶ አደሮች በተለይ ሴቶች ለዘላቂ ጥቅም ቴክኖሎጂዎችንና አሰራሮችን ተጠቅመው የተፈጥሮ ሀብትን በባለቤትነት ስሜት እንዲያለሙና እንዲንከባከቡ ያበረታታቸዋል፤ አስተማማኝ ዋስትናም ይሆናቸዋል።

የተለያዩ በወል፣ በግል ወይም በመንግስት ሥር የሚገኙ የገጠር መሬት ይዞታዎችን በስፋት፣ በአቅጣጫና በመሬቱ የመጠቀም መብቶችን ለመለየት የሚያስችል በዘመናዊ ኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ የተደገፈ የመረጃ ሥርዓት መዘርጋትና አመች የሕግ ማዕቀፎችን መፍጠር ያስፈልጋል። ይህም የተሻሻለ የገጠር መሬት አስተዳደርና አጠቃቀም ሥርዓት በመዘርጋት ግለሰብ አርሶ አደሮች፣ አርብቶ አደሮችና የግብርና ኢንቨስተሮች በተለይ ሴቶችና ወጣቶች እንዲበረታቱ፣ በይዞታቸው የመጠቀም መብታቸው እንዲጎለብት፣ በመሬት ወሰን ምክንያት የሚፈጠሩ አለመግባባቶችንና ግጭቶችን እንዲቀንስ እንዲሁም የተፈጥሮ ሀብትን በዘላቂነት እንዲንከባከቡ ያደርጋል።

የተቀናጀ አሳታፊ የገጠር መሬት አጠቃቀም እቅድ ማዘጋጀትና መተግበር

በሃገራችን የተቀናጀ የገጠር መሬት አጠቃቀም ዕቅድ በፌደራልም ሆነ በክልሎች በተሟላ ሁኔታ ባለመኖሩ ምክንያት በአንድ በኩል ለግብርና አገልግሎት መዋል የነበረባቸው ምርጥ የእርሻ መሬቶች (Prime Farmlands) ለከተሞች እና ኢንዱስትሪዎች በዘፈቀደ መስፋፋት በመዳረግ የግብርና ምርት አሳጥቷል። በሌላ በኩል በብዙ የአገራችን ደጋማና ወይና-ደጋማ አካባቢዎች የሚኖሩ አርሶ አደሮች በእርሻ መሬት ጥበት ምክንያት ለእርሻ ልማት መዋል የሌለባቸውን ከፍተኛ ተዳፋትነት ያላቸውን

መሬቶች ለእርሻ አገልግሎት በማዋላቸው የተፈጥሮ ሃብታችን በከፍተኛ ሁኔታ ተጎድቷል። ይህንን ችግር በዘላቂነት ለመፍታት የተቀናጀና አሳታፊ የገጠር መሬት አጠቃቀም ዕቅድ በፌደራል፣ በክልሎች፣ በወረዳና በቀበሌ ደረጃ በተሟላ ሁኔታ የማዘጋጀትና የመተግበር ስራዎች መሰራት አለባቸው። በ2014 በጀት ዓመትም በ1000 ቀበሌዎች አሳታፊ የገጠር መሬት አጠቃቀም ዕቅድ የሚዘጋጅ ሲሆን በ700 ቀበሌዎች ደግሞ የተዘጋጀው አሳታፊ የገጠር መሬት አጠቃቀም ዕቅድ ትግበራ ይጀምራል።

የሁለተኛ ደረጃ የይዘታ ማረጋገጥና የምስክር ወረቀት መስጠት

የገጠር መሬትን በአቅጣጫ፣ በስፋት፣ በወሰንና በባለይዘታ ዘመናዊ ቴክኖሎጂዎችን በመጠቀም መለካት፣ መመዘገብና ለባለይዘታዎች የይዘታ የምስክር ወረቀት መስጠት በይዘታቸው ላይ የሚኖራቸውን ዋስትና እንዲያድግ ያደርጋል። ይህም ባለይዘታዎች በተለይ ሴቶች ገንዘባቸውን መሬታቸው ላይ በማዋልና ከወሰን ጋር የተያያዙ ግጭቶችን በመቀነስ ሙሉ ጊዜያቸውን በልማት ላይ እንዲያውሉ በማድረግ ለምርትና ምርታማነት ዕድገት ከፍተኛ አስተዋጽኦ ያደርጋል። ስለሆነም በበጀት ዓመቱ 2.6 ሚሊዮን ማሳ፣ 743 ሺህ ባለይዘታዎች (520 ሺህ አባወራና 223 ሺህ እማወራዎች) የሁለተኛ ደረጃ የገጠር መሬት የይዘታ ማረጋገጫ ይሰጣቸዋል።

የብሄራዊ የመሬት መረጃ ስርዓትን ማስፋፋት

እስከአሁን በስፋት እየተካሄደ የሚገኘውን የ2ኛ ደረጃ የይዘታ ማረጋገጥና የምስክር ወረቀት የመስጠት ስራ ዘላቂነት ይኖረው ዘንድ በመረጃ ስርዓት የተደገፈ መሆን ይኖርበታል። ስለሆነም የተጀመረውን ብሄራዊ የገጠር መሬት አስተዳደር የመረጃ ስርዓትን በተጠናከረ መንገድ በሀገሪቱ የማስፋፋትና ከገጠር መሬት ጋር በተያያዘ የሚከናወኑ ግብይቶች ወቅታዊ የማድረግ ስራ በማከናወን ይህ የመረጃ ስርዓት የሚያመነጫቸው መረጃዎች ለተጠቃሚዎች በማድረስ ከዘርፉ የሚገኘው ገቢ የማሳደግ ስራ ይከናወናል። በተጨማሪም የአሳታፊ የቀበሌ መሬት አጠቃቀም ዕቅድና ከዚህ ጋር የተያያዙ መረጃዎችን እንዲይዘና ለተጠቃሚው ተደራሽ እንዲሆን በማድረግ ምርትና ምርታማነት እንዲያድግ ብሎም የአየር ንብረት ለውጥን ለመመከት የራሱን ከፍተኛ ሚና የሚጫወት ይሆናል። በመሆኑም በበጀት ዓመቱ በ105 ወረዳዎች የመሬት አስተዳደር መረጃ ሥርዓት ይዘረጋል።

የቀበሌ ማዕከላትን ማስፋፋት

በቀበሌ ውስጥ ለሚኖሩ አርሶ/አርብቶ አደሮች የተለያዩ መሰረተ-ልማቶችንና አገልግሎቶችን እንዲያገኙ በአንድ ማዕከላዊ ቦታ የቀበሌ ማዕከላትን መገንባት አስፈላጊ ነው። በአማራ ክልል የተጀመረውን የቀበሌ ማዕከላት (የቀበሌ ዋና ከተማ) ምስረታ እንደ ተሞክሮ በመውሰድ በቀጣይ በሌሎችም ክልሎች በስፋት ተጠናክሮ የማስፋፋት ስራ ይሰራል። ይህ የቀበሌ ማዕከል ግንባታም በሚዘጋጀው አሳታፊ የመሬት አጠቃቀም ዕቅድ ዝግጅትን መሰረት ያደርጋል። የገጠር ቀበሌ ማዕከላትን ማስፋፋት እነሱን ተከትለው የግብርና ቴክኖሎጂና ግብአት አቅራቢዎች፣ የግብርና ምርት ላይ እሴት በመጨመር ለአገር ውስጥም ሆነ ለውጭ ገበያ የሚያቀርቡ አነስተኛ ኢንተርፕራይዞች እንዲቋቋሙ አስቸይ ሁኔታን ይፈጥራል። በዚህ መሠረት በ2014 በጀት ዓመት 225 የገጠር ቀበሌ ማዕከላት ምስረታ ይካሄዳል።

የአነስተኛ መስኖ ሽፋንና አጠቃቀም ማሳደግ

አጠቃላይ ውጤታማ የመስኖ ውሀ አጠቃቀም ጥናትን መሰረት ያደረገ የመስኖ ውሀ በበቂ መጠን ማቅረብና አጠቃቀሙን ማሻሻል የግብርናውን ዘርፍ በዘላቂነት ለማሳደግ ወሳኝ ነው። ስለሆነም በአገራችን ዋነኛ የመስኖ ውሀ ምንጭ ከሆኑት የዝናብ፣ የክርስ-ምድርና የገፀ-ምድር ውሀ የምናገኘውን ውሀ ዘመኑ የደረሰባቸውን ቴክኖሎጂዎች በመጠቀም ግብርናውን ከዝናብ ጥገኝነት በማላቀቅ በዓመት ሁለትና ከዚያ በላይ ጊዜ በማምረት ምርትና ምርታማነትን በከፍተኛ ሁኔታ ማሳደግ ይቻላል። የመስኖ ውሀ አቅርቦትና አጠቃቀምን ማሻሻል ተገቢ ባልሆነ የመስኖ ውሀ አጠቃቀም ምክንያት የሚከሰተውን የአፈር ጨዋማነትና ተያያዥ ችግሮች ከመፍታት ባሻገር ተፋሰስን መሠረት በማድረግ ለሚሠሩ የተፈጥሮ ሀብት ልማትና አጠቃቀም ሥራዎች ውጤታማነት ጉልህ አስተዋፅዖ ያደርጋል። በመሆኑም በማህበረሰብ (ከ30.8 ወደ 32 በመቶ) እና በቤተሰብ (ከ70 ወደ 71.1 በመቶ) የመስኖ ውሀ አጠቃቀም ብቃትን በማሻሻል በ2013 ከተደረሰበት 790 ሺ. ሄ/ር በ2014 ወደ 843.3 ሺ. ሄ/ር የአነስተኛ መስኖ አውታር ሽፋንን በማሳደግ 4.67 ሚሊየን የመስኖ ውሀ ተጠቃሚ አርሶ/ከፊል አርብቶ አደር የሚደርስ ይሆናል

የመስኖ መሰረተ ልማትን ማስፋፋትና ማሻሻል

አዳዲስ የመስኖ አውታሮችን መገንባት

የመስኖ መሰረተ ልማትን በማስፋፋት አዳዲስ የመስኖ አውታሮችን በመገንባት በመስኖ ሊለማ የሚችል መሬት ባለባቸው አካባቢዎች ያሉትን የገፀ ምድርና የክርስ ምድር ውሀን ጥቅም ላይ ለማዋል የአውታር ግንባታዎችን በማስፋፋት የመስኖ ሽፋን እንዲያደግ ማድረግ ያስፈልጋል። ይህንኑ ለማሳካት በበጀት ዓመቱ 197 በማህበረሰብ የሚተዳደሩ አዳዲስ የመስኖ አውታሮች፣ 157,157 በቤተሰብ የሚተዳደሩ አዳዲስ የመስኖ አውታሮች (72.8% የገጸ ምድር፣19.94% የክርስ ምድር እና 7.71% የዝናብ ውሀ ማሰባሰብ) ግንባታ በማካሄድ ለመስኖ ልማት ዝግጁ የሆነ የመሬት ስፋት 843.3 ሺ. ሄ/ር የሚደርስ ይሆናል።

ከዚህ ጋር ተያይዞ ተገንብተው አገልግሎት በመስጠት ላይ ያሉ የመስኖ አውታሮችን የውሀ አጠቃቀም ለማሻሻል ውሀ ቆጣቢ የሆኑ ቴክኖሎጂዎችና አሠራሮችን በመጠቀም የመስኖ ሽፋንን ለማሳደግ 546 ሄ/ር የመስኖ መሬት በውሀ ቆጣቢ ቴክኖሎጂዎች የሚሸፈን ይሆናል።

ነባር የመስኖ አውታሮች ማሻሻያ (Revitalization) እና የተሻሻለ የመስኖ አውታር አስተዳደርና ውሀ አጠቃቀም

የነባር የመስኖ አውታሮች በተለያዩ ምክንያቶች ተበላሽተው አገልግሎት የማይሰጡ ወይም ከአቅማቸው በታች አገልግሎት የሚሰጡ የመስኖ አውታሮችን አስፈላጊውን ማሻሻያ ወይም እድሳትና ጥገና በ2730

ሄ/ር ላይ በማካሄድ በሙሉ አቅማቸው አገልግሎት እንዲሰጡ በማድረግ የመስኖ ሽፋንን የማሳደግ ሥራ የሚሰራ ይሆናል።

ባለፉት ዓመታት የአርሶ/ከፊል አደሩን ለድርቅ ተጋላጭነት በመቀነስ ምርትና ምርታማነትን ለማሳደግ ብሎም ለአጠቃላይ አገራዊ የኢኮኖሚ እድገት አስተዋፅዖ እንዲያበረክቱ ለማድረግ መንግስት ከፍተኛ ሀብት በመመደብ ሰፊ መሬት የማልማት አቅም ያላቸው የመስኖ አውታሮች ተገንብተዋል። ሆኖም ግን የመስኖ አውታሮቹ የሚጠበቅባቸውን አገልግሎት ከመስጠት አንጻር ከፍተኛ ውስንነት ታይቷል። የዚህ ውስንነት መንስዔውም ዘመናዊ የመስኖ አውታር አስተዳደር ስርዓት ባለመዘርጋቱ፣ የመስኖ አውታሮቹ ተገቢ የሆነ ጥገናና ዕድሳት የማይደረግላቸው መሆኑና የውሃ አጠቃቀምም ፍፁም አባካኝና ቁጥጥር የሌለበት መሆኑ ነው። ይንን ችግር ለመፍታት በጀት ዓመቱ 1516 ህጋዊ ሰውነት ያገኙ የመስኖ ውሃ ተጠቃሚ ማህበራት ይቋቋማሉ።

የአፈር ለምነትንና ጤንነትን በዘላቂነት ማሻሻል

ዘላቂ የአፈር ጤንነትና ለምነት በመጠበቅ የግብርና ምርትና ምርታማነትን በማሳደግ የምግብና ስነ-ምግብ ዋስትናን ለማረጋገጥ እንዲሁም በአየር ንብረት ለውጥ የሚከሰተውን አሉታዊ ተጽእኖ ለመቋቋም ቁልፍ ሚና ይጫወታል። ስለሆነም የአፈርን ለምነትና ጤንነት ተጨባጭ በሆነ መልኩ ለማሻሻል በ2014 በጀት ዓመት በስትራቴጂክ ደረጃ የምናከናወናቸው ውጤቶች አለም አቀፍ ደረጃውን የጠበቀ ዘመናዊ አፈር መረጃ ስርአት መዘርጋቱ፣ ልዩ ትኩረት የሚሹ ችግር ያለባቸውን አፈሮች ምርታማነት ማሻሻል፣ የተፈጥሮ ማዳበሪያዎችን አጠቃቀም ማስፋት፣ የማእድን ማዳበሪያዎች አጠቃቀምን ማሳደግ፣ የአፈር ምርመራ ላቦራቶሪዎችን አቅምና አሰራር ማጎልበት እና የአፈር ብክለትን በመቀነስ የአፈር ምርታማነትን ማሳደግ ዋና ዋናዎቹ ናቸው።

የአፈር ሀብት መረጃና ካርታ ዝግጅት ሥራዎች

ዓለም አቀፍ ደረጃውን የጠበቀ ዘመናዊ የአፈር መረጃ ሥርዓት መዘርጋት ዲጂታል ቴክኖሎጂ ፈጣንና ቀጣይነት ያለው ልማት ለማረጋገጥ ከፍተኛ አስተዋጽኦ ያደርጋል። ስለሆነም የአፈር ጤንነትንና ለምነትን በዘላቂነት ለማሻሻል ከመስክ፣ ከሳተላይት ምስል እንዲሁም ከተለያዩ ምንጮች የአፈርና ባዮፊዚካል መረጃዎችን በማሰባሰብና በመተንተን፣ ሳይንሳዊ ሞዴሎችንና ጂኦ-ስፓሻል ቴክኖሎጂዎችን በመጠቀም የአፈር ሀብትና ለምነት ካርታ እንዲሁም የማዳበሪያ ዓይነት ምክረ-ሀሳብ ካርታ በማዘጋጀት፣ መረጃውን በሚፈለገው አግባብ ለተጠቃሚው ተደራሽ እንዲሆን ይደረጋል።

ስለሆነም የአፈር ሀብት ዓይነት ልዩታና ካርታ ዝግጅት (Soil classification and Mapping) ለመሬት አጠቃቀም እቅድና ለተፋሰስ ልማት እቅድ ዝግጅት በአጠቃላይ ለዘላቂ የተፈጥሮ ልማትና አጠቃቀም ሥራዎች መሰረታዊ የመረጃ ግብአት ነው። የአፈር ሀብት ዓይነትና ባህርይ ልዩታ ለአፈር ጤንነትና

ለምነት ማሻሻያ ተግባራት፣ የኮትቻ፣ አሲዳማና ጨዋማ አፈር ልማት መነሻ በመሆኑ በቀጣይ ዓመት በተመረጡ 45 ወረዳዎች ላይ የአፈር ሀብት ዓይነት ልዩነት ካርታ እንዲሁም በ15 ወረዳዎች ላይ የአፈር ጨዋማነት ካርታ የማዘጋጀት ሥራ ይከናወናል።

የአፈር ለምነትና ጤንነት የማሻሻል ሥራዎች

የአፈር ለምነት ማሻሻያ ስራዎችን በማካሄድ አሲዳማ አፈርን ምርታማነት ማሳደግ

የአፈር ዓይነቶች የተለያዩ ባህሪያት ስላላቸው እነሱንም ለማልማት የተለያዩ ስትራቴጂዎችን በመከተል ማልማት ያስፈልጋል። በመሆኑም የተለያዩ ጥናቶች እንደሚያመለክቱት በተለያዩ ክልሎች ውስጥ በአሲዳማነት በከፍተኛ ሁኔታ የተጠቃ ከሦስት ሚሊየን ሄ/ር በላይ የሚሆን የአርሻ መሬት ይገኛል። ይህ መሬት የሚገኘውም ከፍተኛ የዝናብ መጠን በሚያገኙና ከፍተኛ የሰብል ምርት ሊሰጡ በሚችሉ አካባቢዎች ነው። ሥለሆነም የአፈር አሲዳማነት በምርት እና ምርታማነት ላይ በሚያመጣው ተጽዕኖ ላይ የግንዛቤ ማዳበርና ለአሲዳማ አፈር ህክምና ግብዓት የሆነውን የግብርና ኖራ ቴክኖሎጂ በአርሶ አደሩ ዘንድ እንዲተዋወቅ ሰፊ ጥረት ሲደረግ ቆይቷል። እንደዚሁም የኖራ ማዕድን መኖሩ በተረጋገጠባቸው ቦታዎች የየኖራ መፍጫ ማሽኖችን በመትከል ለአርሶ አደሩ ተደራሽ እንዲሆን ጥረት ተደርጓል። ከዚህ በተጨማሪም በኖራ ማምረት ሂደት ላይ የተሰማሩ የግል ባለሀብቶች ስራውን እንዲደግፉና እንዲበረታቱ በመንግስት በኩል ዕውቅና የመስጠትና የአፈር ምርመራ ላቦራቶሪዎች የአሲዳማ አፈር ናሙናዎችን በመመርመር የኖራ መጠን ለመወሰን የሚያስችል የአሰራር ስርዓት የመዘርጋት ጅምር ስራዎች ተጠናክረው የሚሰሩ ይሆናል።

ሀ/ ነባር ኖራ ማምረቻ ፋብሪካዎች በሙሉ አቅማቸው እንዲሰሩ ማድረግ

ያሉት ነባር ኖራ ማምረቻ ፋብሪካዎች በዋነኛነት በክልሎቹ የሚመሩ እና አብዛኛወቹ ችግሮች በዋናነት በክልሎቹ ሊፈቱ የሚገባቸው ቢሆንም በፌደራል ደረጃ ሊታገዙ የሚችሉትን ጉዳዮች ለይቶ ማገዝ ተገቢ ይሆናል። ይህም ማምረቻወቹ ያሉባቸውን ችግሮች ከክልሎቹ ጋር በመገምገም በክልልና በፌደራል ደረጃ ሊፈቱ የሚችሉትን ማነቆዎች ለይቶ ችግሮቹን በቅርብ ክትትልና ድጋፍ በመፍታት የማምረት አቅማቸውን በማሳደግ በኖራ የሚታከመውን አሲዳማ መሬት መጠን በከፍተኛ ደረጃ ማሳደግ የሚገባን ይሆናል። በዚህ ደረጃ በየአመቱ የሚታየው ለውጥ ዘገምተኛ በመሆኑ ችግሮቹን አስተካክሎ እምርታዊ ለውጥ ማምጣት አስፈላጊ ይሆናል።

ለ/ አዳዲስ የኖራ ክምችት ያለባቸውን ኪስ ቦታዎችን መለየት

አዳዲስ የግብርና ኖራ ማእድን ክምችት ያለባቸውን ኪስ ቦታዎች መለየት እና ካርታ የማዘጋጀት፣ የግብዓቶችን ጥራትና መጠናቸውን በመለየት አዋጪነታቸውን ማጥናትና ለአምራች ድርጅቶች ማሳወቅ፣ ቦታዎቹን ለትራንስፖርት አገልግሎት ተደራሽ ማድረግ፣ የዕሴት ሰንሰለትና የገበያ ትስስር

መፍጠር፣ የተለዩ ግብዓቶች ምክረ ሀሳብ ማዘጋጀት፣ በምክረ ሀሳቡ መሰረት ግብዓቶቹን ጥቅም ላይ ለማዋል ለአርሶ አደሮች ተደራሽ የማድረግ ስራ ይሰራል። ስለሆነም በ2014 የኖራ ጥሬ ሀብት የሚገኙባቸውን ሁለት ቦታዎች ይለያሉ።

በጥቅሉ የአሲዳማነትን አፈር ምርታማነት ከማሻሻል አንጻር አሲዳማነት ጎልቶ በሚታይባቸው ክልሎች 7.2 ሚሊየን ኩ/ል ኖራ እንዲቀርብ በማድረግ 5,813,940 ኩ/ል የግብርና ኖራ በማሰራጨት 290,697 ሄ/ር አሲዳማ መሬት ይታከማል፣ የኖራ አቅርቦትና ስርጭት ስርዓት ሰነድ ስራ ላይ እንዲውል በማድረግ የግል ሴክተርን በማሳተፍ የኖራ አቅርቦት አሁን ካለበት ዝቅተኛ አፈጻጸም እንዲሻሻል ይደረጋል።

የጨዋማ አፈርን ምርታማነት ማሳደግ

የጨዋማነት አፈርን ምርታማነት ከማሳደግ አኳያ እስካሁን የተሰሩ የልማት ስራዎች አጥጋቢ ባይሆኑም የአፈር ጨዋማነት መንስኤዎች፣ የሚያስከትለው ችግር እና መፍትሄዎች ዙሪያ ችግሩ በሚገኝባቸው አካባቢዎች ግንዛቤ የመፍጠር ስራዎች የተሰሩ ሲሆን ከዓለም አቀፍ የምርምር ማዕከላት ጋር በመተባበር ጨዋማነትን መቋቋም የሚችሉ የሰብል እና መኖ ዝርያዎችን ለማውጣትና በአርሶ/አርብቶ አደሩ ዘንድ ቴክኖሎጂዎችን በስፋት ለማስተዋወቅ የምርምር ስራዎች በተለያዩ ክልሎች እየተሰሩ ይገኛሉ።

ሀ/ የመስኖ ውሃ አጠቃቀሞችን ጨዋማነትን በማያስከተል መልኩ ተግባራዊ ማድረግ

ከመስኖ ውሃ አጠቃቀም ጋር በተያያዘ የሚከሰተውን ጨዋማነት ችግር ከመፍታት በቀጣይ አመት መስኖ ላይ ከሚሰሩ አጋር አካላት ጋር በመቀናጀት ጨዋማነትን የማያስከትል የመስኖ ውሀ አጠቃቀም ስርዓት በመዘርጋት እና ተግባራዊ በማድረግ ችግሩ እንዳይስፋፋ የማድረግ ስራ በስፋት የሚተገበር ይሆናል።

ለ/ ጨዋማነትን ሊቋቋሙ የሚችሉ የሰብል እና መኖ ዝርያዎችን መጠቀም

ባለፉት በምርምር የወጡ ጨዋማነትን ሊቋቋሙ የሚችሉ ሰብሎችንና የእንስሳት መኖ ዝርያዎችን በማባዛት አርሶአደሩ በስፋት እንዲጠቀምባቸው ማድረግ ይገባል። ከዚህም ጎን ለጎን ከምርምር ተቋማት ጋር በመቀናጀት ሊሎች ጨዋማነትን ሊቋቋሙ የሚችሉ ሰብልና መኖ ዝርያዎችን የመለየትና የመሞከር ስራዎችን በመስራት 3450 ሄ/ር እንዲሸፈን ይደረጋል።

የኮትቻ አፈር ምርታማነትን ማሳደግ

በአለፉት ዓመታት የኮትቻ አፈርን ለማልማት በተደረጉ ጥረቶች አርሶ አደሩ በማሳው ውስጥ የሚገኘውን ትርፍ ውሀ ለማጠናፈፍ የሚረዳውን የአይባር ቢቢኤም ቴክኖሎጂ መጠቀም እና

የተንጣፈፈውን ትርፍ ውሀ በኩሬ በማጠራቀም በዓመት ሁለትና ሶስት ጊዜ ለማምረት ሙከራዎች ተደርገዋል። በተጨማሪም ትርፍ ውሀ ማጠንፈፍ በማይቻልባቸው አካባቢዎች አርሶ አደሩ የተለያዩ ቴክኖሎጂዎችን (ካምበር ቤድ፣ ተስማሚ የሩዝ ዝርያዎችን መጠቀም) እና ውጤታማ የሆኑ ባህላዊ አሰራሮች እንዲተዋወቅና እንዲጠቀም አማራጭ የመፍጠር ተግባራት ተከናውነዋል።

በዚህም በጀት ዓመት የኮትቻ አፈር ልማት የሰብሎች ምርትና ምርታማነትን ለማሳደግ ካለው ከፍተኛ እምቅ አቅም የተጠናከረ ስራ መስራት ይገባል።

ሀ/ ትርፍ ውሃ ማጠንፈፊያ ቴክኖሎጂዎችን በስፋት መጠቀም

በነባሩ የኮትቻ አፈር ስራ ላይ የዋሉ የውሀ ማሳባሰቢያ ቴክኖሎጂዎችን የመለየት በሰርቶ ማሳያዎች ሙከራ ማካሄድ እና ከከፍተኛ ትምህርትና ከምርምር ተቋማት ጋር በመቀናጀት አዋጪ እና ተስማሚ የሆኑ የኮትቻ አፈር የውሀ ማሳባሰቢያ ተጨማሪ ቴክኖሎጂዎችን እና አሰራሮችን ማፍለቅና ማሰራጨት ስራዎች የሚሰሩ ይሆናሉ። ስለሆነም የተሻሻለ የኮትቻ አፈር ልማት ቴክኖሎጂ ፓኬጅ ተግባራዊ በማድረግ 650,000 ሄ/ር ለማልማት አስፈላጊው ድጋፍ ይደረጋል።

የተፈጥሮ ማዳበሪያዎችን አጠቃቀም ማሻሻል

በተለያዩ የአገራችን አካባቢዎች የአፈር ስነ-ህይወታዊ አካላት ብዙሀነት ያሉበትን ደረጃ ለማወቅ ጥናት ማድረግ፣ በየስነምህዳሩ የተለዩ ጠቃሚ የሆኑ ስነ ህይወታዊ አካላት የሚባዙበትን የአሰራር ዘይቤዎች ማመቻቸት፣ የተባዙትን ስነ ህይወታዊ አካላት በሰርቶ ማሳያ ማስተዋወቅ እና ወደ ኤክስቴንሽን ፓኬጅ ማስገባት ማስፋፋት እና የስነ ህይወታዊ አካላት ትግበራ ክትትል እና ግምገማ በማካሄድ የማሻሻያ ስራዎችን መስራት ያስፈልጋል። እነዚህ ስራዎችም ከምርምርና ልማት አጋር አካላት ጋር በቅንጅት ይሰራሉ።

የአፈር ንጥረ-ነገር ይዘት ከሚመናመንባቸው ምክንያቶች አንዱና ዋናው ሰብሎችን በማምረት ሂደት ከአፈሩ የሚወስዱትን ንጥረ-ነገሮች ወደአፈሩ የመመለስ ባህል ስለሌለ ነው። ይህንም ችግር ማስወገድ የሚቻለው የተወሰነውን የእርሻ ተረፈ ምርት በእርሻ ማሳ ላይ ለማስቀረት ወይም ተረፈ ምርቶችን ከሌላ ቦታ በማምጣት መጨመር የሚያስችሉ ስራዎችን ስናከናውን ነው። በጥናት ላይ የተመሰረተ የዕቀባ እርሻን ማስፋፋት የሚያስችሉ አሰራሮችን ከአካባቢው ባዮ-ሪኪካልና ሶሺዮ-ኢኮኖሚያዊ ሁኔታዎች ጋር በማጣጣም መተግበር ያስፈልጋል። የአፈር ለምነት መራቆት ችግርን ለመቅረፍ ተደጋጋሚ እርሻን በመቀነስና ውስን እርሻ በማካሄድ፣ በሽፋን/አረንጓዴ ማዳበሪያ ሰብሎች/በጉዝንዝ መልክ በዘላቂነት አፈርን በመሸፈን ለጎርፍ እንዳይጋለጥ በማድረግ የአፈር መሸርሸርን በመቀነስ እንዲሁም በፈረቃ/በስብጥር የሚመረቱ ሰብሎችን በማስፋት የሰብል ምርትና ምርታማነትን ለማሳደግ ይሰራል። በሀገር ውስጥም ሆነ በዓለም አቀፍ ደረጃ ያለውን ልምድና እውቀት በመቀመር የአቀባ እርሻ የአሰራር መመሪያ

እንዲዘጋጅ በማድረግና በየደረጃው ለሚገኙ አካላት ግንዛቤ በመፍጠር የዕቅድ እርሻን በኤክስቴንሽን ሥርዓት ውስጥ በማካተት በሰርቶ ማሳያዎችና በአ/አደር ማሳ ላይ የማስተዋወቅና የማስፋት ስራ ይከናወናል።

ሀ/ የእቀባ እርሻን ማስፋፈፋት

በሀገራችን ለዕቅድ እርሻ ትግበራ በከፍተኛና በመካከለኛ ደረጃ ተስማሚ እንደሆኑ በጥናት በተለይ አካባቢዎች ቅድሚያ ትኩረት በመስጠት በየደረጃው በቂ ግንዛቤ በመፍጠርና የአመለካከት ለውጥ በማምጣት የዕቅድ እርሻን ለማስፋፋት በተጠናከረ ቅንጅታዊ አሰራር የሚተገበር ይሆናል። ስለሆነም የዕቅድ እርሻ ቴክኖሎጂን በሰርቶ ማሳያ ማዕከልና በሞዴል አ/አደር 900 ሰርቶ ማሳያዎችን በመስራት የማስተዋወቅና የማስፋት እንዲሁም በአጠቃላይ በቀጣይ ዓመት 12,500 ሄ/ር በእቀባ እርሻ የሚለማ መሬት ይሆናል፤

ለ/ ኮምፖስት እና ፍግ በስፋት ማዘጋጀት እና መጠቀም

የአፈር ለምነት እና ጤንነትን ለማሻሻል የሚረዱ የተፈጥሮ ቁስ አካላትን በስፋት መጠቀም ይቻል ዘንድ የአፈር ንጥረ-ነገርና ካርቦናዊ ቁስ ይዘት ለማሻሻል የሚረዱ የተሳቦ ቀልዝን፣ ኮምፖስትንና ፍግን በመላ አገሪቱ በስፋት መጠቀም ይገባል ። ስለሆነም 80 ሚ/ሜ/ኮ ኮምፖስት ጥቅም ላይ በማዋል 4.5 ሚ/ን ሄ/ር ለማልማትና የተፈጥሮ ቁስ አካል (OM) ለማሻሻል ድጋፍና ክትትል ይደረጋል። የባዮሰላሪ ቴክኖሎጂን በ 30,000 አርሶና አርብቶ አደሮችን ተጠቃሚ በማድረግ የአፈር ተፈጥሯዊ ቁስ አካል (OM) መጠን ለማሻሻል ድጋፍና ክትትል ይደረጋል፤

ሐ/ ቨርሚኮምፖስት ማዘጋጀትና መጠቀም

በሀገራችን የቨርሚ ኮምፖስት የማምረትና የመጠቀምን እንቅስቃሴ የተጀመረ ቢሆንም አፈጻጸሙ በዝቀተኛ ደረጃ ላይ የሚገኝ በመሆኑ የተጠናከረ እንቅስቃሴ በማድረግ በ2014 ዓ/ም የቨርሚኮምፖስት ቴክኖሎጂዎችን በተለያዩ ክልሎች 8,000 ሄክታር እንዲለማ ለማድረግ በ 32,000 ነባርና አዳዲስ /አርሶ አደሮች ቴክኖሎጂውን የማስተዋወቅ እና የማስፋት ስራ ይከናወናል።

የማእድን ማዳበሪያ አጠቃቀም ማሻሻል

የአፈር ንጥረ-ነገር መመናመን ችግርን ለመፍታት መሰራት ካለባቸው ስራዎች መካከል የአፈሩን ይዘትና የሰብሎችን ፍላጎት መሰረት ያደረገ የማዳበሪያ ምክረ-ሃሳብ ማዘጋጀት አንዱ ሲሆን ለዚህ ስራ ወሳኝ የሆነው የአፈር ንጥረ-ነገር ይዘት በኢትዮጵያ የአፈር ሃብት መረጃ ስርዓት ፕሮጀክት (EthioSIS) በመላ አገሪቱ በሚባል ደረጃ የተሰራ ሲሆን በዚህም የተነሣ የአፈር ምርመራን መሰረት ያደረገ የማዕድን ማዳበሪያ አጠቃቀም ስርዓት በአገር ዓቀፍ ደረጃ ተተግብሯል። ከዚህም አንጻር ቀደም ሲል በሀገር አቀፍ

ደረጃ ሁለት ዓይነት የማዕድን ማዳበሪያዎች (ዳፕና ዩሪያ) ብቻ ጥቅም ላይ ሲውሉ የነበረበትን የማዳበሪያ ምክረ ሀሳብ በማሻሻል በአሁኑ ወቅት በሀገራችን ከሁለቱ የማዕድን ማዳበሪያ ምንጮች በተጨማሪ ፖታሽ፣ ሰልፈር፣ ዚንክ እና ቦሮን የመሳሰሉ የማዕድን ማዳበሪያዎች በምጥን መልክ በማዘጋጀት እና ለአርሶ አደሩ በስፋት በማስተዋወቅ እና ተደራሽ በማድረግ ምርት እና ምርታማነትን ማሳደግ ተችሏል። ከዚህም ጎን ለጎን የምጥን ማዳበሪያ ማቀነባበሪያ ፋብሪካዎች በኦሮሚያ፣ አማራ፣ ትግራይ እና ደ./ብ/ብ/ሕ ክልሎች እንዲቋቋሙና አገልግሎት እንዲሰጡ ጥረት ተደርጓል።

ሆኖም የተሟላ የማዳበሪያ ምክረ-ሃሳብ ከአፈር ምርመራ ውጤት በተጨማሪ የሰብሎችን የንጥረ-ነገር ፍላጎት ያገናዘበ መሆን ቢኖርበትም ይህ የምርምር ስራ በተሟላ ሁኔታ ባለመሰራቱ በሚቀጥሉት ተከታታይ አመታት ጊዜ ውስጥ ቅድሚያ ተስጥቶት መሰራት ይገባል።

ሀ/ የማዳበሪያ ምክረ ሀሳብ ማዘጋጀት

የአፈር ዓይነት፣ የመሬት አቀማመጥን፣ ስነ-ምህዳር እና የሰብል ፍላጎትንና የአመራረት ስርዓትን ያማከለ በምርምር የተረጋገጠ የማዕድን ማዳበሪያዎች መጠንና አጠቃቀም ተግባራዊ ለማድረግ ከፌደራልና የክልል ምርምር ተቋማት ጋር በትብብር በመስራት የማዕድን ማዳበሪያዎች ምክረ ሀሳብ ለአገሪቷ የእርሻ መሬቶች ማዘጋጀትና የተዘጋጀውን ምክረ ሀሳብ መረጃ ለተጠቃሚው ማሰራጨትና መተግበር፣ የተዘጋጀውን ምክረ ሀሳብ ያመጣውን ውጤት በመገምገም የወደፊት አቅጣጫ የማስቀመጥ ስራ ይሰራል።

በተጨማሪም ከክልል የግብርና መዋቅር ጋር በመቀናጀት ስነ-ምህዳርን፣ የመሬት አቀማመጥን እና የአፈር ዓይነትን መሰረት ባደረገ መልኩ የአፈር ለምነት እና ጤንነት ማሻሻያ ቴክኖሎጂዎች አጠቃቀም የምክር አገልግሎት በየቋንቋዎች የሚሰጥበት መመሪያ የማዘጋጀት፣ መስጠትና አገልግሎት አሰጣጡን በመገምገም እንዳስፈላጊነቱ የማሻሻል ስራ ይሰራል።

እንዲሁም ከፌደራልና የክልል ምርምር ተቋማት ጋር በመቀናጀት በመስኖ ለሚለሙ ሰብሎች የማዕድን ማዳበሪያ አጠቃቀም ምክረ ሀሳብ እና ፓኬጅ ማዘጋጀት፣ የትግበራ ዕቅድ ማውጣትና መተግበር እንዲሁም አፈጻጸሙን የመገምገም ስራዎች ይሰራሉ። በምርምር የተደገፈ የማዳበሪያ አጠቃቀም ምክረ ሀሳብ (fertilizer recommendation advisory service) ተግባራዊ ለማድረግ የሚከናወነውን ዘርፉ በበላይነት የሚመራውን ከ700 በላይ ምርምር ክግብርና ምርምር ካውንስል ጋር በመተባበር ሀገራዊ የማዳበሪያ ምርምር ክትትል ይደረጋል። የማዳበሪያ ጥራት ደረጃዎችን፣ የማዳበሪያ ምዝገባን፣ የላቦራቶሪ ትንተና ሂደት እና የማዳበሪያ ጥራት ቁጥጥር (Inspection) ሰነዶችን የማጠናቀቅ እና ከተለያዩ በአፈር ለምነት ስራ ላይ የተሰማሩ ባለድርሻ አካላት (LLRP, PASSIDP, IFAD, GIZ,

CIMMYT, CASCAP, CFGB, NORAD etc....) ጋር ያለንን ቅንጅታዊ አሰራር የማጠናከር ስራዎች ይሰራሉ።

ለ/ የማደበሪያ ጥራት መቆጣጠር

ለምርት ማሳደጊያ ግብአትነት የሚቀርቡ ማዳበሪዎች የፊዚካልም ይሁን የኪሚካል ይዘታቸው ትክክለኛውን ስታንዳርድ ጠብቀው የተመረቱና የቀረቡ መሆናቸውን የማረጋገጥ ስራ መሰራት ይኖርበታል። ስለሆነም የማዳበሪያ ጥራት ቁጥጥር ስርዓት ለመዘርጋት የሚያስችል በአማካሪ (Consultancy) ጥናት የተደገፈ የአደረጃጀት ሰነድ በማጠናቀቅ ስራ ላይ ይውላል።

የአፈር ብክለት በመቀነስ የአፈር ምርታማነትን ማሻሻል

በአገራችን የከተሞችና የኢንዱስትሪዎች መስፋፋትን ተከትሎ ከቁጥጥር ማነስ የተነሣ ቀላል የማይባል የእርሻ መሬት በኢንዱስትሪ ዝቃጭ/ፍሳሽ የመበከል ችግር እያጋጠመው ይገኛል። ይህንንም ችግር ለመቅረፍ ከምርምር ማዕከላትና በአካባቢ ደህንነት ላይ ከሚሰሩ አካላት ጋር በመተባበር የአፈር ብክለት ተጋላጭነት ደረጃዎችን በካርታ ማመላከት፣ አካባቢዎችን ከብክለት መከላከል እና የተበከሉትን የማከም ስራዎች ይሰራሉ።

የአፈር ላቦራቶሪዎችን አቅምና የአሰራር ደረጃ ማሻሻል

የአፈር ምርታማነትን የሚያሻሽሉ ቴክኖሎጂዎችንና መረጃዎችን በተሻለ አማራጭ በማቅረብና በማስፋፋት ምርትና ምርታማነትን ከማሳደግ አንጻር የአፈር ምርመራ ቤተ-መ-ከራዎችን ደረጃ በማሻሻል አስተማማኝ፣ ገበያ ተኮር እና ጥራት ያለው አገልግሎት እንዲሰጡ በማድረግ በቀጣይ በጀት ዓመት ከሚተገበሩ ስራዎች እኔደሚከተለው ቀረበዋል፤

የናሙና ምርመራና ትንተና አገልግሎት አቅርቦትን ማሳደግ

የጥናት ውጤትን መሰረት ያደረገ የግብርና ምርትና ምርታማነትን በማሳደግ የግብርናውን ክፍለ ኢኮኖሚ ልማት ለመደገፍና አርሶ አደሩን ተጠቃሚ ለማድረግ የአፈር ምርመራ ውጤትን መሰረት ያደረገ የማዳበሪያ አጠቃቀም ሥርዓት መገንባት አማራጭ የሌለው ጉዳይ ነው። ለዚህ ስኬት ደግሞ ጥራት ያለውና ቀልጣፋ የናሙና ምርመራ አገልግሎት መኖሩ ጉልህ ድርሻ አለው። በመሆኑም በ2014 በጀት አመት ዓለም አቀፍ ተቀባይነት ያለው ሥርዓትን በመዘርጋት ዘመናዊ አስተማማኝና ቀልጣፋ የናሙና ምርመራ አገልግሎት እንዲኖር በማድረግ ከተለያዩ ባለድርሻ አካላት የሚመጡ 20,000 የአፈር፣ የዕዕዋትና የውሃ ናሙና ፓራሜትሮችን በላብራቶሪ የፊዚካልና ኬሚካል ምርመራ በማድረግ ጥራት ያለው ውጤት ለመስጠት በዕቅድ ተይዟል።

የህያው ማዳበሪያ ምርት ማምረትና ለተጠቃሚ ባለድርሻ አካላት ማሰራጨት

የአፈር ለምነትን በማሻሻል የጥራጥሬ ሰብሎችን (አተር፣ ምስር፣ ባቁላ፣ ሽምብራ፣ አኩሪ አተርና ቦሎቄ) ምርትና ምርታማነት በማሳደግ የግብርናውን ክፍለ ኢኮኖሚ እድገት ለመደገፍ ለጥራጥሬ ሰብሎች ምርታማነት ጭማሪ የሚውል ህያው ማዳበሪያ በብዛትና በጥራት አምርቶ ለተጠቃሚ ባለድርሻ አካላት ለማሰራጨት ከፍተኛ ጥረት እያደረገ የሚገኝ ይገኛል። በመሆኑም ምርቱን ተደራሽ ለማድረግ እስከ በጀት አመቱ መጨረሻ ድረስ 55,000 ፓኬት ህያው ማዳበሪያ ምርት አምርቶ ለባለድርሻ አካላት ለማሰራጨት ከፍተኛ ጥረት የሚደረግ ይሆናል።

የደን ልማት ዋና ዋና ተግባራት

አገራዊ የደን ልማትና የጥበቃ ቦታዎች ሽፋንን በማሳደግ በደን የተሸፈነ መሬት ድርሻ 18.5 % ማድረስ፣ የተተክሎ ችግኞች አማካኝ የጽድቀት ምጣኔ ወደ 82 በመቶ ለማሳደግ፣ 19.47 ሚሊዮን ሄ/ር ነባር፣ የተፈጥሮ እና ሰው ሰራሽ ደን ከንክኪ ለመጠበቅ፣ 1 ሚሊዮን ሄ/ር የተራቆተ የደን መሬት እንዲያገግም ማድረግ ፣ 0.02 ሚሊዮን ሄ/ር መሬት ላይ የቀርከሀ ደን ለማልማት፣ 50 በመቶ ሀገራዊ የደን ሀብት ቆጠራ ማካሄድ፣ 0.2 ሚሊዮን ሄ/ር የደን ማኔጅመንት ፕላን ማዘጋጀት፣ የ5 ከተሞች የደን አያያዝ እንዲሻሻል ለማድረግ፣ ከደን ሮያሊቲ 200 ሚሊዮን ብር ለማግኘት፣ ከደን ምርት ኤክስፖርት 20 ሚሊዮን ዶላር የውጪ ምንዛሬ ለማግኘት ታቅዷል።

የብዝሀ ሕይወት ዋና ዋና ተግባራት

በ20 ዝርያዎች (አተር፣ ባቁላ፣ ገብስ፣ ስንዴ፣ ተልባ፣ አጃ፣ አብሽ፣ ጥቁር አዝመድ፣ ቦሎቄ፣ ሽምብራ፣ ምስር፣ ማሽላ፣ በቆሎ፣ ጤፍ እና ንያ ወዘተ) እና በ82 አይነቶችን በወካይ የግብርና ስርዓተ ምህዳር በማህበራዊ ዘር ባንኮች አማካይነት ለማንበር የታቀዷል። ሁለት የአዝርዕትና ሆርቲካልቸር ዝርያዎች እና 350 ናሙናዎችን ከተለያዩ የሃገሪቱ ክልሎች በመሰብሰብ የማንበር እቅድ ተይዟል። 2 የሆርቲካልቸር ዝርያዎች እና 150 ናሙናዎችን ከተለያዩ የሃገሪቱ ክልሎች የቡና፣ የስራ ስር፣ ቅመማ ቅመም እና ፍራፍሬ ናሙናዎችን በመሰብሰብ በጮጮ፣ ያዩ፣ በዴሳ፣ አንጋጫ እና ይርጋ ጨፌ መስክ ጂን ባንኮች ለማንበር ታቅዷል።

ቅድሚያ የተሰጣቸውን 50 የደን እጽዋት ዝርያዎችን በዘበታ ማንበር እቅድ ተይዟል። ቅድሚያ የተሰጣቸውን የ120 ዝርያዎችና 200 ናሙናዎችን በጂን ባንክ፣ መስክ ጅን ባንክና ዕዕዋት አጸድ ማንበር እቅድ ተይዟል። ለ500 ተገልጋዮች የሄርባሮም አገልግሎት መስጠት እቅድ ተይዟል። 2/5000 ዝርያ/ንዑስ ዝርያዎችን አባለዘር በኢዘበታ ማንበር እቅድ ተይዟል። 100 የደቂቅ አካላት ዝርያዎችን/አይነቶችን በመለየት በጂን ባንክ ለማንበር ታቅዷል።

10000 የተለያዩ የብርዕ፣ አገዳ፣ ጥራጥሬ፣ ቅባት፣ ቅመማ ቅመምና ስራ-ስር ዝርያዎች ናሙና ለግብርና ምርምር ማዕከላት፣ የኢቨርሲቲዎች እና አለም አቀፍ ምርምር ተቋማት ለማሰራጨት እቅድ ተይዟል።

ለምርምርና ለልማት ጥቅም ለማዋል የደን እጽዋት የዘር ናሙና ለተጠቃሚ ለማሰራጨት 100 የደንና መኖ ዕጽዋት የዘር ናሙናዎችን ለተጠቃሚ ለማሰራጨት እቅድ ተይዟል።

ክፍል ሶስት፡ ቁልፍ የስኬት መስኮች

3.1 ግብርና ኤክስቴንሽን

በሰብል ልማት፣ በተፈጥሮ ሀብት ልማትና ጥበቃ እና በእንስሳት ሀብት ልማት ዘርፍ አሁን የተደረሰበትን ኤክስቴንሽን አገልግሎት ተደራሽነት ቁጥር ከ 11,195,000 ወደ 11,982,000 ለማድረስ ድጋፍ ይደረጋል። በሰብል ልማት እና በእንስሳት ሀብት ልማት የሙሉ ፓኬጅ ተጠቃሚዎች ቁጥር አሁን ከተደረሰበት 6.952 ሚሊዮን ወደ 7.804 ሚሊዮን ለማሳደግ ድጋፍ ይደረጋል። በሰብል ልማት፣ በተፈጥሮ ሀብት ልማትና ጥበቃ እና በእንስሳት ሀብት ልማት ዘርፍ፣ በሥርዓተ ምግብ ተኮር ግብርና፣ በሥርዓተ ጾታ አሁን የተፈጠሩ ሞዴል አርሶ/አርብቶ አደሮች ሌሎች አርሶ አደሮችን በስራቸው እንዲይዙ እና እንዲያፈሩ በመከታተልና በመደገፍ የሞዴል አርሶአደሮች ቁጥር 3.918 ከዚህ ወደ 4.114 ሚሊዮን እንዲደርስ ድጋፍ ይደረጋል።

3.2 ግብርና ቴክኒክና ሙያ ስልጠና

በ10 የሥልጠና መስኮች (ሰብል ልማት፣ እንስሳት እርባታ፣ እንስሳት ጤና፣ ተፈጥሮ ሀብት፣ አነስተኛ መስኖ፣ ግብርና ሜካናይዘሽን (አፕሬሽን እና ሜይንቴይናንስ) ፣ ጎ/ሥራ (ሥራ አመራር፣ ሂሳብ አያያዝ እና ግብይት) እዲሁም መሬት አስተዳደር) በመደበኛ 10193 (ወንድ 6404 ሴት 3789) የደረጃ IV ባለሙያዎች ትምህርትና ሥልጠና ይሰጣል።

በማታና ተከታታይ ትምህርት በመካከለኛ ደረጃ 1371 (ወንድ 907 ሴት 464) የግብርና ባለሙያዎች ትምህርትና ሥልጠና ለመስጠት በዕቅድ ተይዟል። በኮሌጆቻችን ያሉ ሁሉም የደረጃ 4 ስልጣኞች ሀገር አቀፍ የሙያ ብቃት ምዘና እንዲወስዱ ለማስቻል ለኮሌጆቻችን አስፈላጊውን ድጋፍና ክትትል ይደረጋል። ኮሌጆች በበጅት አመቱ አቅደው ለሚሰጡት የትብብር የክህሎት ሥልጠና እንደ ማስተባበሪያ የሚጠበቅብንን ድጋፍና ክትትል ይደረጋል። የወቅቱን በዘርፉ የሚያስፈልገውን በመካከለኛ ደረጃ የሰለጠነ የሰው ሀይል ፍላጎት ሊመልስ በሚያስችል መልኩ የሙያ ደረጃዎችን ለመከለስና በአዲስ ለመቅረፅ የዳሰሳ ጥናት ይካሄዳል።

የግብርና ቴ/ሙ/ት/ሥልጠና በሀገራዊ የግብርና እድገት ላይ ያለውን ሚና በማሳደግ እንዲሁም የግብርና ቴ/ሙ/ት/ሥልጠና ተደራሽነት አድማስን በማስፋት መደበኛ ባልሆኑ (አጫጭር ስልጠናዎች) የሥልጠና መርሃ-ግብር ትኩረት በመስጠት በትምህርት ደረጃ፣ በፆታ፣ በእድሜ ...ወዘተ ባልተገደበ መንገድ ሠልጣኞችን በመቀበል በመረጡት የሥራ ሙያ ተፈላጊ የተግባር ሥራ እና የሥራ ፈጣሪነት ክህሎት

እና እውቀት እንዲኖራቸው ለማድረግ፡- የእውቀት እና ክህሎት ክፍተትን ተከትሎ ለ 500 በሥራ ላይ ለሚገኙ የግብርና ኤክስቴንሽን ባለሙያዎች የስፔሻላይዜሽን፣ በሥራ ላይ ለሚገኙ የግብርና ኢንቨስትመንት ተቀጣሪ ባለሙያዎች፣ በግልም ሆነ በመደራጀት በሥራ ተሰማርተው ለሚገኙ ጥቃቅን፣ አነስተኛ እና መካከለኛ ደረጃ የግብርና ኢንተርፕራይዞች እና ለአርሶ/አርብቶ አደር እና ለገጠር ወጣቶችና ሴቶች አጫጭር ሥልጠና ይሰጣል።

3.3 ግብርና ምርምር

በ2014 የበጀት ዓመት የኢትዮጵያ ግብርና ምርምር ኢንስቲትዩት አራቱን ዓበይት ተግባራት ማለትም በቴክኖሎጂና መረጃ አቅርቦት፣ ለቴክኖሎጂ ተጠቃሚዎች የሚሰጡ የአቅም ግንባታ ስልጠናዎች፣ የቴክኖሎጂ ማስተዋወቅ፣ ቅድመ ማስፋፋት ሥራዎች እና የቴክኖሎጂ ብዜት ስራዎች እንዲሁም ሌሎች ደጋፊ ስራዎችን አስመልክቶ ያቀዳቸው ተግባራት እንደሚከተለው ቀርበዋል።

የግብርና ቴክኖሎጂና መረጃ አቅርቦት

በበጀት ዓመቱ ውስጥ በተለያዩ የምርምር መስኮች ተካሂደው የሚጠናቀቁ የምርምር ተግባራትና መዳረሻ ውጤቶች ላይ የተመሰረቱ 129 ቴክኖሎጂዎች እና 386 መረጃዎች በድምሩ 515 ውጤቶችን ለማቅረብ ዕቅድ ተይዟል። ውጤቶቹ በየምርምር መስኩ ሲተነተኑ ከቴክኖሎጂ አንጻር በሰብል ምርምር 40፣ በእንስሳት ምርምር 35፣ በተፈጥሮ ሃብት አያያዝ ምርምር 1፣ በግብርና ባዮቴክኖሎጂ 10፣ በግብርና መካናይዜሽን 10፣ በምግብ ሳይንስ 27፣ በተቀናጀ ግብርና 3 እንዲሁም ከአርብቶ አደር እና ከፊል አርብቶ አደር ክልሎች ምርምርና ኤክስቴንሽን 3 የተለያዩ የግብርና ምርትን ሊያሻሽሉ የሚችሉ ቴክኖሎጂዎችን ለማውጣት ታቅዷል።

በመረጃ አቅርቦት ደግሞ በሰብል ምርምር 51፣ በሰብል ጥበቃ ምርምር 84፣ በእንስሳት ምርምር 64፣ በተፈጥሮ ሃብት አያያዝ ምርምር 61፣ በግብርና ባዮቴክኖሎጂ 23፣ በግብርና መካናይዜሽን 7፣ በምግብ ሳይንስ 5፣ በአየር ፀባይ፣ ጂኦስፓሻል እና ባዮሜትሪክስ ምርምር 26፣ በአርብቶ አደር እና ከፊል አርብቶ አደር ክልሎች ምርምርና ኤክስቴንሽን 9፣ በቴክኖሎጂ ብዜትና ዘር ምርምር 12፣ በቴክኖሎጂ ስርዓት 3፣ በተቀናጀ ግብርና ምርምር 24፣ በክትትል እና ግምገማ ምርምር 1 እንዲሁም ከግብርና ኢኮኖሚክስ ምርምር 16 መረጃዎች እንደሚወጡ ይጠበቃል።

የግብርና ቴክኖሎጂዎች ብዜት

ኢንስቲትዩቱ ከምርምሩ ጎን የግብርና ልማቱ ሥራ በቴክኖሎጂ አቅርቦት ለመደገፍና የምርምር አቅሙን ለመገንባት በሚያደርገው ጥረት በ2014 በጀት ዓመት፡

በሰብል ምርምር 17,061.9 ኩንታል የብዕርና አገዳ፣ 2,566.42 ኩንታል የጥራጥሬ፣ 249.28 ኩንታል የቅባት እህሎች፣ 106.10 ኩንታል ዘርና 272,850 የአትክልትና ፍራፍሬ ቀንበጥ/ግንጣይ/ሳከር/ችግኝ፣

1,500 ኩንታል ድንች፣ 590.4 ኩንታል ዘርና 7.3 ሚሊየን የእንሰት፣ የስራስር፣ የመዓዛማና የመድኃኒት ቁርጥራጭ፣ 630.5 ኩንታል ቅመማ ቅመም ዘርና 61 ሺህ የቅመማ ቅመም ግንጣይ /ቁርጥራጭ፣ 51.95 ኩንታል ጥጥ፣ 10 ኩንታል የጉሎ ዘር እንዲሁም 284 ኩንታል የቡና ዘርና 644 ሺህ የቡና ችግኝ/ግንጣይ ለማባዛት ታቅዷል።

በእንስሳት ዘርፍ 140 የተሻሻሉ ጊደሮች፣ 15 የተሻሻሉ ኮርማዎች፣ 100 የተሻሻለ የፍየል ዝርያ፣ 423 ሺህ የ1 ቀን የዶሮ ጫጩት፣ 1.15 ሚሊየን የዓሳ ጫጩት፣ 70 እናት ንብ፣ 120 የንብ ጠላት ማጥመጃ፣ 1,550 የሐር ትል እንቁላል (ላርቫ)፣ 270.38 ኩንታል የእንስሳት መኖ ዘር እንዲሁም 5.6 ሚሊየን የመኖ ቁርጥራጭ/ ዝንጣይ/ ቲለር ለማባዛት ታቅዷል።

በተፈጥሮ ሀብት ምርምር ዘርፍ የአፈር ለምነትን ለመጠበቅ የሚያስችሉ 6,500 ፓኬት ሕያው ማዳበሪያ፣ 30 ኩንታል ቨርሚኮምፖስት፣ 2 ኩንታል ቨርሚወርም (የኮምፖስት ትል) እንዲሁም ለተቀናጀ የተፋሰስ አያያዝ ስራዎች የሚውሉ 415.6 ሺህ የተለያዩ የሳር ግንጣይ እና 25 ሺህ የዛፍ ችግኞች ለማባዛት ታቅዷል።

በግብርና ባዩቴክኖሎጂ በመደገፍ 242ሺህ የተለያዩ የሰብል ችግኞችን እንዲሁም በግብርና መካናይዜሽን ዘርፍ ለምግብ ዋስትና እና ለተፈጥሮ ሃብት አያያዝ ጠቀሜታ ያላቸው 326 የተሻሻሉ ልዩ ልዩ የቅድመ-ምርትና ድኅረ-ምርት የእርሻ መሣሪያዎችን ለማባዛት ታቅዷል።

ቴክኖሎጂ ማስተዋወቅና ቅድመ ማስፋት

በበጀት ዓመቱ አዳዲስና ነባር ቴክኖሎጂዎችና መረጃዎችን ለ35,287 (ለ26,172 ወንድና ለ9,115 ሴት) አርሶ አደሮች፣ አርብቶ አደሮች፣ ከፊል አርብቶ አደሮች፣ የልማት ጣቢያ ሠራተኞች፣ የግብርና ባለሙያዎች፣ የዘር አባገሮች፣ የግል ባለሀብቶች እና ከተለያዩ የልማት ድርጅቶች ለሚውጣጡ አካላት የማስተዋወቅ ሥራዎችን ለማከናወን ታቅዷል። ቴክኖሎጂ የማስተዋወቅ ስራው በሰብል ለ7,167፣ በእንስሳት ለ2,057፣ በተፈጥሮ ሀብት ለ2,747፣ በእጽዋት ጥበቃ ለ1,529፣ በባዩቴክኖሎጂ ለ292፣ በግብርና መካናይዜሽን ለ938፣ በምግብ ሳይንስና ስነ-ምግብ ለ223፣ በተቀናጀ ግብርና ለ1,119፣ በአርብቶና ከ/አርብቶ አደር ለ1,078 እንዲሁም በግብርና ስርጸት በተለያዩ ቴክኖሎጂዎች ለ18,137 ተጠቃሚዎች ለመስጠት ታቅዷል። በተጨማሪም የቴክኖሎጂ ተደራሽነት አድማስን ለማስፋት ለ30,107 (ለ22,150 ወንድና ለ7,957 ሴት) የቴክኖሎጂ ተጠቃሚዎች የቅድመ-ማስፋት ሥራዎችን ለማከናወን ታቅዷል። ቴክኖሎጂ የማስፋት ስራው በሰብል ለ8,806፣ በእንስሳት ለ3,914፣ በተፈጥሮ ሀብት ለ3,114፣ በእጽዋት ጥበቃ ለ157፣ በባዩቴክኖሎጂ ለ60፣ በግብርና መካናይዜሽን ለ283፣ በተቀናጀ ግብርና ለ705፣ በአርብቶና ከ/አርብቶ አደር ለ272 እንዲሁም በግብርና ስርጸት በተለያዩ ቴክኖሎጂዎች ለ12796 ተጠቃሚዎች ለማከናወን ታቅዷል።

የቴክኖሎጂ ተጠቃሚዎች የአቅም ግንባታ ስልጠና

የተጠቃሚዎችን የቴክኒክና የክህሎት አቅም በማጎልበት የቴክኖሎጂ ተጠቃሚነታቸው ከፍ ብሎ በምርትና ምርታማነት የላቀ ውጤት እንዲያስመዘግቡ ለማስቻል በ2014 በጀት ዓመት በቴክኖሎጂ አጠቃቀም፣ የአሰራር ዘዴ (አመራረት)፣ አያያዝ (እንክብካቤ)፣ በእንስሳት እና እፅዋት በሽታዎች ቅድመ-መከላከልና ቁጥጥር ዘዴዎች በጠቅላላው ለ37,288 (ለ26,485 ወንድና ለ10,803 ሴት) አርሶ አደሮች፣ አርብቶ አደሮች፣ ከፊል አርብቶ አደሮች፣ የልማት ጣቢያ ሠራተኞች፣ የግብርና ባለሙያዎች፣ የዘር አባገሮች፣ የግል ባለሀብቶች እና ከተለያዩ የልማት ድርጅቶች ለሚውጣጡ አካላት የአቅም ማጎልበቻ ስልጠናዎች ለመስጠት ታቅዷል። ስልጠናው በዘርፍ ሲተነተን በሰብል ለ20,391፣ በእንስሳት ለ5,726፣ በተፈጥሮ ሀብት ለ4,975፣ በእጽዋት ጥበቃ ለ1520፣ በባዮቴክኖሎጂ ለ329፣ በግብርና መካናይዜሽን ለ960፣ በምግብ ሳይንስና ስነ-ምግብ ለ526፣ በተቀናጀ ግብርና ለ140፣ በቴክኖሎጂ ብዜት ለ1511፣ በአርብቶና ከ/አርብቶ አደር ለ210 እና በቴክኖሎጂ ስርጸት ለ1,000 ተጠቃሚዎች የሚሰጥ ሆኖ ታቅዷል።

በምርምር የወጡ አዳዲስ ዝርያዎችን ለአርሶና አርብቶ አደሩ ተደራሽ ለማድረግ ከባለድርሻ አካላት ጋር የሚኖረውን ቅንጅታዊ አሰራር ለማሳደግ ባለድርሻ አካላትን በተገቢው የመለየትና የግንዛቤ መድረኮችን የመፍጠር፣ የልማት አካላት አማካሪ ካውንስልን በማጠናከር በተለይ ግብረ ሰናይ ድርጅቶችን በልማቱ ላይ ተሳታፊ እንዲሆኑ የማድረግ፣ በምርምር፣ ኤክስቴንሽንና በግብርና ዙሪያ የሚሰሩ ከፍተኛ ትምህርት ተቋማትን ቅንጅታዊ አሰራር የማጠናከር፣ በምርምር የወጡ ዝርያዎች ላይ ሠፋፊ ሠርቶ ማሳያዎችን በማካሄድ ቴክኖሎጂዎችን የማስተዋወቅ፣ ምርጥ ተሞክሮዎችን በመለየት፣ በመቀመርና ወደ ተመሳሳይ አካባቢዎች የማስፋት እና የምክርና የሙያ ድጋፎችን በመስጠት የምርምር ውጤቶችን ተጠቃሚዎች የማሳደግ ስራ ይከናወናል።

የተቀናጀ ሀገራዊ የምርምር ሰርዓት መፍጠር

የግብርና ምርምር ሥርዓቱ አካላትን ውጤታማነት ለማሳደግ በተመረጡ አገራዊ ስትራቴጂያዊ ኮሞዩቲዎች ላይ እንዲያተኩሩ አቅጣጫ በማስያዝ፣ የምርምር አሰራርን እንዲያዘምኑ በመደገፍ እና ለጋራ አገራዊ ግብ የምርምር ፕሮጀክቶችን ተቀናጅተው እንዲተገብሩ በምርምር ክላስተር በማስተባበር በዘላቂነት ያደገ የቴክኖሎጂ አቅርቦት እንዲኖር ይሰራል። ይህን ዓላማ ለማሳካት በአገር አቀፍ ደረጃ የግብርና ምርምር ሥራዎችን በማቀናጀት ውጤታማነትን ለማሳደግ ማስተባበር፣ የምርምር ውጤቶች ተደራሽነትን ለማስፋት የአዋጪ ቴክኖሎጂዎችን ሽግግር ማስተባበር፣ አገራዊ የግብርና ምርምር አቅም ግንባታ እና የግብርና ምርምር ፕሮጀክቶች ድጋፍ ማድረግ ላይ ትኩረት ተደርጎ ይሰራል።

ሴክራታሪያቱ መሪ ዕቅዱን እና የአገራዊ የግብርና ምርምር ሥርዓቱን ፍኖተ ካርታ ተንተርሶ ከግብርና ልማት አንጻር የተቀመጡ አገራዊ ፋይዳ ያላቸውን ግቦች ለማሳካት የሚያስችሉ የምርምር ስራዎችን የምርምር ስርዓቱ አካላት እያቀዱ በቅንጅት እንዲተገብሩት የማስተባበር ተግባራት የሚያከናውን ይሆናል።

የእዕዋት የቲሹ ካልቸር ማባገፍ ፕሮቶኮሎች እና የሞለኩላር ማደቀል ዘዴዎች ተቋማት በስፋት እንዲጠቀሙበት ማስተባበር እና የልውጠ ህያዋን ሰብሎች ጠቀሜታ ግንዛቤ ለማሳደግ የማስተባበር ስራ ይሰራል።

ግብርናን ከኢንዱስትሪው ጋራ ከማስተሳሰር አኳያ ለአግሮ ኢንዱስትሪው ልማት ግብዓት ሊሆኑ በሚችሉ ቅባት እህሎች ዙሪያ አንድ ጊዜ የዳሰሳ ጥናት ይካሄዳል።

የምርምር ውጤት ተደራሽነት እና የተሻሻሉ የግብርና ቴክኖሎጂዎችን ተጠቃሚነትን ለማስፋት እንዲቻል የተለየ ትኩረት በሚሹ አካባቢዎች የተሻሻሉ የግብርና ቴክኖሎጂዎችን በትራንስሌሽናል ምርምር የማሸጋገር ስራ በኢትዮጵያ ግብርና ምርምር ምክር ቤት ሴክራታሪያት አስተባባሪነት ይከናወናል። ይህ አካሄድ በምርምር የሚለቀቁ ቴክኖሎጂዎችን በተመረጡ አካባቢዎች በኮሚርሻል ስኬል መሰረት እንደሚችሉ በመፈተሽ፣ የቴክኖሎጂ ፍላጎት በመፍጠር፣ ለተሻለ የዘር ብዜት ሥርዓት መሰረት በመጣል፣ ቴክኖሎጂዎቹን ወደ ግብርና ልማቱ በስፋት እንዲሸጋገሩ በማድረግ ከአግሮ ኢንዱስትሪ ጋር ትስስር እንዲፈጠር ያደርጋል። ይህ የምርምር አሰራር ዘዴ ተደራሽነትን፣ አሳታፊነትን፣ የዕሴት ሰንሰለት ውጤታማነትን እና የቴክኖሎጂ ሽግግርን የሚያሳድግ ነው።

በቆላ መስኖ አካባቢዎች በተመረጡ ዋና ዋና የመስኖ ሰብሎች እና አዳዲስ ማዳበሪያዎች ላይ አንድ ጊዜ የትራንስሌሽናል ማረጋገጫ ጥናት ይካሄዳል።

የአግሮኖሚና ፊዚዮሎጂ ምርምርን ለማጠናከር የሚያስችል ፕሮጀክት ከግብርና ምርምር ስርዓቱ አካላትና ከአለም አቀፍ የግብርና ምርምር ተቋማት ጋር በመተባበር እንዲሁም የማንጎ ስኬል ቁጥጥር ላይ ያተኮረ ፕሮጀክት ከአለም አቀፍ የነፍሳት ፊዚዮሎጂና ኢኮሎጂ ተቋም ጋር በመተባበር እንዲዘጋጅ ይደረጋል።

3.4 ግብርና ሜካናይዜሽን አገልግሎት

አርሶ አደር/ ከፊል አርሶ አደር የግብርና ሜካናይዜሽን አገልግሎት ተጠቃሚነት ለማሳደግ 16 % ያህሉ ማሳ የማሳ ዝግጅቱ በትራክተር፣ 30 በመቶ ምርት በኮምባይነር እንዲሰበሰብ ድጋፍ ማድረግ፣ በዚህ መሰረት፡-አርሶ አደር/ ከፊል አርሶ አደር የግብርና ሜካናይዜሽን አገልግሎት ተጠቃሚነት ለማሳደግ 95000 ሄ/ር የማሳ ዝግጅት በሜካናይዜሽን ይከናወናል።4000 ሄ/ር በቆላማ አካባቢዎች የመስኖ ስንዴ እና ጥጥ ልማት የማሳ ዝግጅት በሜካናይዜሽን ይከናወናል።

3.5 ህብረት ስራ ማህበራት

የኅብረት ሥራ ማህበራትን ማጠናከር እና ማዘመን

የኅብረት ሥራ ማህበራት የአባላት እድገት በገጠር ከ44 በመቶ በ4 ከመቶ በማሳደግ ወደ 48 በመቶ እና በከተማ ከ23 በመቶ በ3 ከመቶ በማሳደግ ወደ 26 በመቶ ለማድረስ ታቅዷል።

በሕብረተሰቡ ፍላጎት መሠረት በተጠኑና በተመረጡ የሥራ መስኮች ላይ 1,000 የተለያዩ መሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበራት እና 3 የኅብረት ሥራ ዩኒቨርሲቲዎችን ይደራጃሉ። 1.7 ሚሊዮን ግለሰቦችን (50 በመቶ ሴት እና 30 በመቶ ወጣቶችን) የመሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበራት አባል ለማድረግ ይሰራል። የግብርና፣ የገንዘብ ቁጠባና ብድር እና የሽማግሌት መሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበራትን የዩኒቨርሲቲ አባልነትን ከ39.8 በመቶ ወደ 44.8 ከመቶ ለማሳደግ ይሰራል። 20 በመቶ የግብርና፣ የገንዘብ ቁጠባና ብድር እና የሽማግሌት መሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒቨርሲቲዎችን የኅብረት ሥራ ማህበራት ፌዴሬሽን አባል ለማድረግ ይሰራል።

ለአባሎቻቸው የላቀ አገልግሎት የሚሰጡ የኅብረት ሥራ ማህበራትን በ2013 ዓ.ም መጨረሻ ከተደረሰበት 42.7 በመቶ በ2.3 ከመቶ በማሳደግ ወደ 45 በመቶ ለማድረስ ታቅዷል።

ለአባሎቻቸው የኅብረት ሥራ እና የግብርና ኤክስቴንሽን አገልግሎት የሚሰጡ በግብርና ዘርፍ ላይ የተደራጁ የኅብረት ሥራ ማህበራት በ2013 ዓ.ም መጨረሻ ከደረሰበት 10 በመቶ በ5 ከመቶ በማሳደግ ወደ 15 በመቶ ለማድረስ ታቅዷል።

የኅብረት ሥራ ማህበራት የግብይት ተሳትፎ እና ድርሻ

በኅብረት ሥራ ማህበራት ቀርቦ የሚሠራጩትን የአፈር ማዳበሪያ (የግብርና ምርት ማሳደጊያ) ግብዓት ስርጭት ድርሻ በ2013 ከደረሰበት 98.25 በመቶ ወደ 98.5 በመቶ እና ፀረ-ተባይ፣ ፀረ-በሽታ እንዲሁም ፀረ-ፈንገስ ከ553 ቶን ወደ 581 ቶን ለማድረስ ታቅዷል።

በኅብረት ሥራ ማህበራት ተባዝቶ የሚቀርበውን ምርጥ ዘር መጠን 2013 ዓ.ም መጨረሻ ከደረሰበት 36,510 ቶን በ2,090 ቶን በማሳደግ በ2014 ዓመት መጨረሻ ወደ 38,600 ቶን ለማድረስ እና በዓመቱ 5 አዳዲስ የኅብረት ሥራ ማህበራት በምርጥ ዘር ብዜት ሥራ ላይ እንዲሳተፉ ለማድረግ ታቅዷል።

የቅድመ እና ድህረ ምርት የግብርና ሜካናይዜሽን አገልግሎት የሚሰጡ ማሽኖችን ቁጥር በ2013 ዓ.ም መጨረሻ ከደረሰበት 1,133 በ125 በማሳደግ ወደ 1,258 ለማድረስ ታቅዷል።

100 የግብርና ቅድመ ምርት እና ድህረ ምርት የሜካናይዜሽን አገልግሎት የሚሰጡ አዳዲስ ማሽኖችን ለማቅረብ፤ 100 የኅብረት ሥራ ማህበራት በቅድመ እና ድህረ ምርት ሜካናይዜሽን አገልግሎት አቅርቦት ሥራ ላይ እንዲሰማሩ ለማድረግ እና 25 የግብርና ኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒቨርሲቲዎች የቅድመ

እና ድህረ ምርት የግብርና ሜካናይዜሽን የስልጠና፣ የጥገና እና የሰርቶ ማሳያ አገልግሎት እንዲሰጡ ለማድረግ ታቅዷል።

የኅብረት ሥራ ማህበራትን የአገር ውስጥ የግብርና ምርቶች የግብይት ተሳትፎ እና ድርሻ በ2013 ዓ.ም መጨረሻ ከደረሰበት 20 በመቶ በ4 ከመቶ በማሳደግ በ2014 ዓ.ም መጨረሻ ወደ 24 በመቶ ለማድረስ ታቅዷል።

ነባር 6000 እና 1000 አዳዲስ ኅብረት ሥራ ማህበራት በአገር ውስጥ ግብይት ትስስር እንዲሳተፍ የሚያስችል ሥራ ለመስራት እና በ2014 በጀት ዓመት መጨረሻ 1.68 ሚሊዮን ቶን የተለያዩ የግብርና ምርቶችን ለአገር ውስጥ ገበያ ለማቅረብ ታቅዷል።

የኅብረት ሥራ ማህበራትን የውጭ ግብይት ድርሻ በ2013 ዓ.ም መጨረሻ ከደረሰበት በመጠን 11 ከመቶ በ5 ከመቶ በማሳደግ 16 ከመቶ ማድረስ እና በዶላር (በገቢ) ከ17 ከመቶ በ5 በማሳደግ ወደ 22 በመቶ ለማድረስ ታቅዷል።

የአግሮ ፕሮሰሲንግ ኢንዱስትሪ ውጤታማነትን ማሳደግ እና ማስፋፋት

የግብርና ኅብረት ሥራ ማህበራት የአካባቢያቸውን ፀጋ መሠረት አድርገው የሚያቋቁሟቸውን የግብርና ምርት ማቀነባበሪያ ኢንዱስትሪዎች ቁጥር በ2013 ከተደረሰበት 1,699 በ111 በማሳደግ በ2014 በጀት ዓመት መጨረሻ ወደ 1,810 ለማድረስ ታቅዷል።

111 ከነማካካሻው የተለያዩ ከአነስተኛ እስከ ከፍተኛ ደረጃ ማቀነባበሪያ ፋብሪካዎችን ለማቋቋም እና የኅብረት ሥራ ማህበራት ለገበያ የሚያቀርቧቸው የግብርና ምርቶች ውስጥ 20 በመቶ እሴት የተጨመረበት እንዲሆን ለማድረግ ታቅዷል።

የኅብረት ሥራ ማህበራትን የመሠረተ ልማት አቅርቦት ለማሻሻል የገበያ ማዕከላት ግንባታን በ2 በማሳደግ 4 ለማድረስ ታቅዷል።

የኅብረት ሥራ ማህበራት የግብይት መረጃ ማዕከላትን ማቋቋም በ2013 ዓ.ም መጨረሻ ከደረሰበት በ8 በማሳደግ ወደ 16 ለማድረስ ታቅዷል።

ኅብረት ሥራ ማህበራት ቁጠባ እና ኢንቨስትመንት

በፋይናንስ ኅብረት ሥራ ማህበራት የሚሰበሰበው የቁጠባ መጠን በ2013 ዓ.ም መጨረሻ ከደረሰበት ብር 22.3 ቢሊዮን በ3 ቢሊዮን በማሳደግ በ2014 ዓ.ም መጨረሻ ወደ ብር 25.3 ቢሊዮን በማድረስ የሚሰበሰበውን አገራዊ የግለሰብ ቁጠባ አሁን ከደረሰበት 6 በመቶ ድርሻ በ1 በመቶ በማሳደግ በ2014 በጀት ዓመት መጨረሻ ወደ 7 በመቶ ለማድረስ ታቅዷል።

1.2 ሚሊዮን (ሴት 50 በመቶ እና 30 በመቶ ወጣት) አዳዲስ የገንዘብ ቁጠባ እና ብድር የኅብረት ሥራ ማህበራት አባላትን ለማፍራት፣ የገንዘብ ቁጠባና ብድር ያልተዳረሰባቸው አካባቢዎች ላይ ትኩረት በማድረግ 70 መሠረታዊ እና 1 የገንዘብ ቁጠባና ብድር የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒቤን ለማቋቋም እና 90 የገንዘብ ቁጠባና ብድር የኅብረት ሥራ ማህበራትን ለማጠናከር ታቅዷል።

በፋይናንስ ኅብረት ሥራ ማህበራት ለአባላት የሚቀርበውን የብድር መጠን በ2013 ዓ.ም መጨረሻ ከደረሰበት ብር 20.05 ቢሊዮን በ3 ቢሊዮን በማሳደግ በ2014 ዓ.ም መጨረሻ ወደ ብር 23.05 ቢሊዮን ለማድረስ ታቅዷል።

በኅብረት ሥራ ማህበራት አማካኝነት በቋሚና እና በጊዜያዊ ለዜጎች የሚፈጠረውን የሥራ ዕድል በ2013 በጀት ዓመት መጨረሻ ከደረሰበት 2.7 ሚሊዮን በ1.1 ሚሊዮን በማሳደግ ወደ 3.8 ሚሊዮን ለማድረስ ታቅዷል።

በማምረት፣ በአገልግሎት፣ በማምረት እና በአገልግሎት የሥራ ዓይነቶች ላይ በተደራጁ የተለያዩ የኅብረት ሥራ ማህበራት ተግባራት ላይ 180,000 ለሚሆኑ ዜጎች (ሴት 50 በመቶ እና ወጣቶች 70 በመቶ)፣ በገንዘብ ቁጠባ እና ብድር ኅብረት ሥራ ማህበራት 650,000 ሚሊዮን ለሚሆኑ ዜጎች (ሴት 50 በመቶ እና ወጣቶች 45 በመቶ)፣ እሴት በመጨመር ተግባር ላይ በተሰማሩ የኅብረት ሥራ ማህበራት 270,000 (ሴት 50 በመቶ እና ወጣቶች 45 በመቶ) እንዲሁም በሜካናይዜሽን አገልግሎት እና በሌሎች 200 ዋና ዋና የሥራ መስኮች (ሴት 5 በመቶ እና ወጣቶች 60 በመቶ) የሥራ እድል ለመፍጠር ታቅዷል።

3.6 የግብርና ትራንስፎርሜሽን ኤጀንሲ

በ2014 በጀት ዓመት በግብርና ኮሚሽን/ኤጀንሲ ክለስተር (ACC) ትግበራ ሥር ከ17 በላይ የሚሆኑ ፕሮጀክቶችን እና ከ37 በላይ የሚሆኑ የተለያዩ የትንተና እና የፕሮጀክት ግምገማ ጥናቶችን ለመተግበር አቅዷል። አብዛኛው የኤጀንሲው ዕቅዶች የሚተገበሩት በፌደራል ደረጃ፣ በአራት ክልሎች (ኦሮምያ፣ አማራ፣ ደቡብ ብ/ብ/ሕ/ እና ትግራይ) እንዲሁም በአዲስ ስራ በሚጀምርባቸው ተጨማሪ ክልሎች ነው።

በግብርና ኮሚሽን/ኤጀንሲ ክለስተር 3.7 ሚሊዮን አርሶ አደሮች ተጠቃሚ ይሆናሉ፣ 2.7 ሚሊዮን ሄክታር መሬት በተመረጡ አዝርዕቶች ይሸፈናል፣ 650,000 አርሶ አደሮች የሜካናይዜሽን አገልግሎት ተጠቃሚ ይሆናሉ፣ 108 ሚሊዮን ኩንታል የአዝርዕት ምርት ይመረታል፣ 61.1 ቢሊዮን ብር ዋጋ ያለው 31.46 ሚሊዮን ኩንታል በሚፈጠር የገበያ ትስስር ለገበያ ቀርቦ ይሸጣል፣ ከዚህም ውስጥ 7.4 ቢሊዮን ብር ዋጋ ያለው 4 ሚሊዮን ኩንታል ምርት በኮንትራት ስምምነት ይሸጣል፣ 10 የሆርቲካለቸር ሰብሎች የገበያ መሰረተ ልማት ይገኛል።

በግብርና ግብዓት አቅርቦትና አገልግሎት ፕሮጀክት አማካይነት 1.16 ሚሊዮን አርሶ አደሮች የተለያዩ ግብዓቶችና ቴክኖሎጂዎች ተጠቃሚ ይሆናሉ።

ለ40 ወረዳዎች የክርስ ምድር ውሃ ሀብታቸው አትላስ በተቀናጀ ጥልቅ ያልሆነ የክርስ ምድር ውሃ መስኖ ልማት ፕሮጀክት አማካይነት ይሰራጫል፤ በዚህ ፕሮጀክት 1000 አነስተኛ ጥልቀት ያላቸው የውሀ ጉደንዶች ተቆፍረው በአርሶ አደሮች አገልግሎት ላይ ይውላሉ፤ 25000 ሄ/ር መሬት ላይ ጥልቅ ካልሆነ ጉድንድ በወጣ ውሃ ከፍተኛ ኢኮኖሚያዊ ጠቀሜታ ያላቸው ሰብሎች ይመረታሉ።

በግብርና ግብዓት የኩፖን ሽያጭ ሥርዓት ፕሮጀክት አማካይነት 6.5 ሚሊዮን አርሶአደሮች የግብዓት ተጠቃሚ ይሆናሉ፤ 500 ሺህ አርሶአደሮች የግብዓት መግዛ ብድር ተጠቃሚ ይሆናሉ፤ በኤሌክትሮኒክስ የኩፖን ስርዓት አማካይነት 500 ሺህ የግብዓት ግብይቶች ይካሄዳሉ።

በ8028 የድምፅ ቅብብሎች ምላሽ ፕሮጀክት 500 ሺህ አዲስ ተጠቃሚዎች ተደራሽ ይሆናሉ፤ የግንዛቤ ፈጠራን እና የሁሉን አቀፍ የማህበረሰብ መድረሻ የንቅናቄ ስራዎችን ተግባራዊ በማድረግ 4 ሚሊዮን አዲስ ጥሪዎች ይመጣሉ፤ ለ1 ሚሊዮን አርሶ አደሮች የታለሙ የግሬት መልእክቶች ይሰራጫሉ።

በሀገር አቀፍ የገበያ መረጃ ስርዓት ፕሮጀክት 39080 ትክለኛነቱ የተረጋገጠ ሳምንታዊ የገበያ መረጃ ተሰብስቦ ተጠናቅሮ ለ313428 የገበያ መረጃ ተጠቃሚዎች ተደራሽ ይሆናል።

ክፍል IV: ዘርፈ ብዙ ጉዳዮች

4.1 ምግብ ዋትስና

የልማታዊ ሴፈቲኔት ፕሮግራም ማኔጅመንት ኢንፎርሜሽን ስርዓት መገንባት

የፕሮግራሙ የማኔጅመንት ኢንፎርሜሽን ሥርዓትን (Management Information System) በመዘርጋት አገልግሎት ላይ እንዲውል ማድረግ፤ የተጠቃሚዎችን መሰረታዊ መረጃ ማደራጀት (Household Registry) ፤ የኤሌክትሮኒክ ክፍያ (e-payment payment) ሥርዓት እንዲስፋፋ ማድረግ፤ ፔሮል እና አቴንዳንስ ሶፍትዌርን ማሻሻል (PASS update) እና የማህበረሰብ ስራዎችን በአይነትና በቦታ ሊያሳይ የሚችል የመረጃ ቋት ግንባታ የመዘርጋት ሥራ በትኩረት ይሠራል።

በልማታዊ ሴፈቲኔት ፕሮግራም ስር የሰደደ የምግብ ዋትስና ችግር ያለባቸው 7.9 ሚሊዮን ቤተሰቦች ድጋፍ እንዲያገኙ ማድረግ

የምግብ ችግር ያለባቸውን 7.9 ሚሊዮን ቤተሰቦች ድጋፍ የማድረግ ግቡን ለማሳካት የሚከናወኑ ዋና ዋና ተግባራት፡-ወቅቱን በጠበቀ ክፍያ የምግብ ክፍተት ለመሙላት የሚያስችል ሃብት ማሰባሰብ እና ለክልሎች መላክ ያለበትን ሃብት በወቅቱ እንዲላክ ማድረግ፤ ወቅታዊና ተመጣጣኝ ክፍያ ለመፈጸም የሚያስችል የክፍያ ስርዓት፤ ተጨማሪ ወራት ድጋፍ ክፍያ (Scalability-continuum of response)

በመክር እና በልግ ጥናት ውጤት መሰረት ለተጨማሪ ወራት ድጋፍ (Extended Months of Support) ከተለያዩ ምንጮች በሚቀርብ የበጀት ድጋፍ ለልማታዊ ሴፍቲኔት የማህበረሰብ የልማት ተሳታፊዎች እና ፕሮግራሙ በሚተገበርባቸው ወረዳዎች ውስጥ ከልማታዊ ሴፍቲኔት ፕሮግራም ውጭ ለሆኑ ክልሎች የእለት ደራሽ ፕሮግራም ተጠቃሚዎች ድጋፍ የማድረግ ተግባራት በትኩረት ይፈጸማል፡

በቤተሰብ ደረጃ የቤተሰብ ፓኬጅ ብድር በማግኘት ጥሪት እንዲገነቡ ማድረግ፤

በአምስተኛው ምዕራፍ የፕሮግራሙ ተጠቃሚ ለሆኑ 84,260 በቤተሰብ ደረጃ የገጠር ህብረተሰብ ክፍሎች የቤተሰብ ፓኬጅ ብድር ድጋፍ በማቅረብ ከሌሎች የምግብ ዋስትና ፕሮግራሞች ጋር በማስተሳሰር የቤተሰብ ኑሮ ማሻሻያ ተግባራት ይከናወናል። በልማታዊ ሴፍቲኔት ፕሮግራም ስር ለሰደደ ምግብ ዋስትና በተጋለጡ ወረዳዎች የፕሮግራሙ ተጠቃሚዎች በቀረበላቸው የብድር ገንዘብ በመጠቀም የተለያዩ የግብርናና ከግብርና ውጭ ባሉ የልማት ሥራዎች ማሳተፍ፤ በተደረገላቸው ድጋፍ በመታገዝ የምግብ ዋስትናቸውን እያሻሻሉ መምጣታቸውን ተጨማሪ ገቢ እና ጥሪት መፈጠራቸውን በየጊዜው ክትትልና ድጋፍ የማድረግ ተግባራት ይከናወናል። በተመሳሳይ መልኩ 165,330 የደሀ-ደሀ ለሆኑ የፕሮግራሙ ተጠቃሚዎች ጥሪት መገንባት የሚያስችላቸው የአንድ ጊዜ የጥሪት መገንቢያ የፋይናንስ ድጋፍ በማድረግ የአፈፃፀም ሂደቱን ክትትልና ድጋፍ የማድረግ ሥራዎች በትኩረት ይሠራል።

በአምስተኛው ምዕራፍ በፕሮግራሙ 7.9 ሚሊየን ተጠቃሚዎችን በህብረተሰብ ተሳትፎ የማህበረሰብ የልማት ስራዎችን በማከናወን የወል ጥሪት እንዲገነቡ ማድረግ፤

ጥሪት በመገንባት በሚፈለገው መልኩ የኑሮ ማሻሻልን እንዲያመጣ የማህበረሰብ የልማት ስራዎች በፕሮግራሙ ማስፈጸሚያ ማንዋል መሰረት የስርዓተ ምግብ፣ ማህበራዊ ጉዳዮች እና የስርዓተ ምግብን ባካተተ መልኩ መተግበራቸውን ክትትል በማድረግ የማረጋገጥ ሥራ በትኩረት ይሠራል። የማህበረሰብ የልማት ስራዎች ለቤተሰብ ኑሮ ማሻሻያና ለስርዓተ ምግብ ፕሮግራም አስተዋፅኦ በሚያደርጉበት አግባብ እንዲተገበሩ ይደርጋል። የማህበረሰብ የልማት ስራዎች ጥራታቸው ተጠብቆ መከናወን እንዲችሉ የሚያስፈልጉ ቁሳቀሶች መግዣ በጀት በክልሎች በኩል ለወረዳዎች እንዲደርስ የማድረግ ሥራዎች በትኩረት ይሠራል።

የፕሮግራሙ ተጠቃሚዎች በቤተሰብ ደረጃ ተጨማሪ ገቢና ጥሪት በመፍጠር ከልማታዊ ሴፍቲኔት ፕሮግራም የማስመረቅ ሂደት በሚመለከት በዚህ ምዕራፍ በ3ኛው ዓመት ይሆናል።

4.2 ስርዓተ ምግብ ዋስትና

ለ60 አርብቶ አደር አካባቢ የስራ ኃላፊዎች በስርዓተ-ምግብ ላይ ግንዛቤ ማስጨበጫ ስልጠና በተዘጋጀው ረቂቅ ከፊል አርብቶ አደር የስርዓተ ምግብ ተኮር ግብርና ማሰልጠኛ ማኑዋል ላይ ለ180

ተሳታፊዎች የሙከራ ስልጠና ለ60 የክፍተኛ የግብርና ትምህርት ተቋማትና ለግ/ቴ/ተ በስርዓተ ምግብ ተኮር ግብርና የሥራ ላይ ሥልጠና የክፍሉን ስራተኞች አቅም ለማጎልበት የሚያስችል ስልጠና ለ10 ስራተኞች ለመስጠት እንዲሁም በምግብና ስርዓተ ምግብ ትግበራ የተሻለ አፈፃፀም ባላቸው ሀገራት 8 ተሳታፊዎች ያሉት የልምድ ልውውጥ ለማካሄድ ታቅዷል። በወተት እና ቲማቲም እሴት መጨመር እና ምግብ ደህንነት ላይ ከልዩ ድጋፍ ለተውጣጡ የሥርዓተ ምግብ ባለሙያ፤ የወተት ሀብት ልማት ባለሙያ በወተት ማቀነባበር ከተደራጁ ማህበራት እና ለፌዴራል የስርዓተ ምግብ ለተውጣቱ 60 ባለሙያዎች የአሰልጣኞች ስልጠና ለመስጠት ታቅዷል። ለህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት አባላት እና ለክፍተኛ አመራሮች በምግብና ስራዓተ ምግብ ላይ ግንዛቤ መፍጠሪያ አንድ አውደ ጥናት ለማካሄድ እና ለ60 ለተደራጁ ማህበራት (ሴቶች) በምግብ ደህንነት፣ በእሴት ጭመራ፣ በተሰባጠረ አመጋገብ ላይ የአቅም ግንባታ ስልጠና ለመስጠት እንዲሁም አንድ ጊዜ በምግብና ስርዓተ ምግብ ላይ የማህበረሰብ ንቅናቄ ለመፍጠር ታቅዷል።

በምግብ ንጥረ ይዘት የበለጸጉ እና በምርምር የተለቀቁ ዝርያዎች ፓኬጅ ከስርዓተ ምግብ አንጻር ከሚመለከታቸው ጋር በመሆን ለማዘጋጀት/ለመከለስ እና የዝርያ አጽዳቂ መመሪያ የምግብ ንጥረ ነገርን ያካተተ መስፈርት እንዲኖረው ለማድረግ ታቅዷል። የማበረታቻ ስርዓት የሚያስፈልጋቸውን የሥ/ም/ተ/ግ ስራዎችን ለመለየት አንድ የጥናት ውጤት ሰነድ ለማዘጋጀት እና ሥርዓተ ምግብ ተኮር የድህረ ምርት ችግሮች ላይ የዳሰሳ ጥናት በማካሄድ ስትራቴጂ ለማዘጋጀት ታቅዷል። እንዲሁም የፀደቀውን ሥርዓተ ምግብ ተኮር የድህረ ምርት ስትራቴጂ የመተግበሪያ መመሪያ ለማዘጋጀት ታቅዷል። ተቀዳሚ የግብርና ምርቶች ጥራትና ደህንነት ማረጋገጫ ላይ የዳሰሳ ጥናት በማካሄድ የህግ ማዕቀፍ ለማዘጋጀት እና በምግብ ጥራትና ደህንነት ላይ ያለውን ተቋማዊ አቅም የሁኔታ ዳሰሳ ጥናት ለማካሄድ እንዲሁም የማህበረሰቡን የምግብ ደህንነት አያያዝ ላይ የዳሰሳ ጥናት በማካሄድ የባህሪ ለውጥ ማምጫ መተግበሪያ መመሪያ ለማዘጋጀት ታቅዷል። አዋጭና ሥርዓተ ምግብ ተኮር የሆኑ አነስተኛ ደረጃ የማቀነባበሪያ ቴክኖሎጂዎች ፍሎጎት ላይ እና በግብርና ምርምርና ክፍተኛ የትምህርት ተቋማት ውስጥ የምግብ ማቀነባበር የኢንኩቤሽን የፍላጎት የዳሰሳ ጥናት ለማካሄድ ታቅዷል። በተመረጡ ሞዴል አርሶ/አርብቶ አደር ማሰልጠኛ ማዕከላት በስርዓተ ምግብ ሰርቶ ማሳያ ኮሪደሮችን ለማደራጀት እና በተዘጋጀው የአዘገጃጀት መስፈርት መሰረት ሞዴል ስርዓተ ምግብ ተኮር ግብርና መንደር ለመፍጠርና ለማደራጀት እና የተሰባጠረ የምግብ ሰርቶ ማሳያዎችን ለማካሄድ ታቅዷል። ስነምህዳርን ማዕከል ያደረገ የተሰባጠረ ምግብ አዘጋጃጃት መመሪያ እና የስ/ም/ተ/ የምግብ አውደርዕይ አዘገጃጀት መመሪያ ለማዘጋጀት ታቅዷል። ከ2016 እስከ 2020 የተተገበረው የስርዓተ ምግብ ተኮር ግብርና ስትራቴጂ የትግበራ የዳሰሳ ጥናት በማካሄድ የምግብና ስርዓተ ምግብ ስትራቴጂ የማስተግበሪያ ማኑዋል ለማዘጋጀት እና የሥርዓተ ምግብ ተኮር ግብርና ፕሮጀክት ለመቅረጽ ታቅዷል። የኢጋር አካላት የመግባቢያ ረቂቅ ሰነድ በማዘጋጀት አውደጥናት ለማካሄድ ታቅዷል።

በምግብ ንጥረ ነገር ይዘት የበለጸጉ 6 ባዮፎርቲፋይድ የሰብል ምርቶችን ወደመደበኛ አመጋገብ ስርዓት እንዲገባ ለማድረግ/ ለማስተዋወቅ ታቅዷል። በተለያዩ የመገናኛ ዘዴዎች ሥርዓተ ምግብ ተኮር ግብርና የሆኑ 3 ቴክኖሎጂዎችን ለማላመድ ታቅዷል። የምግብ ጥራትና ደህንነት አያያዝ ዙሪያ የባህሪ ለውጥ አምጪ ስራዎች ለመስራት አንድ መድረክ ለማዘጋጀት ታቅዷል።

በ/ስ/ም/ተ/ግ እቅድ እና የእቅድ አፈጻጸም የምክክርና የግምገማ አውደ ጥናት ለማካሄድ እና የመንግስት ፋይናንስ የውሳኔ ሰጪ አካላት የምክክር አውደ ጥናት ለማካሄድ እና የመግባቢያ ሰነድ ለማዘጋጀት ታቅዷል። የስርዓተ ምግብ ተኮር ግብርናና ተግባራት እና ቴክኖሎጂዎች በግብርና ምርምር ማዕከላት እና በከፍተኛ የትምህርት ተቋማት ልዩ ትኩረት አግኝተው በስፋት እንዲተዋወቁ ለማድረግ እንዲቻል የምክክር አውደጥናት ለማዘጋጀት ታቅዷል። የምግብና የስርዓተ-ምግብ አጋር አካላት የጋራ መድረክ (NSA forum) ለማደራጀት/ለማጠናከር ታቅዷል። በስርዓተ-ምግብ ተኮር ግብርና አጠቃላይ ስራ እና መዋቅራዊ አደረጃጀት ላይ እንዲሁም የሰቆጣ ቃልኪዳን ስምምነት ወረዳዎች የስርዓተ ምግብ ተኮር ግብርና ስራዎች ትግበራ ላይ በክልሎች እና በተጠሪ ተቋማት ድጋፍ እና ክትትል ማድረግ ታቅዷል። የምግብና የስዓተ ምግብ መረጃ ልውውጥ ላይ ስልጠና ለመስጠት እና የምግብና የስዓተ ምግብ መረጃ ልውውጥ ለመተገበር እንዲሁም በምግብና ስርዓተ ምግብ ተግባራት ትግበራ ወቅት የተገኙ ምርጥ ተሞክሮ ለመቀመር እና በምግብና ስርዓተ ምግብ ተግባራት ትግበራ ወቅት በተቀመሩ ምርጥ ተሞክሮዎች የልምድ ልውውጥ ለማካሄድ ታቅዷል።

4.3 የሴቶች፣ ህፃናትና ወጣቶች ጉዳይ

በሃደት ላይ የሚገኘውን የሚ/ር መ/ቤቱ የህፃናት ማቆያ ማዕከል በማጠናቀቅ ወደ ስራ ለማስገባት፣ ከስርአተ ጾታ አኳያ በየደረጃው የሚስተዋሉ የአመለካከትና የክህሎት ችግሮችን ለመፍታት የሚያስችል የአቅም ግንባታ ስራ ለመስራት ለ1654 የፌደራልና ክልል አመራሮች፣ ባለሙያዎችና ባለድርሻ አካላት በተለያዩ ርዕሶች ዙሪያ ስልጠና ለመስጠት ታቅዷል።

በሴክተሩ የስራ ክፍሎች፣ ፕሮግራሞች/ፕሮጀክቶችና ተጠሪ ተቋማት እቅዶች የሴቶች፣ ህፃናትና የወጣቶች ጉዳዮች እንዲካተቱ አዳዲስ የአሰራር ስርዓት የመዘርጋት፣ አፈፃፀሙን የመከታተል፣ የመገምገም፣ ክፍተቶችን በጥናት የመለየትና ተገቢውን የመፍትሄ አቅጣጫ የመቀየስ ስልት ተግባራዊ ለማድረግ እና የግብርና ሴክተር የስርአተ ጾታ እኩልነት ስትራቴጅን ለማሻሻል እና ለማስተዋወቅ ታቅዷል።

በየደረጃውና በየተቋማቱ በሚከናወኑ የገጠርና የከተማ የአሰሪ አደርና አርብቶ አደር ግብርና ልማት ተግባራት የሴቶች፣ የህፃናትና የወጣቶች ተሳታፊነትና ተጠቃሚነት ዙሪያ እና መሬት አልባ የሆኑ የገጠር ወጣቶችና ሴቶች በመሬት አስተዳደርና አጠቃቀም ሥርዓት ተጠቃሚ ስለመሆናቸው ክትትልና

ድጋፍ ማድረግ ታቅዷል። በገጠር በሚፈጠሩ የስራ ዕድሎች ሥራ አጥ ሴቶች እና ወጣቶች (ሴትና ወንድ) ያላቸው ተሳትፎና ተጠቃሚነት ለማሳደግ ድጋፍ ይደረጋል።

የምርምር ተቋማት፣ የኒቨርሲቲዎች፣ ቴክኒክና ሙያ ተቋማት፣ ፕሮግራሞች/ፕሮጀክቶች፣ ከሚመለከታቸው የፌደራል ተቋማት፣ በዘርፉ ከተሰማሩ ልዩ ልዩ ድርጅቶች ጋር በተቀናጀ ሁኔታ የሴቶችን ጊዜና ጉልበት የሚቆጥቡ እንዲሁም እሴትና ምርታማነትን ለማሳደግ የሚያስችሉ የግብርና ቴክኖሎጂዎችን የመለየት፣ የማፈላለግ፣ የማስተዋወቅና የማስፋት ስራ ለመስራት ታቅዷል።

4.4 አካባቢና አየር ንብረት ለውጥ

ለአየር ንብረት ለውጥ የማይበገር አረንጓዴ ኢኮኖሚ ግንባታን ለማረጋገጥ ምቹ መደላደል በመፍጠር የአየር ንብረት ለውጥ ተጽዕኖዎችን ለመቀነስ የታቀደ ሲሆን፤ ዝቅተኛ የካርቦን ልቀት ያላቸው ቴክኖሎጂዎች በተተገበረባቸው የእርሻ ማሳዎች የካርቦን ልቀት በ3.67 ሚሊዮን ሜትሪክ ቶን፣ የተቀናጀ የተፈጥሮ ሀብት ልማት ጥበቃና አጠቃቀም በማከናወን የካርቦን ልቀት በ2.70 ሚሊዮን ሜትሪክ ቶን እና የእንስሳት እሴት ሰንሰለት ውጤታማ በማድረግ የካርቦን ልቀት በ4.313 ሚሊዮን ሜትሪክ ቶን ለመቀነስ፤ የሙቀት አማቂ ጋዝ ቅነሳ በበጀት ዓመቱ ወደ 58.206 ሚሊዮን ሜትሪክ ቶን ለማድረስ ታቅዷል።

የግብርና ሴክተርን የአካባቢ ደህንነት የሚያረጋግጥና አየር ንብረት ለውጥ የማጣጣሚያና የማስተሳሰሪያ ቅንጅታዊ አሰራርን ለማሳደግ እና ከአየር ንብረት ለውጥ ጋር የተስማማ “CSA Taskforce” በማጠናከር የአረንጓዴ ኢኮኖሚ ግንባታ ስራን ለመደገፍ ታቅዷል።

በግብርናው ሴክተር የአካባቢና ማህበረሰብ ደህንነት ማረጋገጥና ለአየር ንብረት ለውጥ የማይበገር አረንጓዴ ኢኮኖሚ ግንባታን ለማጎልበት የክትትልና ግምገማ ስርዓትን ለማስፈን የታቀደ ሲሆን፤ የግብርና ኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶች፣ በመካከለኛው ስምጥ ሸለቆ የሚገኙ በአትክልትና ፍራፍሬ ምርት ላይ የተሰማሩ የሀብረት ስራ ማህበራት እና በግብርና ሚኒስቴር የሚተገበሩ የልማት ፕሮጀክቶች/ፕሮግራሞች የአካባቢና ማህበራዊ ደህንነት እንዲያረጋገጡ ክትትልና ድጋፍ ለማድረግ ታቅዷል።

በ“GCF & AF” ድጋፍ በሁሉም ክልሎች ውስጥ እየተተገበረ ያለውን የማጣጣሚያና የመስተሰርያ ስራዎችን ትግበራ፣ ከአየር ንብረት ለውጥ ጋር የተጣጣመ የግብርና ሥራዎችን “CSA Roadmap” አፈፃፀም እና ለአየር ንብረት ለውጥ የማይበገር አረንጓዴ ኢኮኖሚ ግንባታን ለማጎልበት በሁሉም ክልሎች ክትትልና ድጋፍ ለማድረግ ታቅዷል። የግብርናን CRGE ትግበራ የአፈፃፀም ኦዲት የተመለከተ የመስክ ዳሰሳ “Survey on Agriculture” በአምስት ክልሎች ለማካሄድ ታቅዷል።

የአካባቢና የአየር ንብረት ለውጥ የአሰራር ስርዓትን በተሟላ መልኩ ለመዘርጋትና በቀጣይነት ለማሻሻል የአረንጓዴ ኢኮኖሚ ግንባታ ስራዎችን ለመተግበር የሚያስችለውን የ“CSA Roadmap” ለማሳተምና ለክልሎች ለማስራጨት እና ከእንስሳት ንኡስ ዘርፍ የሚለቀቀውን የሙቀት አማቂ ጋዞች ልቀትና ቅንሳን በተሻለ ደረጃ ለማስላት እንዲቻል የተዘጋጀውን “Tire 2” የሙቀት አማቂ የማስያ ስርዓትን ለማስተዋወቅና ወደስራ ለማስገባት ዕቅድ ተይዟል።

4.5 የገጠር ስራ ዕድል ፈጠራ

የመፈጸምና የማስፈጸም አቅም ለማሳደግ አንድ የግንዛቤ ማስጨበጫ እና 6 የስልጠና ሰነዶች ለማዘጋጀት፤

በፌደራል ደረጃ ለ250 አመራሮችና ለ1250 ባለሙያዎች እንዲሁም በክልሎች በዘርፉ ለሚገኙ ለ10,932 ባለሙያዎች እና ለ10,482 አመራሮች ተሳታፊዎች ስልጠና ለመስጠት በተጨማሪም ለ3,528,633 የህብረተሰብ አካላት እና 2,228,278 ስራ ፈላጊዎች የግንዛቤ ማስጨበጫ መድረክ በማዘጋጀት ግንዛቤ ለመፍጠር ታቅዷል። ለ1,136,250 ስራ ፈላጊዎች የቀና አስተሳሰብ ግንባታ፣ በንግድ እቅድ ዝግጅት፣ በንግድ ስራ አገልግሎት፣ በኢንተርፕራይዥን፣ ቫልዩ ቼንና በገበያ ትስስር ስልጠና እንዲሰጥ ድጋፍ ይደረጋል። የስራ ፈጣሪነት አመለካከት በሰፊው እንዲሰርጽ ለአዳዲስና ጀማሪ ኢንተርፕራይዎች የተመቸ የተሃድሶ ወይም የነባር ክህሎት ማበልጸጊያ ስልጠና መርሃ ግብር በመዘርጋት 50,000 ስራ ፈጣሪዎች ስልጠና እንዲያገኙ ይደረጋል።

የስራ ፈላጊ ዜጎችን ኢኮኖሚያዊ ተጠቃሚነት ለማሳደግ ክልሎች 1,828,183 ስራ ፈላጊ ዜጎችን እንዲለዩና እንዲመዘገቡ ድጋፍ ይደረጋል። በግብርና ዘርፍ 80,988 ኢ/ፕ በማቋቋም ለ971,850 እና በቅጥር 51,150 በድምሩ 1,023,000፣ በኢንዱስትሪ ዘርፍ 15794 ኢ/ፕ በማቋቋም ለ189,530 እና በቅጥር 93,350 በድምሩ 282,880 ስራ ፈላጊዎች እና በአልግሎት ዘርፍ 18195 ኢ/ፕ በማቋቋም ለ218,341 እና በቅጥር 44,721 በድምሩ 263,062 ስራ ፈላጊዎች በአጠቃላይ 114,977 ኢንተርፕራይዎች በማቋቋም 1,379,721 እና በቅጥር 189,221 በድምሩ 1,568,942 የሥራ እድል እንዲፈጠር ድጋፍ ለማድረግ ታቅዷል። ከዚህ ውስጥ ግብርና 65 በመቶ፣ ኢንዱስትሪ 18 በመቶ እና አገልግሎት 17 በመቶ ድርሻ ይኖራቸዋል።

የገጠር ኢንተርፕራይዎች ድጋፍ ለማሳልበት 40 በመቶ ኢንተርፕራይዎች የንግድ ልማት አገልግሎት እንዲያገኙ እና ለ26,529 ኢንተርፕራይዎች 109,188 ሄ/ር የመስሪያና የመሸጫ ቦታ ለማቅረብ እና 3,486 ሺድ ለማቅረብ ድጋፍ ይደረጋል። ከመደበኛ 1,340,564,219 ብር እና ከተዘዋዋሪ 3,144,028,082 ብር በድምሩ 5,216,842,301 ብር ብድር ለ52,168 ኢንተርፕራይዎች ይቀርባል። ለ83,838 ኢንተርፕራይዎች የኤክስቴንሽን 153,291 ኢንተርፕራይዎች ደግሞ የኦዲት አገልግሎት ያገኛሉ፤ ለ171,377 የሂሳብ አያያዝ ስርአት ይዘርጋላቸዋል። 114,977 ኢንተርፕራይዎች የመሰረታዊ፣ 77,859 ወደ መካከለኛ ኢንተርፕራይዝነት ይሸጋገራሉ።

የባለ-ዘርፈ ብዙ ጉዳዮችን አሰራር ስርዓት ለማሻሻል በሚፈጠሩ የስራ ዕድሎች 75 ፐርሰንት ወጣቶች ተጠቃሚ እንዲሆኑ፤ 50 ፐርሰንት ሴቶች ተጠቃሚ እንዲሆኑ፤ በአካል ጉዳተኞች መካከል የሚታየውን የስራ አጥነት ምጣኔ በ10 በመቶ እንዲቀንስ ተፈናቃዮች እና ከስደት ተመላሾች በአምራች ዘርፎች ላይ የሚኖራቸው ድርሻ/ተሳትፎ በ10 በመቶ እንዲጨምር ይደረጋል።

4.6 የከተማ ግብርና

የእንቁላል ምርት ከስፔሻላይዘድ 794 ሚሊዮን፤ ከተሻሻለ ቤተሰብ 193 ሚሊዮን፤ የዶሮ ምርት(ስጋ) - ከስፔሻላይዘድ 1.11 ሺ ቶን ከተሻሻለ የቤተሰብ 27.38 ሺ ቶን፤ የወተት ላም ምርት 200 ሚሊዮን ሊትር ፤ የማር ምርት 21.3 ሺ ቶን፤ የሥጋ ምርት 81 ሺቶን፤ ቆዳና ሌጦ 374 ሺ ለማምረት በዕቅድ ተይዟል።

የከተማ ግብርና ኤክስፔንሽን የእንስሳት ምርትን ለማሳደግ ወሳኝ የሆኑ ግብዓቶች በዝርድ ማሻሻል፤ በእንስሳት መኖ አቅርቦትና የእንስሳት ጤና አገልግሎት ላይ ትኩረት አድርጎ ይሰራል።

4.7 የአርብቶ አደር ክልሎች የሚሠጡ ድጋፎች

በልዩ ሁኔታ ድጋፍ ለሚሹ አርብ አደር ክልሎች የሚሰጡ የክብርና አገልግሎቶች በሚመለከታቸው የስራ ክፍሎች ተካተው የሚከናወኑ ቢሆንም ስራውን በማስተባበር ረገድ በሚከተሉት ዋና ዋና ጉዳዮች ላይ ትኩረት ተደርጎ የሚፈጸም ይሆናል።

የድጋፍ እቅድ ከባለ ድርሻ አካላትና ከክልሎች ጋር 2 ጊዜ መከለስ፤ ማዘጋጀትና መገምገም፤ የፌደራልና የክልል ግብርና የድጋፍ ባለ ድርሻ አካላት በተገኙበት 2 ጊዜ የምክክር መድረክ ማካሄድ፤ የተለያዩ የሙያ ስልጠናዎችን፤ የልምድ ልውውጦችን፤ የአቅም ግንባታ ስራዎችን ለዳይሬክቶሬቱ 15 ባለሙያዎች መስጠት፤ በዓመቱ 4 ጊዜ የተለያዩ ሙያ ስብጥር ያላቸው ባለሙያዎችን በክልሎቹ በመመደብ ተከታታይነት ያለው ሙያዊ ድጋፍና ክትትል በማድረግ በክልሎቹ የተያዙ የልማት ዕቅዶች ተግባራዊ እንዲሆኑ ማስቻል፤ ለክልሎቹ በበጀት ዓመቱ የታቀዱ የአቅም ግንባታ ስራዎች /ስልጠና፤ ልምድ ልውውጥ የመሳሰሉት/ በተያዘላቸው ጊዜ እና በተገቢው መንገድ እንዲከናወኑ መከታተል፤ ማስተባበርና መተግበር፤ በሚ/ር መ/ቤታችን ፈጻሚ ዳይሬክቶሬቶች እና ተጠሪ ተቋማት በ2014 በጀት ዓመት ለክልሎቹ የያዙት ልዩ ድጋፍ እቅድ በተያዘለት አቅጣጫ ተፈጻሚ እንዲሆን ማስተባበር፤ መከታተልና በቅንጅት መስራት/ባለድርሻ አካላት /መንግስታዊና መያድ/ እየተከናወኑ ያሉ የመንደር ማእከላትን መሰረት ያደረገ በተመረጡ ወረዳዎች ላይ የግብርና አገልግሎት መስጫ ተቋማትን የግንባታ ሂደት በመከታተል፤ በቁሳቁስ እንዲሟሉ በማድረግ አገልግሎት እንዲሰጡ ማስቻል፤ የክትትልና የሱፐርቪዥን ስራ በመስክ በመገኘት ከተመረጡ ፈጻሚ ዳይሬክቶሬቶች እና ባለድርሻ አካላት ጋር በመቀናጀት በዓመት 4 ጊዜ በየክልሎቹ ድጋፋዊ ሱፐርቪዥን ማካሄድ፤ ቆላማ ኑሮ ማሻሻያ ፕሮጀክት የታቀዱ ተግባራት በሚፈጸሙባቸው ክልሎችና ወረዳዎች ሙሉ በሙሉ ተግባራዊ እንዲሆኑ ክትትልና ድጋፍ የሚደረግ ይሆናል።

4.8 ኤች አይ ቪ ኤድስ

2500 የኤች አይቪና የአባላዘር በሽታ መልእክቶችን የያዙ ብሮሽር ማሳተምና ለተቋሙ ሰራተኞች፣ ለተጠሪ ተቋማትና ለክልሎች ለማሰራጨት፣ የተለያዩ የፀረ-ኤችአይቪ መልእክት የያዙ የኦዲዮና የቪዲዮ መልእክቶችን በየሩብ አመቱ በመስሪያ ቤቱ ድረ ገጽ ለማስተላለፍ፣ 1000 የኤች አይቪ መልእክቶችን የያዘ ፖስተርና ባንር ማሳተምና ለተጠሪ ተቋማት፣ ለግብርና ኮሌጆች፣ ለግብርና ምርምር ማእከላትና ለክልሎች ለማሰራጨት እንዲሁም የአለም ኤድስ ቀን የተለያዩ አስተማሪ ፕሮግራሞችን በማቅረብና የህትመት ውጤቶችን በማሰራጨት ለማክበር ታቅዷል።

ለግብርና ተጠሪ ለሆኑ ተቋማት፣ ለግብርና ኮሌጆች፣ ለግብርና ምርምር ማእከላትና ከሁሉም ክልሎች ለተወጣጡ 61 የኤችአይቪ ኤድስ ፎካል ፐርሰኖች የኤች አይቪ ኤድስ ሜኒስትራሚንግ ስልጠና፣ በተቋሙ ለሚገኙ 100 የጠቅላላ አገልግሎት ሰራተኞች የኤችአይቪ ግንዛቤ ማስጨበጫ ስልጠና እንዲሁም ለ50 የፌደራል ግብርና ኮሌጅ ተማሪዎች የአቻ ለአቻ ስልጠና ለመስጠት ዕቅድ ተይዟል።

ለተቋሙ ሰራተኞችና ለቀን ሰራተኞች 8000 የወንድ ኮንዶም ለማሰራጨትና ለ55 የተቋሙ ሰራተኞች የኤች አይቪ ምርመራ ለማድረግ ታቅዷል።

በተቋማችን ሠራተኞች በተቋቋመው የኤድስ ፈንድ ቫይረሱ በደማቸው ላለባቸው 11 ሠራተኞች እና ወላጆቻቸውን በኤድስ ምክንያት ላጡ 7 ህጻናት በየወሩ የገንዘብ ድጋፍ ለማድረግ እና በየሩብ አመቱ የምክር አገልግሎት ለመስጠት ታቅዷል።

ክፍል V: የማስፈፀሚያ ስልቶች

5.1 አደረጃጀትና የሰው ኃይል ልማት

ግብርና በአዋጅ የተሰጠውን ተግባርና ኃላፊነት በአግባቡ ለመወጣትና በሚቀጥለው ዓመት ሊያሳካ ያቀዳቸውን ውጤቶች ለመፈፀም ተቋማዊ መዋቅርንና የሰው ሃብትና ክህሎትን በፊደራልና በክልል ደረጃ መልሶ ማቋቋምትኩረት ተሰጥቶት የሚሰራ ይሆናል። ይህ ተግባር ከተለዩት የሪፎርም አጀንዳዎች ውስጥ አንዱ ሲሆን ወደ ተግባር ተገብቶ አደረጃጀቱና የሰው ኃይል ፍላጎቱ የሚጠናቀቅ ይሆናል። ከዚህ ጋር ተያይዞ የምዘናና የማበረታቻ ስርዓት (ለአርሶ/አርብቶ አደሩና ለግሉ ባለሃብቱ፣ ለማህበራት፣ ለመንግስት ባለሙያዎች) ስትራቴጂ የሚነደፍ ይሆናል።

5.2. የግብርና ልማትን ዲጅታላይዝ ማድረግ

የግብርና ልማትን በቴክኖሎጂ የተደገፈ ለማድረግ የግብርና ባለድርሻ አካላት የሚጠቀሙበት የግብርና መረጃ መረብ መሰረተ ልማት (AgriNet) በመዘርጋት የግብርና ዘርፍ አገልግሎት አሰጣጥን በኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ በመደገፍ ጥራት ያለውና ቀልጣፋ አገልግሎት ለደንበኞቹ መስጠት እንዲችል ይደረጋል። በሚቀጥሉት 10 ዓመታት የግብርና ምክር አገልግሎት፣ የግብዓት ማሰባሰቢያና ስርጭት ክትትል ስርዓት፣ የግብርና በሽታና አደጋ ክትትልና ቅድሚያ ማስጠንቀቂያ ስርዓት፣ የግብርና ገበያ

መረጃ ስርዓት፣ የግብርና ምርቶች አመራረት ዱካ ስርዓት፣ የተቀናጀ የግብርና መረጃ ስርዓት፣ ክትትልና ግምገማ ስርዓት እና የተሞክሮና እውቅት አስተዳደር ስርዓት ትኩረት የሚደረግባቸው ይሆናሉ።

የግብርና መረጃ ስርዓት ሶፍትዌርና አጠቃቀም ስልጠና መስጠት በ2014 በጀት ዓመት የመረጃ ስርዓቱ አገር አቀፍ ሽፋን እንዲይዝ ከመደረጉ በፊት መፈተሽ ስለነበረበት በየክልሉ አንዳንድ የትግበራ ሙከራ ወረዳዎች ተመርጠው በአካባቢ ወረዳዎች ስር በሚገኙ ቀበሌዎች ለተመደቡ የልማት ሠራተኞች፣ የወረዳውና የዞኑ የሚመለከታቸው ባለሙያዎች እንዲሁም በየክልሉ የአሰልጣኞች ስልጠና ተሰጥቷል። ይህን መነሻ በማድረግ የተገኘውን ተሞክሮ በማካተት በሚቀጥለው 2014 በጀት ዓመት ስልጠና ባልተሰጠባቸው ወረዳዎች ለሚገኙ መረጃ ለሚያስባሰቡና ወደ ሰርቭር ለሚያስገቡ 6,480 ባለሙያዎች ተመሳሳይ ስልጠና ለመስጠት ግብ ተይዟል። ስልጠናውም በፌደራል ባለመዎች በመታገዝ የአሰልጣኝነት ስልጠና በወሰዱ የክልል ባለሙያዎች የሚሰጥ ይሆናል። ከዚህም በተጨማሪም ለ150 ባለሙያዎች የሚመለከታቸው ኃላፊዎች የማነቃቂያ ስልጠና ለመስጠት ታቅዷል። መረጃ የማስገባቱን ተግባር ቀጣይነት እንዲኖረው ለማድረግም የተጠናከረ የሱፐርቪዥን ሥራ ይካሄዳል።

5.3. የፖሊሲ ሪፎርም አጀንዳዎች

በሀገር ደረጃ እየተተገበረ ያለውን አገር በቀል የኢኮኖሚ ፖሊሲ ማሻሻያን መሰረት በማድረግ የግብርና ዘርፍ የፖሊሲ ማሻሻያ ሀሳቦች ተዘጋጅቶ ለሚኒስትሮች ምክር ቤት የቀረበ ሲሆን ቅድሚያ ሊሰጧቸው የሚገቡ ጉዳዮችን በመለየት የፖሊሲ እርማጃዎችና የፖሊሲ ማስፈፀሚያ ስልቶች የሚዘጋጁ ይሆናሉ።

5.4 የገጠር ከተማ ትስስር

የግብርና ልማት በማፋጠን አገራዊ ልማትን ለማረጋገጥ የገጠርና ከተማ ትስስር ወሳኝ በመሆኑ ተሟላና ወጤታማ የግብርናና ገጠር ልማት ላይ በትኩረት ይሰራል። በመሆኑም የተቀናጀ ቤተሰብ ተኮር አሰራሮች በሙከራ ደረጃ መፈተሽና በስፋት ለመተግበር አቅጣጫ ተቀምጧል። በተለይም በሙከራ ደረጃ ላይ የሚገኘውን የዘርፈ ብዙ ወረዳ ትራንስፎርሜሽን ውጥን ለማሳካት ላይ በትኩረት ይሰራል። የገጠርና ከተማ ትስስር ለመፈጠር የበርካታ ተቋማት ተቀናጅቶ መስራትን የሚጠይቅ በመሆኑ ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በትብብር ሊሰራ የሚችልባቸውን መንገዶች በመለየት ተባብሮ ለመስራት የሚቻልበትን ሁኔታ ዘርፍ የሚጠበቅበትን ለመወጣት ጥረት ይደረጋል።

5.5 የክትትልና ግምገማ ስርዓት

ለአንድ መ/ቤት የአቅድ ዝግጅት ክትትልና ግምገማ ሥርዓት መጠናከር እንዲሁም ጠንካራ የመረጃ ሥርዓት መኖር በሁሉም ደረጃ ለሚደረገው የወሳኔ አሰጣጥ ትልቅ ድጋፍ ይሰጣል። እውነተኛ መረጃን መሰረት ያደረገና ተጠያቂነትን ሊያሰናን የሚችል የወሳኔ አሰጣጥ እንዲኖር ያደርጋል። በአፈጻጸም ሂደት የሚገኙ ልመዶችን በመቀመር ለተሻለ አፈጻጸም ያበቃል። ክፍተቶችን በመለየት ለመፍታት

እድል ያመቻቸዋል። በመሆኑም በ2014 የግብርና ሴክተር የዕቅድ ክትትልና ግምገማ እና መረጃ ሥርዓትን ለማጠናከር ሊከናወኑ የሚገቡ ዋና ዋና ተግባራት እንደሚከተለው ቀርቧል።

5.5.1 ተቋማዊ አደረጃጀትን ማሻሻል እና ከክልል ግብርና ቢሮዎች ጋር ያለውን የአሰራር ግንኙነት ማጠናከር

ሀ) የዕቅድ ክትትልና ግምገማ የስራ ክፍልን ማጠናከር

የእቅድ ዝግጅት ክትትልና ግምገማ የስራ ክፍል አደረጃጀት አስፈላጊ የስራ ፍሰትን ባካተተ መልኩ እንዲደራጅ ይደረጋል። የስራ ክፍሉ በዚህ መልክ ከተደራጀ የሚጠበቅበትን ተግባርና ኃላፊነት (mandate) በተሟላ መልኩ እንዲወጣ የሚያሥችለው የሰው ኃይል የሚሟላ ይሆናል።

ለ) በግብርና ባለድርሻ አካላት መካከል ትብብርና ተጠያቂነትን ማረጋገጥ

ግብርና ሚኒስቴር ከክልል የግብርና ባለድርሻ አካላት ጋር፤ ግብርና ሚኒስቴር ከልማት አጋር ድርጅቶችና መንግስታዊ ካልሆኑ ድርጅቶች ጋር ሲኖረው ስለሚገባው ግንኙነት፤ በተመሳሳይ ሁኔታ ሚኒስቴር መ/ቤቱ ጠንካራ የስራ ግንኙነት ከሚኖራቸው የፌዴራል ሚኒስቴር መ/ቤቶች ጋር ስለሚኖረው ግንኙነት የፖሊሲ አቅጣጫና ማስፈጸሚያ ስልት የሚዘጋጅ ይሆናል።

5.5.2 ውጤትን መሰረት ያደረገ የዕቅድ ክትትልና ግምገማ ማዕቀፍ ማዘጋጀት

በሚዘጋጀው የግብርና ዘርፍ ስትራቴጂክ የውጤት ማዕቀፍ መሰረት የ10 ዓመቱን መሪ ዕቅድ አፈፃፀም ለመለካት ለተለዩ የአፈፃፀም አመልካቾች ማኑዋል (Indicator Handbook) እንዲዘጋጅ ይደረጋል።

5.5.3 የግብርና ሴክተር የመረጃ አስተዳደር ስርዓት ያሉበትን ችግሮች በመለየት ማጠናከር

የመረጃ አስተዳደር ስርዓት አወቃቀሩን (Data base architecture) በ10 ዓመቱ መሪ ዕቅድ ስትራቴጂክ የውጤት ማዕቀፍ እና ውጤቱን ለማሳካት በተቀረፁ ፕሮግራሞች መሰረት እንዲስተካከል ማድረግ።

VI. 2014 በጀት ዓመት የፋይናንስ ዕቅድ

የ2014 በጀት አመት የፕሮግራም ወጤቶች ዓመታዊ የሥራ-መርሃ ግብር					
የፕሮግራም / ን. ፕ. ስም	ለ2014 በጀት ዓመት የፋይናንስ ዕቅድ /ሚሊዮን/				ድምር
	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት	
የመ/ቤቱስም:-የግብርናሚኒስቴር	3,287.70	3,452.07	5,156.74	4,235.04	16,131.55
መደበኛ	239.95	360.79	336.81	227.79	1,165.33
ካፒታል	3,047.75	3,091.29	4,819.93	4,007.25	14,966.21
የፕሮግራም ስም:ሥራ አመራርና አስተዳደር	20.13	31.89	33.89	31.84	117.76
መደበኛ	14.37	20.37	22.37	22.24	79.35
ካፒታል	5.76	11.52	11.52	9.6	38.41
የሰቆጣ ቃል ኪዳን ስምምነት የስርዓተ ምግብ ተግባራት		100	74.25	0.75	175
መደበኛ		100	74.25	0.75	175
የፕሮግራም ስም:የአርሻ ልማት	322.43	569.67	660.59	302.15	1,854.84
መደበኛ	33.19	58.55	57.45	47.48	196.67
ካፒታል	289.24	511.12	603.14	254.67	1,658.17
የፕሮግራም ስም:የተፈጥሮ ሃብት ልማት እና ምግብ ዋስትና ዘርፍ	2,494.37	1,866.40	3,656.35	3,488.90	11,506.02
መደበኛ	11.59	14.66	13.84	12.85	52.94
ካፒታል	2,482.77	1,851.75	3,642.51	3,476.05	11,453.08
የፕሮግራም ስም:የግ/ቴ/ሙ/ት/ስልጠና	143.47	137.39	142.92	123.07	546.85
መደበኛ	138.97	128.39	132.42	117.07	516.85
ካፒታል	4.5	9	10.5	6	30
የፕሮግራም ስም:- የእንስሳትናዓሳሃብትልማትዘርፍ	249.09	690.11	531.61	247.94	1,718.74
መደበኛ	4.6	9.09	7.64	4.43	25.76
ካፒታል	244.49	681.02	523.97	243.52	1,692.99
የፕሮግራም ስም:- የእንስሳትና ዓሳሃብትና ግብዓትና ግብይት ዘርፍ	4.03	4.78	5.99	4.92	19.72
መደበኛ	4.04	4.78	5.99	4.93	19.74
የፕሮግራም ስም:- የእንስሳትና ዓሳሃ ጤና፣ ግብዓትና ምርት ጥራት ቁጥጥር	54.17	51.82	51.14	35.46	192.59
መደበኛ	33.19	24.95	22.85	18.05	99.03
ካፒታል	20.98	26.88	28.29	17.41	93.56

VII. የአዲት ግኝት ማስተካከያ ዕቅድ

የግብርና ሚ/ር 2014 በጀት ዓመት አዲት ግኝት ማስተካከያ እቅድ

ተ.ቁ	ዝርዝር	የአመት እቅድ በብር	የሩብ ዓመት እቅድ			
			1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
1	የተሰብሰቡ ሂሳብ ማወራረድ	32,049,229		10,000,000	11,000,000	12,049,299
2	የተከፋይ ሂሳብ ማስተካከል	3,913,291		3,913,291		

ክፍል VIII. አባሪ

የ2014 ዕቅድ በቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች

1. የእህል ሰብል ቡና ሻይና ቅመማ ቅመም ልማት

ስትራቴጂክ የውጤት መስኮች	የቁልፍ አፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	የ2013 የተደረሰበት	የ2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ አመት	2ኛ ሩብ አመት	3ኛ ሩብ አመት	4ኛ ሩብ አመት
የአነስተኛ ይዘታ የመክር እህል ሰብል ምርት								
	ከሁሉም የአመራረት ስርዓትና የምርት ወቅት የተገኘ ጠቅላላ ምርት	ሚ/ኩ/ል	640	677				
	ጠቅላላ የአነስተኛ ይዘታ የመክር እህል ሰብል ምርት	ሚ/ኩ/ል	341.82	374.6	31.76	304.69	38.22	
ምርት	ጤፍ	ሚ/ኩ/ል	55.09	62.12				62.12
	ገብስ	ሚ/ኩ/ል	23.39	25.06				25.06
	ስንዴ	ሚ/ኩ/ል	57.8	58.79				58.79
	በቆሎ	ሚ/ኩ/ል	105.57	108.81				108.81
	ማሸላ	ሚ/ኩ/ል	45.17	60.06				60.06
	ሩዝ	ሚ/ኩ/ል	2.68	2.75				2.75
	ሽንብራ	ሚ/ኩ/ል	4.57	5.3				5.3
	ቦሎቄ	ሚ/ኩ/ል	5.52	6.12				6.12
	ማሾ	ሚ/ኩ/ል	0.51	0.88				0.88
	አኩሪ አተር	ሚ/ኩ/ል	2.08	2.63				2.63
	ሰሊጥ	ሚ/ኩ/ል/አኩንታል	2.6	3.11				3.11

ስትራቴጂክ የውጤት መስኮች	የቁልፍ አፈጻጸም አመልካቾች	መለኪያ	የ2013 የተደረሰበት	የ2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ አመት	2ኛ ሩብ አመት	3ኛ ሩብ አመት	4ኛ ሩብ አመት
	ሌሎች ሰብሎች	በሚ.ሊ.የን ኩንታል	36.8	39.02				39.02
መሬት	ቡና ሻይና ቅመማ ምርት	በሚ.ሊ.የን ኩንታል	13.39	14.99				
	ቡና	በሚ.ሊ.የን ኩንታል	5.85	6.74				
	ሻይ	በሚ.ሊ.የን ኩንታል	1.1	1.2				
	ቅመማ ቅመም	በሚ.ሊ.የን ኩንታል	6.44	7.05				
	ጠቅላላ መሬት	በሺ.ህ ሄክታር		13230				13230
	ጤፍ	በሺ.ህ ሄክታር		3109.1				3109.1
	ገብስ	በሺ.ህ ሄክታር		950.3				950.3
	ስንዴ	በሺ.ህ ሄክታር		1791.3				1791.3
	በቆሎ	በሺ.ህ ሄክታር		2291.1				2291.1
	ማሽላ	በሺ.ህ ሄክታር		1962.85				1962.85
	ሩዝ	በሺ.ህ ሄክታር		82.88				82.88
	ሽንብራ	በሺ.ህ ሄክታር		248.72				248.72
	ቦሎቄ	በሺ.ህ ሄክታር		321				321
	ማሾ	በሺ.ህ ሄክታር		64.68				64.68
	አኩሪ አተር	በሺ.ህ ሄክታር		104.08				104.08
	ሰሊጥ	በሺ.ህ ሄክታር		409.4				409.4
ሌሎች ሰብሎች	በሺ.ህ ሄክታር		1895				1895	
ምርታማነት	ጤፍ	ኩ/ል/ሄ/ር	18.82	14.58				14.58
	ገብስ	ኩ/ል/ሄ/ር	25.26	35.67				35.67

ስትራቴጂክ የውጤት መስኮች	የቁልፍ አፈጻጸም አመልካቾች	መለኪያ	የ2013 የተደረሰበት	የ2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ አመት	2ኛ ሩብ አመት	3ኛ ሩብ አመት	4ኛ ሩብ አመት
	ስንዴ	ከ/ል/ሄ/ር	30.46	27.85				27.85
	በቆሎ	ከ/ል/ሄ/ር	41.79	35.82				35.82
	ማሸላ	ከ/ል/ሄ/ር	26.9	27.98				27.98
	ሩዝ	ከ/ል/ሄ/ር	31.45	19.71				19.71
	ሽንብራ	ከ/ል/ሄ/ር	20.18	12.86				12.86
	ቦሎቄ	ከ/ል/ሄ/ር	17.79	21.73				21.73
	ማሾ	ከ/ል/ሄ/ር	10.74	12.89				12.89
	አኩሪ አተር	ከ/ል/ሄ/ር	18.81	22.25				22.25
	ሰሊጥ	ከ/ል/ሄ/ር	7.04	7.98				7.98
	ሌሎች ሰብሎች	ከ/ል/ሄ/ር	5.02	6.02				6.02
የአነስተኛ ይዘታ የበልግ እህል ሰብል ምርት								
መሬት	ጤፍ	በሺ.ህ ሄክታር		175.99				175.99
	ገብስ	በሺ.ህ ሄክታር		202.92				202.92
	ስንዴ	በሺ.ህ ሄክታር		110.06				110.06
	በቆሎ	በሺ.ህ ሄክታር		799.28				799.28
ምርት	ጠቅላላ የአነስተኛ ይዘታ የበልግ እህል ሰብል ምርት	በሚ.ልየን ኩንታል	24.6	50.46				50.46
	ጤፍ	በሚ.ልየን ኩንታል		3.52				3.52
	ገብስ	በሚ.ልየን ኩንታል		5.36				5.36
	ስንዴ	በሚ.ልየን ኩንታል		3.63				3.63
	በቆሎ	በሚ.ልየን ኩንታል		37.95				37.95
ምርታማነት	ጤፍ	ኩንታል በሄክታር		19.97				19.97

ስትራቴጂክ የውጤት መስኮች	የቁልፍ አፈጻጸም አመልካቾች	መለኪያ	የ2013 የተደረሰበት	የ2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ አመት	2ኛ ሩብ አመት	3ኛ ሩብ አመት	4ኛ ሩብ አመት
	ገብስ	ኩንታል በሄክታር		26.40				26.40
	ስንዴ	ኩንታል በሄክታር		33.01				33.01
	በቆሎ	ኩንታል በሄክታር	44.84	47.48				47.48
የሰፋፊ እርሻ ልማት እህልና ሌሎች ሰብሎች መክር ምርት								
		በሺ.ህ ሄክታር	837	1139				
መሬት	ጤፍ	በሺ.ህ ሄክታር	10.7	12	12			
	ገብስ	በሺ.ህ ሄክታር		4.2	4.2			
	ስንዴ	በሺ.ህ ሄክታር	46.943	125.9	125.9			
	በቆሎ	በሺ.ህ ሄክታር	89.498	119.5	119.5			
	ሰሊጥ	በሺ.ህ ሄክታር	182.565	314.8	314.8			
	ማሸላ	በሺ.ህ ሄክታር	101	88	88			
	ሩዝ	በሺ.ህ ሄክታር	12	42.9	42.9			
	አኩሪ አተር	በሺ.ህ ሄክታር	31	36	36			
	ቦሎቄ	በሺ.ህ ሄክታር	27.9	18	18			
	ሽንብራ	በሺ.ህ ሄክታር		6.7	6.7			
	ማሾ	በሺ.ህ ሄክታር	32.6	18.4	18.4			
	ሱፍ	በሺ.ህ ሄክታር		20	20			
	ጥጥ	በሺ.ህ ሄክታር	173	203.9	203.9			
	ቡና	በሺ.ህ ሄክታር	123	122	121.9			
	ሻይ	በሺ.ህ ሄክታር	7.1	7.455	7.455			
	ጠቅላላ የሰፋፊ እርሻ ልማት እህልና ሌሎች ሰብሎች መክር ምርት	በሚልዮን ኩንታል	17.36	24.61	0.00	0.00	24.20	0.41
ምርት	ጤፍ	በሚልዮን ኩንታል	0.18	0.21			0.21	0.00
	ገብስ	በሚልዮን ኩንታል	0.00	0.13			0.13	0.00
	ስንዴ	በሚልዮን ኩንታል	1.76	4.55			4.55	0.00
	በቆሎ	በሚልዮን ኩንታል	4.03	5.59			5.59	0.00

ስትራቴጂክ የውጤት መስኮች	የቁልፍ አፈጻጸም አመልካቾች	መለኪያ	የ2013 የተደረሰበት	የ2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ አመት	2ኛ ሩብ አመት	3ኛ ሩብ አመት	4ኛ ሩብ አመት
	ሰሊጥ	በሚልዮን ኩንታል	1.57	2.72			2.72	0.00
	ማሸላ	በሚልዮን ኩንታል	2.77	2.48			2.48	0.00
	ሩዝ	በሚልዮን ኩንታል	0.37	1.31			1.31	0.00
	አኩሪ አተር	በሚልዮን ኩንታል	0.73	0.92			0.92	0.00
	ቦሎቄ	በሚልዮን ኩንታል	0.76	0.48			0.48	0.00
	ሽንብራ	በሚልዮን ኩንታል	0.00	0.12			0.12	0.00
	ማሾ	በሚልዮን ኩንታል	0.66	0.19			0.19	0.00
	ሱፍ	በሚልዮን ኩንታል	0.00	0.24			0.24	0.00
	ጥጥ	በሚልዮን ኩንታል	3.38	4.44			4.44	0.00
	ቡና	በሚልዮን ኩንታል	0.92	1.00			0.64	0.36
	ሻይ	በሚልዮን ኩንታል	0.23	0.24			0.19	0.05
ምርታማነት	• ጤፍ	ኩንታል በሄክታር	17.2	17.15			17.15	
	• ገብስ	ኩንታል በሄክታር	0	30.58			30.58	
	• ስንዴ	ኩንታል በሄክታር	37.5	36.1			36.1	36.1
	• በቆሎ	ኩንታል በሄክታር	45	46.77			46.77	0
	• ሰሊጥ	ኩንታል በሄክታር	8.6	8.65			8.65	8.65
	• ማሸላ	ኩንታል በሄክታር	27.3	28.2	0	0	28.2	0
	• ሩዝ	ኩንታል በሄክታር	32.9	36.6	0	0	36.6	36.6
	• አኩሪ አተር	ኩንታል በሄክታር	23.8	25.5	0	0	25.5	0
	• ቦሎቄ	ኩንታል በሄክታር	27.3	27	0	0	27	0
	• ሽንብራ	ኩንታል በሄክታር	0	18	0	0	18	0
	• ማሾ	ኩንታል በሄክታር	20.2	10.2	0	0	10.2	0
	• ሱፍ	ኩንታል በሄክታር	0	11.8	0	0	11.8	0
	• ሻይ	ኩንታል በሄክታር	32	31.9	0	0	31.9	31.9
	• ጥጥ	ኩንታል በሄክታር	20.69	21.8	0	0	21.8	21.8
• ቡና	ኩንታል በሄክታር	7.5	8.18			8.18	8.18	
	በመስኖ የለማ የሰፋፊ እህል ሰብል ልማት							
መሬት	• ስንዴ	በሺህ ሄክታር		31.7	0	31.7		

ስትራቴጂክ የውጤት መስኮች	የቁልፍ አፈጻጸም አመልካቾች	መለኪያ	የ2013 የተደረሰበት	የ2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ አመት	2ኛ ሩብ አመት	3ኛ ሩብ አመት	4ኛ ሩብ አመት
ምርት	• ስንዴ	በሚልየን ኩንታል		1.191				11915
ምርታማነት	• ስንዴ	ኩንታል በሄክታር	0	37.59			0	37.59

II. የሆርቲካልቸር ሰብል ልማት

		2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈጻጸም	የ2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
የሰብል ምርትና ምርታማነት								
የመኸር ወቅት የአነስተኛ አርሶ አደሮች የለማ መሬት	በሺ.ህ ሄክታር	439		459				
ቲማቲም	በሺ.ህ ሄክታር	6	6	6.30			6.30	
ሽንኩርት	በሺ.ህ ሄክታር	36	39	37.90			37.90	
አቮካዶ	በሺ.ህ ሄክታር	21	31	25.90			25.90	
ሙዝ	በሺ.ህ ሄክታር	67	96	70.40			70.40	
ማንጎ	በሺ.ህ ሄክታር	16	21	20.90			20.90	
ሰላጣ	በሺ.ህ ሄክታር	1	1	0.66			0.66	
ጥቅል ጎመን	በሺ.ህ ሄክታር	4	7	3.84			3.84	
የሀበሻ ጎመን	በሺ.ህ ሄክታር	43	44	42.50			42.50	
ቃሪያ	በሺ.ህ ሄክታር	12	15	11.65			11.65	
ቀይ ስር	በሺ.ህ	3	3	3.20				

		2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
	ሄክታር						3.20	
ካሮት	በሺ.ህ ሄክታር	4	4	4.08			4.08	
ድንች	በሺ.ህ ሄክታር	70	86	71.72			71.72	
ነጭ ሽንኩርት	በሺ.ህ ሄክታር	18	16	18.38			18.38	
ጎደሬ	በሺ.ህ ሄክታር	58	3	58.25			58.25	
ስኳር ድንች	በሺ.ህ ሄክታር	52	62	50.38			50.38	
አክራ	በሺ.ህ ሄክታር	7	6	10.32			10.32	
ካሳሻ	በሺ.ህ ሄክታር	0	0	0.15			0.15	
አንጮቱ	በሺ.ህ ሄክታር	5	4	5.00			5.00	
ዱባ	በሺ.ህ ሄክታር	1	2	2.00			2.00	
ዘይቱን	በሺ.ህ ሄክታር	2	2	2.37			2.37	
ሎሚ	በሺ.ህ ሄክታር	2	1	1.59			1.59	
ብርቱካን	በሺ.ህ ሄክታር	6	5	6.52			6.52	
ፓፓያ	በሺ.ህ ሄክታር	4	5	4.25			4.25	
አናናስ	በሺ.ህ ሄክታር	1	1	0.86			0.86	
ጠቅላላ የአገልግሎት ይዘት የመኸር አትክልት ፍራፍሬና ስራስር ሰብል ምርት		66.0	76.8	83.3			83.3	

		2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
								-
ቲማቲም	በሚልየን ኩንታል	1.2	0.4	1.4			1.4	
ሽንኩርት	በሚልየን ኩንታል	6.4	3.5	7.0			7.0	
አሸካዶ	በሚልየን ኩንታል	1.0	2.5	2.6			2.6	
ሙዝ	በሚልየን ኩንታል	5.4	9.0	9.9			9.9	
ማንጎ	በሚልየን ኩንታል	1.1	1.5	2.7			2.7	
ሰላጣ	በሚልየን ኩንታል	0.1	0.0	0.1			0.1	
ጥቅል ጎመን	በሚልየን ኩንታል	0.3	0.6	0.3			0.3	
የሀበሻ ጎመን	በሚልየን ኩንታል	4.4	4.3	4.3			4.3	
ቃሪያ	በሚልየን ኩንታል	0.7	0.7	0.7			0.7	
ቀይ ስር	በሚልየን ኩንታል	0.3	0.3	0.3			0.3	
ካሮት	በሚልየን ኩንታል	0.2	0.2	0.2			0.2	
ድንች	በሚልየን ኩንታል	9.3	11.4	9.7			9.7	
ነጭ ሽንኩርት	በሚልየን ኩንታል	1.5	1.1	1.6			1.6	
ጎዴሬ	በሚልየን ኩንታል	14.5	23.3	14.7			14.7	
ስኳር ድንች	በሚልየን ኩንታል	17.6	16.0	17.2			17.2	

		2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	1ኛ ኅብ ዓመት	2ኛ ኅብ ዓመት	3ኛ ኅብ ዓመት	4ኛ ኅብ ዓመት
አክራ	በሚልዮን ኩንታል	0.5	0.5	0.0			0.0	
ካሳሽ	በሚልዮን ኩንታል	0.0	0.0	0.0			0.0	
አንጮቴ	በሚልዮን ኩንታል	0.0	0.0	0.2			0.2	
ዱባ	በሚልዮን ኩንታል	0.2	0.2	0.3			0.3	
ዘይቱን	በሚልዮን ኩንታል	0.0	0.0	0.0			0.0	
ሎሚ	በሚልዮን ኩንታል	0.1	0.1	0.1			0.1	
ብርቱካን	በሚልዮን ኩንታል	0.6	0.4	0.6			0.6	
ፓፓያ	በሚልዮን ኩንታል	0.8	0.7	0.8			0.8	
አናናስ	በሚልዮን ኩንታል	0.0	0.0	0.1			0.1	
ሀብሀብ	በሚልዮን ኩንታል	0.0	0.0	8.4			8.4	
የመኸር ወቅት የአነስተኛ አርሶ አደሮች ምርታማነት							-	
ቲማቲም	ኩንታል በሄክታር	197.13	65.20	221.55			221.55	
ሽንኩርት	ኩንታል በሄክታር	174.94	88.84	185.34			185.34	
አጆካዶ	ኩንታል በሄክታር	50.05	80.21	60.61			60.61	
ሙዝ	ኩንታል በሄክታር	80.64	93.62	105.29			105.29	
ማንጎ	ኩንታል በሄክታር	64.36	72.81	66.9			66.90	

		2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
ሰላጣ	ኩንታል በሄክታር	135.78	4.48	137.82			137.82	
ጥቅል ጎመን	ኩንታል በሄክታር	77.84	84.37	77.28			77.28	
የሀበሻ ጎመን	ኩንታል በሄክታር	102.58	97.39	102.31			102.31	
ቃሪያ	ኩንታል በሄክታር	61.85	50.38	62.78			62.78	
ቀይ ስር	ኩንታል በሄክታር	85.06	84.56	85.52			85.52	
ካሮት	ኩንታል በሄክታር	44.75	52.86	46.04			46.04	
ድንች	ኩንታል በሄክታር	131.48	132.79	135.55			135.55	
ነጭ ሽንኩርት	ኩንታል በሄክታር	83.27	71.93	85.16			85.16	
ጎደሬ	ኩንታል በሄክታር	249.39	251.62	251.95			251.95	
ስኳር ድንች	ኩንታል በሄክታር	335.16	257.39	341.91			341.91	
አክራ	ኩንታል በሄክታር	77.775	3982.69	82			82.00	
ካሳሽ	ኩንታል በሄክታር	173.62	387.10	200			200.00	
አንጮቱ	ኩንታል በሄክታር	153	130.01	140			140.00	
ዱባ	ኩንታል በሄክታር	136.04	154.87	130			130.00	
ዘይቱን	ኩንታል በሄክታር	15.41	21.20	16.15			16.15	

		2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
ሎማ	ኩንታል በሄክታር	57.37	44.56	59.82			59.82	
ብርቱካን	ኩንታል በሄክታር	93.2	78.57	98.54			98.54	
ፓፓያ	ኩንታል በሄክታር	183.43	141.30	192.5			192.50	
አናናስ	ኩንታል በሄክታር	23.62	28.26	23.36			23.36	
የመኸር ሰፋፊ እርሻ ኢንቨስትመንት የለማ መሬት				8.8			8.8	
ቲማቲም	በሺ.ህ ሄክታር	1.7		1.8			1.80	
ሽንኩርት	በሺ.ህ ሄክታር	0.8		1			1.00	
አቮካዶ	በሺ.ህ ሄክታር	0.2		0.3			0.30	
ሙዝ	በሺ.ህ ሄክታር	2.1		2.5			2.50	
ማንጎ	በሺ.ህ ሄክታር	2.6		3.2			3.20	
ጠቅላላ ሰፋፊ እርሻ ኢንቨስትመንት የመኸር አትክልት ፍራፍሬና ስራስር ሰብል ምርት				2.45			2.45	
ቲማቲም	በሚልየን ኩንታል	536.08		0.659			0.659	
ሽንኩርት	በሚልየን ኩንታል	226.25		0.293			0.293	
አቮካዶ	በሚልየን ኩንታል	18.68		0.033			0.033	
ሙዝ	በሚልየን ኩንታል	179.79		0.273			0.273	

		2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
ማንጎ	በሚልዮን ኩንታል	232.91		0.288			0.288	
የመክር ሰፋፊ እርሻ ኢንቨስትመንት (ምርታማነት)	በሚልዮን ኩንታል			0.000			0.000	
ቲማቲም	በሚልዮን ኩንታል	322.52		0.338			0.338	
ሽንኩርት	በሚልዮን ኩንታል	267.4		0.270			0.270	
አቮካዶ	በሚልዮን ኩንታል	85.92		0.094			0.094	
ሙዝ	በሚልዮን ኩንታል	84.76		0.108			0.108	
ማንጎ	በሚልዮን ኩንታል	88.75		0.089			0.089	
በበልግ የአነስተኛ ይዘታ አርሶ አደሮች (የለማ መሬት)				52.29				
ቲማቲም	በሺህ ሄክታር	4.69		4.69		4.69		
ሽንኩርት	በሺህ ሄክታር	47.6		47.6		47.60		
ጠቅላላ የአነስተኛ ይዘታ የበልግ አትክልት ፍራፍሬና ስራሰር ሰብል ምርት	በሚልዮን ኩንታል			50.36		50.36		
ቲማቲም	በሚልዮን ኩንታል	0.92		1.040		1.040		
ሽንኩርት	በሚልዮን ኩንታል	8.33		8.820		8.820		
ሌሎች ሰብሎች	በሚልዮን ኩንታል			40.5		40.5		
በበልግ የአነስተኛ ይዘታ አርሶ አደሮች (ምርታማነት)						0.00		

		2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
ቲማቲም	ኩንታል በሄክታር	197.13		221.55		221.55		
ሽንኩርት	ኩንታል በሄክታር	174.94		185.34		185.34		
የአነስተኛ ይዘታ አርሶ አደሮችና (በመስኖ የለማ መሬት)				406				
ቲማቲም	በሺህ ሄክታር	25.4		25.8			16.32	9
ሽንኩርት	በሺህ ሄክታር	62.2		62.8			39.73	23
ሰላጣ	በሄ/ር	1,268.00		1,389.00			878.82	510
ጥቅል ጎመን	በሄ/ር	42,301.90		43,439.10			27483.92	15,955
አበሻ ጎመን	በሄ/ር	40,698.90		41,653.10			26353.92	15,299
አረንጓዴ ቃሪያ	በሄ/ር	31,610.80		32,373.10			20482.46	11,891
ቆስጣ	በሄ/ር	8,363.60		9,043.60			5721.89	3,322
ቀይ ስር	በሄ/ር	15,660.60		15,855.70			10031.90	5,824
ካሮት	በሄ/ር	7,310.20		7,830.70			4954.48	2,876
ድንች	በሄ/ር	116,588.00		119,262.40			75457.32	43,805
ነጭ ሽንኩርት	በሄ/ር	32,953.90		33,898.20			21447.39	12,451
ጎደሬ	በሄ/ር	42.2		44			27.84	16
ስኳር ድንች	በሄ/ር	374.2		462.1			292.37	170
ዘይቱን	በሄ/ር	2,343.00		2,381.70			1506.90	875
ሎሚ	በሄ/ር	1,409.00		1,436.10			908.62	527
ብርቱካን	በሄ/ር	3,616.00		3,698.70			2340.17	1,359
ፓፓያ	በሄ/ር	3,627.00		3,808.00			2409.32	1,399
አናናስ		481		602.3			381.08	221
ቴምር	ሄክታር			132			83.52	48.48
ሀብሀብ	ሄክታር			171			108.19	62.81

		2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
ጠቅላላ የአነስተኛ ይዘታ አርሶ አደሮች ከመስኖ የተገኘ ምርት		68.10		77.00			48.72	28.28
ቲማቲም	በሚልየን ኩንታል	5.00		6.00			3.80	2.20
ሽንኩርት	በሚልየን ኩንታል	10.80		12.70			8.04	4.66
ሰላጣ	በሚልየን ኩንታል	0.18		0.21			0.14	0.08
ጥቅል ጎመን	በሚልየን ኩንታል	7.38		8.33			5.27	3.06
አበሻ ጎመን	በሚልየን ኩንታል	5.95		6.48			4.10	2.38
አረንጓዴ ቃሪያ	በሚልየን ኩንታል	3.46		4.18			2.65	1.54
ቆስጣ	በሚልየን ኩንታል	1.02		1.19			0.76	0.44
ቀይ ስር	በሚልየን ኩንታል	5.33		5.57			3.53	2.05
ካሮት	በሚልየን ኩንታል	1.30		1.55			0.98	0.57
ድንች	በሚልየን ኩንታል	22.47		25.11			15.89	9.22
ነጭ ሽንኩርት	በሚልየን ኩንታል	4.27		4.52			2.86	1.66
ጎደሬ	በሚልየን ኩንታል	0.01		0.01			0.01	0.00
ስኳር ድንች	በሚልየን ኩንታል	0.07		0.09			0.06	0.03
እንጉዳይ	በሚልየን ኩንታል	0.00		0.00			0.00	0.00
ዘይቱን	በሚልየን ኩንታል	0.04		0.05			0.03	0.02
ሎሚ	በሚልየን	0.08		0.09			0.06	0.03

		2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
	ኩንታል							
ብርቱካን	በሚልየን ኩንታል	0.22		0.24			0.15	0.09
ፓፓያ	በሚልየን ኩንታል	0.52		0.64			0.40	0.23
አናናስ	በሚልየን ኩንታል	0.01		0.02			0.01	0.01
የአነስተኛ ይዘታ አርሶ አደሮች (የመስኖ ምርታማነት)								
ቲማቲም	ኩንታል በሄክታር	188.9		213.8			213.8	213.8
ሽንኩርት	ኩንታል በሄክታር	173.7		182.4			182.4	182.4
ሰላጣ	ኩ/ል በሄ/ር	145.1		154.7			154.7	154.7
ጥቅል ጎመን	ኩ/ል በሄ/ር	174.5		191.8			191.8	191.8
አበሻ ጎመን	ኩ/ል በሄ/ር	146.2		155.6			155.6	155.6
አረንጓዴ ቃሪያ	ኩ/ል በሄ/ር	109.5		129.1			129.1	129.1
ቀይ ቃሪያ	ኩ/ል በሄ/ር	94.2		100.5			100.5	100.5
ቆስጣ	ኩ/ል በሄ/ር	122.3		132.1			132.1	132.1
ቀይ ስር	ኩ/ል በሄ/ር	340.4		351.6			351.6	351.6
ካሮት	ኩ/ል በሄ/ር	177.8		197.4			197.4	197.4
ድንች	ኩ/ል በሄ/ር	192.7		210.5			210.5	210.5
ነጭ ሽንኩርት	ኩ/ል በሄ/ር	129.4		133.3			133.3	133.3
ጎደሬ	ኩ/ል በሄ/ር	176.4		189.1			189.1	189.1
እንጉዳይ							0	0.0
ዘይቱን	ኩ/ል በሄ/ር	15.2		22.2			22.2	22.2
ሎሚ	ኩ/ል በሄ/ር	56.4		63.3			63.3	63.3
ብርቱካን	ኩ/ል በሄ/ር	59.6		66.1			66.1	66.1
ፓፓያ	ኩ/ል በሄ/ር	142.8		167.8			167.8	167.8

		2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
አናናስ	ኩ/ል በሄ/ር	24.2		34.9			34.9	34.9
ቴምር				3600.00				3600.00
ሀብሀብ				21600.00				21600.00
ጥራቱ ጤንነቱና ደህንነቱ የተጠበቀ ለገበያ የቀረበ ምርት መጠን በሰብል ዓይነት								
ጤፍ	በሚልየን ኩንታል	15.10		20.00				
ገብስ	በሚልየን ኩንታል	2.00		2.20				
ስንዴ	በሚልየን ኩንታል	9.20		13.60				
በቆሎ	በሚልየን ኩንታል	10.00		17.20				
ሰሊጥ	በሚልየን ኩንታል	2.40		3.10				
ቲማቲም	በሚልየን ኩንታል	0.3		0.3				
ሽንኩርት	በሚልየን ኩንታል	1.3		1.5				
አቮካዶ	በሚልየን ኩንታል	0.3		0.5				
ሙዝ	በሚልየን ኩንታል	1.8		2.7				
ማንጎ	በሚልየን ኩንታል	0.5		0.6				
ከድሀረ ምርት ብክነት ውጪ የተገኘ ምርት በሰብል አይነት								
ጤፍ	በሚልየን ኩንታል	47.70		53.70				

		2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
ገብስ	በሚልየን ኩንታል	15.60		16.70				
ስንዴ	በሚልየን ኩንታል	44.60		51.90				
በቆሎ	በሚልየን ኩ/ል	81.00		98.30				
ሰሊጥ	በሚልየን ኩ/ል	3.90		4.80				
ቲማቲም	በሚልየን ኩ/ል	1		1.2				
ሽንኩርት	በሚልየን ኩ/ል	3.9		4.3				
አቮካዶ	በሚልየን ኩንታል	0.6		1.1				
ሙዝ	በሚልየን ኩንታል	3.9		5.7				
ማንጎ	በሚልየን ኩንታል	1.2		1.6				
የተሟላ የሰብል ቴክኖሎጂ እና አሰራር በሰብል ዓይነት የተገበሩ አርሶ/አርብቶ አደር ብዛት በመቶኛ								
ጤፍ	በመቶኛ	15%		21%				
ገብስ	በመቶኛ	13%		17%				
ስንዴ	በመቶኛ	30%		37%				
በቆሎ	በመቶኛ	23%		30%				
ሰሊጥ	በመቶኛ	3%		5%				
ቲማቲም	በመቶኛ	1%		1%				
ሽንኩርት	በመቶኛ	3%		6%				
አቮካዶ	በመቶኛ	6%		8%				
ሙዝ	በመቶኛ	8%		13%				

		2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
ማንጎ	በመቶኛ	13%		18%				
የግብዓት አጠቃቀም በሰብል ዓይነት								
ምርጥ ዘር አጠቃቀም								
ጤፍ	ሺህ ኩንታል	31		39				
ገብስ	ሺህ ኩንታል	70		85				
ስንዴ	(ሺህ ኩንታል)	413		455				
በቆሎ	ሺህ ኩንታል	438		497				
ሰሊጥ	ሺህ ኩንታል	-		1				
ቲማቲም	ሺህ ኩንታል	2		1				
ሸንኩርት	ሺህ ኩንታል	-		0				
አጮላዶ	ሺህ ኩንታል	1306		1849				
ሙዝ	ሺህ ኩንታል	36222		36855				
ማንጎ	ሺህ ኩንታል	5258		6390				
የግብዓት አጠቃቀም(ለሁሉም ሰብል)								
ኤንፒ ኤስ	በሚልየን ኩንታል	11.00		12.20				
ዩሪያ	በሚልየን ኩንታል	5.10		6.30				
ድምር	በሚልየን ኩንታል	16.10		18.50				
ኸርቢሳይድ	በሚልየን ሊትር	2.50		3.00				
ፈንጂሳይድ	በሚልየን ሊትር	1.20		1.10				
ኢንሴክቲሳይድ	በሚልየን ሊትር	0.60		0.77				
ድምር	በሚልየን ሊትር	3.22		4.04				
ኖራ	በሚልየን ኩንታል	7.20		7.20				

		2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
የዘር አጠቃቀም (እህል ሰብል)	በሚልየን ኩንታል	0.97		1.20				
የችግኝ አጠቃቀም (ለፍራፍሬ)	በሚልየን #	43.85		47.57				
የዘር አጠቃቀም (ለአትክልት)	በሺህ ኩንታል	3.57		3.61				

IV. የእንስሳትና ዓሳ ሀብት ልማት

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	የሩብ ዓመት ስርጭት			
					አንደኛ ሩብ ዓመት	ሁለተኛ ሩብ ዓመት	ሶስተኛ ሩብ ዓመት	አራተኛ ሩብ ዓመት
ገበያ ተኮር የእንስሳትና አሳ ምርትና ምርታማነት								
የተገኘ የእንስሳት ምርት መጠን በምርት ዓይነትና በእርባታ ስርዓት (አነስተኛ ይዘታ በገጠርና ከተማ፤ የባለሀብት እንስሳት እርባታ)								
አጠቃላይ የወተት ምርት		4666.187	7,225	7,443	2076.6	2369.7	1499.4	1497.4
የላም ወተት ምርት	ሚልየን ሊትር	3632	4,692	5922.7	1695.5	1976.4	1127.5	1123.3
የፍየል ወተት ምርት	ሺህ ሊትር	91	99	191.9	48.4	48.8	47.6	47.1
የግመል ወተት ምርት	ሚልየን ሊትር	648	2,434	1328.4	332.7	344.5	324.3	327
አጠቃላይ የቀይ ስጋ ምርት		295	345	422.391	118.3	87.44	121.35	95.3
የበሬ ስጋ ምርት	ሺህ ቶን	180	214	261	74	56	71	60
የበግ ስጋ ምርት	ሺህ ቶን	66	76	91	25	18	33	15
የፍየል ስጋ ምርት	ሺህ ቶን	48	53.6	69	19	13	17	20
የግመል ስጋ ምርት	ሺህ ቶን	1.187	1.3	1.391	0.3	0.44	0.351	0.3
ቆዳና ሌጦ								
የዳልጋ ከብት ቆዳ	ቁጥር	1,811,887	1,353,255	1,991,650	623,571	333,789	346,855	687,435
የበግ ሌጦ	ቁጥር	7,746,884	4,799,377	7,682,510	1,541,355	2,679,420	1,141,259	2,320,476

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	የሩብ ዓመት ስርጭት			
					አንደኛ ሩብ ዓመት	ሁለተኛ ሩብ ዓመት	ሶስተኛ ሩብ ዓመት	አራተኛ ሩብ ዓመት
የፍየል ሌቦ	ቁጥር	6,399,794	3,997,960	6,707,310	1,689,689	1,753,908	1,298,371	1,965,342
የማር ምርት	ሺህ ቶን	59	129	138	6.9	55.2	6.9	69
የሰም ምርት	ሺህ ቶን	6	6	9	0.45	3.6	0.45	4.5
የአሳ ምርት								
የአሳ ምርት ከመደበኛ የውሃ አካላት	ሺህ ቶን	57	60	78	15	22	25	16
ከአኳካልቸር	ሺህ ቶን	0.43	0.5	0.95	0.2365	0.2365	0.2365	0.2365
የደረቀ አሳ ምርት	ሺህ ቁጥር		6.5	9.00	0.5	3	4	1.5
በጨው የታጀሌ የአሳ ምርት	ሺህ ቁጥር		3.9	5.00	0.3	2.3	2	0.4
የሚያስፈልግ የአሳ ጫጩት መጠን	ሚ. ቁጥር	መረጃ የለም	447	207	51.75	51.75	51.75	51.75
አጠቃላይ የዶሮ ስጋ ምርት	ሺህ ቶን	105	70	76.00	7.60	26.60	26.60	15.20
የዶሮ ምርት (ስጋ) - ስፔሻላይዝድ	ሺህ ቶን	25	46.00	40.80	4.08	14.28	14.28	8.16
የዶሮ ምርት (ስጋ) - የተሻሻለ የቤተሰብ	ሺህ ቶን	50	6.00	19.50	1.95	6.83	6.83	3.90
የዶሮ ምርት (ስጋ) - ባህላዊ የቤተሰብ	ሺህ ቶን	30	18.00	15.70	1.57	5.50	5.50	3.14
አጠቃላይ የእንቁላል ምርት	ሚልዮን	2937	2437	3,254.70	325.47	1,139.15	1,139.15	650.94
የዶሮ ምርት (እንቁላል)- ስፔሻላይዝድ	ሚልዮን	2300	2,117	2,926.30	292.63	1,024.21	1,024.21	585.26
የዶሮ ምርት (እንቁላል)-የተሻሻለ የቤተሰብ	ሚልዮን	189	203.7	224.80	22.48	78.68	78.68	44.96
የዶሮ ምርት (እንቁላል)-ባህላዊ የቤተሰብ	ሚልዮን	448	116.3	103.60	10.36	36.26	36.26	20.72
የእንስሳት ምርታማነት በምርት ዓይነት በእርባታ ስርዓት (አነስተኛ ይዘታ በገጠርና ከተማ፤ የባለሀብት እንስሳት እርባታ)								

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	የሩብ ዓመት ስርጭት			
					አንደኛ ሩብ ዓመት	ሁለተኛ ሩብ ዓመት	ሶስተኛ ሩብ ዓመት	አራተኛ ሩብ ዓመት
የወተት ምርታማነት								
የወተት ላም ምርታማነት (Indigenous)	ሊት/አንስሳ/ቀን	1.45	1.5	1.55	1.55	1.55	1.55	1.55
የወተት ላም ምርታማነት (Crossbreed)	ሊት/አንስሳ/ቀን	6.00	6.36	6.74	6.74	6.74	6.74	6.74
የወተት ላም ምርታማነት (Exotic)	ሊት/አንስሳ/ቀን	13.07	13.41	13.76	13.76	13.76	13.76	13.76
የፍየል ወተት ምርታማነት	ሊት/አንስሳ/ቀን	0.50	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
የግመል ወተት ምርታማነት	ሊት/አንስሳ/ቀን	2.9	2.9	3	3	3	3	3
የስጋ ምርታማነት								
የበሬ ስጋ ምርታማነት	ኪሎ/አንስሳ	110	111.04	112.1				112.1
የበግ ስጋ ምርታማነት	ኪሎ/አንስሳ	10.5	10.64	10.8				10.8
የፍየል ስጋ ምርታማነት	ኪሎ/አንስሳ	8.4	8.6	8.7				8.7
የግመል ስጋ ምርታማነት	ኪሎ/አንስሳ	250	250.34	255.4				255.4
የማር ምርታማነት	(ኪሎ/ቀፎ/ስብሰባ)							
የባህላዊ ቀፎ	(ኪሎ/ቀፎ/ስብሰባ)		5.54	6				6
የሽግግር ቀፎ	(ኪሎ/ቀፎ/ስብሰባ)		8.15	10				10
የፍሬም ቀፎ	(ኪሎ/ቀፎ/ስብሰባ)		10.74	13				13
የሰም ምርታማነት	(ኪሎ/ቀፎ/ስብሰባ)	0.5	0.54	0.6				0.6
የደሮ ስጋ ምርታማነት								
የደሮ ምርታማነት (ስጋ) - ስፔሻላይዥን	ኪሎ/ደሮ	2	2	2.1	2	2	2	2.1

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	የሩብ ዓመት ስርጭት			
					አንደኛ ሩብ ዓመት	ሁለተኛ ሩብ ዓመት	ሶስተኛ ሩብ ዓመት	አራተኛ ሩብ ዓመት
የዶሮ ምርታማነት (ስጋ) - የተሻሻለ የቤተሰብ	ኪሎ/ዶሮ	1.5	1.5	1.6				1.6
የዶሮ ምርታማነት (ስጋ) - ባህላዊ የቤተሰብ	ኪሎ/ዶሮ	1.3	1.3	1.4				1.4
የዶሮ እንቁላል ምርታማነት								
የዶሮ ምርታማነት (እንቁላል)- የተሻሻለ የቤተሰብ	እንቁላል/ዶሮ/ዓመት	188	190	192				192
የዶሮ ምርታማነት (እንቁላል)- ስፔሻላይዥስ	እንቁላል/ዶሮ/ዓመት	200	220	260				260
የዶሮ ምርታማነት (እንቁላል)- ባህላዊ የቤተሰብ	እንቁላል/ዶሮ/ዓመት	65	68	75				75
የዓሳ ምርታማነት								
የዓሳ ምርታማነት	ኪ/ግ/መ.ኩ	126	0.9	1	0.9	1	1	1
አሳ የተጨመረባቸው የኩሬ ብዛት	ቁጥር	58	1671	1800	400	700	500	200
ጥራቱና ደህንነቱ የተጠበቀ ለገበያ የቀረበ እንስሳትና እንስሳት ምርት መጠን በምርት ዓይነት (ጤናቸው የተጠበቀ እንስሳት)								
የላም ወተት ምርት	መቶኛ	46%		49%				
የፍየል ወተት ምርት	መቶኛ	44%		48%				
የግመል ወተት ምርት	መቶኛ	47%		52%				
የበሬ ስጋ ምርት	መቶኛ	51%		53%				
የበግ ስጋ ምርት	መቶኛ	42%		46%				
የፍየል ስጋ ምርት	መቶኛ	45%		47%				
የግመል ስጋ ምርት	መቶኛ	49%		54%				

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	የሩብ ዓመት ስርጭት			
					አንደኛ ሩብ ዓመት	ሁለተኛ ሩብ ዓመት	ሶስተኛ ሩብ ዓመት	አራተኛ ሩብ ዓመት
የማር ምርት (CSA & Admin)	መቶኛ	53%		57%				
የሰም ምርት (CSA & Admin)	መቶኛ	22%		24%				
የቀነሰ ድህረ ምርት ብክነት በእንስሳት ምርት ዓይነት								
የላም ወተት	መቶኛ	2.60%		2.30%				
የፍየል ወተት	መቶኛ	10.00%		8.70%				
የግመል ወተት	መቶኛ	10.00%		8.70%				
የበሬ ስጋ	መቶኛ	0.50%		0.40%				
የበግ ስጋ	መቶኛ	3.00%		2.60%				
የፍየል ስጋ	መቶኛ	3.00%		2.60%				
የግመል ስጋ	መቶኛ	8.00%		7.00%				
ማር (CSA & Admin)	መቶኛ	10.00%		9.60%				
ሰም (CSA & Admin)	መቶኛ	30.00%		27.90%				
የተሻሻሉ የእንስሳት ዝርያ ድርሻ በእንስሳት ዓይነት በመቶኛ								
የወተት ላም	መቶኛ	3%		4%				
የንብ ቀፎ	መቶኛ	4%		6%				
የቀነሰ የእንስሳት ህመምና ሞት								
የላም ወተት	መቶኛ	15%		13%				
የፍየል ወተት	መቶኛ	19%		17%				
የግመል ወተት	መቶኛ	6%		5%				
የበሬ ስጋ	መቶኛ	12%		10%				
የበግ ስጋ	መቶኛ	22%		19%				
ፍየል ስጋ	መቶኛ	17%		15%				
የግመል ስጋ	መቶኛ	6%		5%				

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	የሩብ ዓመት ስርጭት			
					አንደኛ ሩብ ዓመት	ሁለተኛ ሩብ ዓመት	ሶስተኛ ሩብ ዓመት	አራተኛ ሩብ ዓመት
የተሻሻለ የእንስሳት ዝርያ የተጠቀሙ አርሶ/አርብቶ አደር በመቶኛ								
የወተት ላም	መቶኛ	10%		15%				
በቂ የመኖ አቅርቦት ያላቸው እንስሳት ቁጥር በመቶኛ በመኖ አይነት /ምንጭ(ከቀረበ የእንስሳት ድርቆ መኖ የተገኘ ኃይል ሰጭና ገንቢ የእንስሳት መኖ መጠን)								
ደረቅ መኖ (Dry Matter)								
የወተት ላም: ሃገረ ሰብ	መቶኛ	77%		81%				
የወተት ላም: የተዳቀሉ ዝርያዎች	መቶኛ	41%		49%				
የወተት ላም: የውጭ ሃገር ዝርያ	መቶኛ	33%		42%				
የፍየል ወተት	መቶኛ	77%		81%				
የግመል ወተት	መቶኛ	77%		81%				
የበሬ ስጋ	መቶኛ	77%		81%				
የበግ ስጋ	መቶኛ	77%		81%				
የፍየል ስጋ	መቶኛ	77%		81%				
የግመል ስጋ	መቶኛ	77%		81%				
ሃይል ስጪ መኖ (ME)								
የወተት ላም: ሃገረ ሰብ	መቶኛ	72%		77%				
የወተት ላም: የተዳቀሉ ዝርያዎች	መቶኛ	25%		33%				
የወተት ላም: የውጭ ሃገር ዝርያ	መቶኛ	17%		24%				
የፍየል ወተት	መቶኛ	10%		16%				
የግመል ወተት	መቶኛ	100%		100%				
የበሬ ስጋ	መቶኛ	72%		77%				

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	የሩብ ዓመት ስርጭት			
					አንደኛ ሩብ ዓመት	ሁለተኛ ሩብ ዓመት	ሶስተኛ ሩብ ዓመት	አራተኛ ሩብ ዓመት
የበግ ስጋ	መቶኛ	9%		15%				
የፍየል ስጋ	መቶኛ	10%		16%				
የግመል ስጋ	መቶኛ	100%		100%				
ፕሮቲን (Crude Protein)								
የወተት ላም : ሃገረ ሰብ	መቶኛ	55%		59%				
የወተት ላም : የተዳቀሉ ዝርያዎች	መቶኛ	17%		22%				
የወተት ላም : የውጭ ሃገር ዝርያ	መቶኛ	11%		14%				
የፍየል ወተት	መቶኛ	18%		22%				
የግመል ወተት	መቶኛ	15%		16%				
የበሬ ስጋ	መቶኛ	55%		59%				
የበግ ስጋ	መቶኛ	15%		18%				
የፍየል ስጋ	መቶኛ	18%		22%				
የግመል ስጋ	መቶኛ	100%		100%				
የእንስሳት ጤና አገልግሎት ሽፋን በመቶኛ								
የወተት ላም	መቶኛ	11%		14%				
የፍየል ወተት	መቶኛ	7%		9%				
የግመል ወተት	መቶኛ	1%		1%				
የበሬ ስጋ	መቶኛ	7%		10%				
የበግ ስጋ	መቶኛ	7%		9%				
የፍየል ስጋ	መቶኛ	4%		5%				
የግመል ስጋ	መቶኛ	1%		1%				
የተሻሻሉ እንስሳትና ዓሳ ቴክኖሎጂዎችን/አሰራሮችን ለመጠቀም የሞከሩ አርሶ/አርብቶ								

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች አደሮች በምርት ዓይነት በመቶኛ	መለኪያ	2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	የሩብ ዓመት ስርጭት			
					አንደኛ ሩብ ዓመት	ሁለተኛ ሩብ ዓመት	ሶስተኛ ሩብ ዓመት	አራተኛ ሩብ ዓመት
የወተት ላም	መቶኛ	28%		32%				
የፍየል ወተት	መቶኛ	10%		14%				
የግመል ወተት	መቶኛ	15%		16%				
የበሬ ስጋ	መቶኛ	51%		55%				
የበግ ስጋ	መቶኛ	9%		13%				
የፍየል ስጋ	መቶኛ	10%		14%				
የግመል ስጋ	መቶኛ	49%		57%				
ዝርያ ማሻሻያ								
አጠቃላይ የተመረተ አባልዘር	በዶዝ	1,081,891		1,400,000	350,000	350,000	350,000	350,000
በኢንስቲትዩት የተመረተ አባልዘር	በዶዝ	910863		1,000,000	250,000	250,000	250,000	250,000
በክልሎች የተመረተ አባልዘር	በዶዝ	171028		400,000	100,000	100,000	100,000	100,000
አጠቃላይ የተሠራጨ የአባልዘር	በዶዝ	951281		1,200,000	300,000	300,000	300,000	300,000
በኢንስቲትዩቱ የተሠራጨ የአባልዘር	በዶዝ	780253		900,000	225,000	225,000	225,000	225,000
በክልሎች የተሠራጨ የአባልዘር	በዶዝ	171028		300,000	75,000	75,000	75,000	75,000
አጠቃላይ የተመረተ ፈሳሽ ናይትሮጂን	በሊትር	353437		385,000	96,250	96,250	96,250	96,250
በኢንስቲትዩት የተመረተ ፈሳሽ ናይትሮጂን መጠን	በሊትር	61769		65,000	16,250	16,250	16,250	16,250
በክልሎች የተመረተ ፈሳሽ ናይትሮጂን መጠን	በሊትር	291668		320,000	80,000	80,000	80,000	80,000

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	የሩብ ዓመት ስርጭት			
					አንደኛ ሩብ ዓመት	ሁለተኛ ሩብ ዓመት	ሶስተኛ ሩብ ዓመት	አራተኛ ሩብ ዓመት
የተሠራጨ ፈሳሽ ናይትሮጂን	በሊትር	318093		346,000	86,500	86,500	86,500	86,500
በኢንስቲትዩት የተሠራጨ ፈሳሽ ናይትሮጂን መጠን	በሊትር	55592		58,000	14,500	14,500	14,500	14,500
በክልሎች የተሠራጨ ፈሳሽ ናይትሮጂን መጠን	በሊትር	262501		288,000	72,000	72,000	72,000	72,000
ተመርጠው የገቡ ለአባላዘር ምርት የሚውሉ ታዳጊ ኮርማዎች	በቁጥር	17		40		15	15	10
ተመርጠው የተሰራጨ አውራ በጎችና ፍየሎች	በቁጥር	7477		8,000	2,000	2,000	2,000	2,000
የእንስሳት ጤና አገልግሎት								
የክትባት ምርት	ሚሊዮን ዶጋ	279.72	316.22	389.6	87.56	97.72	99.49	104.83
የክትባት አቅርቦት	ሚሊዮን ዶጋ	325.78	256.76	352.4	79.19	96.24	87.11	89.86
መድኃኒት (በብሔራዊ እንስሳት ጤና እንስሳት-ባቶ ብቻ ተመርቶ የቀረበ)	ሚ/ባላስ			22.09	1.09	6.43	7.01	7.56
መድኃኒት (በብሔራዊ እንስሳት ጤና እንስሳት-ባቶ ብቻ ተመርቶ የቀረበ)	ሳቼት							
ጥራት፣ ፈዋሽነትና ደህንነታቸው የተረጋገጠ የእንስሳት መድኃኒት አምራቾች፣ አስመጪዎችና ጅምላ አከፋፋዮች የእንስሳት መድኃኒት ምርት ዕድገት	መቶኛ	92		100	100	100	100	100
የቀነሰ ሕገ ወጥ የእንስሳት መድኃኒት ምርትና ሥርጭት	መቶኛ	40						
በክሊኒክ ላይ የተመሰረተ የእንስሳት ጤና አገልግሎት ተደራሽነት	መቶኛ	83						

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	የሩብ ዓመት ስርጭት			
					አንደኛ ሩብ ዓመት	ሁለተኛ ሩብ ዓመት	ሶስተኛ ሩብ ዓመት	አራተኛ ሩብ ዓመት
የክትባት አገልግሎት ሽፋን	መቶኛ	89.5	85	90	87.25	88.5	89.5	90
የተሰራጨ የድንበር ዘለል በሽታዎች ክትባት	ሚሊ.ዶዝ	110	120	200	90	50	40	20
የድንበር ዘለል ክትባት የተከተቡ እንስሳት ብዛት	ሚሊ.ን ቁጥር	75	113	80	40	15	15	10
ድንበር ዘለል ላልሆኑ በሽታዎች የመከላከያ ክትባት የተሰጣቸው እንስሳት ብዛት	ሚሊ.ን ቁጥር		8	10	2	3	3	2
ለበጎችና ፍየሎች ደስታ መሰል በሽታ(PPR)ቁጥጥር የተከተቡ በጎችና ፍየሎች	ሚሊ.ን ቁጥር	2.9	7.6	30	5	10	10	5
ከቆላ ዝንብና ገንዲ በሽታ የፀዳ መሬት	ካ.ኪ.ሜ	63,959	49,921	85,002	4,602	31,400	23,200	25,800
የቆላ ዝንብና ገንዲ በሽታ ዳግም ወረራ ለመከላከል የተሸፈነ መሬት	ካ.ኪ.ሜ	101,150	84,101	119,851	5,951	43,950	33,000	36,950
በገንዲ በሽታ ለታመሙ እንስሳት ህክምና መስጠት	በቁጥር	27,081	16,726	31,584	2,100	12,300	8,184	9,000
ሀገራዊ የእንስሳት በሽታ ወረርሽኝ ቅኝትና ሪፖርት የመላክ ምጣኔ	መቶኛ	76	78.1	100	93.72	97.625	98.406	100
በተንቀሳቃሽ ስልክ የተመሠረት ዕለታዊ የሪፖርት ምጣኔ	መቶኛ	41	24	50	28.8	33.6	38.4	50
በሀገር የሚገኙ እንዲሁም በአገር የሌሉና ስጋት ለሆኑ የእንስሳት በሽታዎች የሚገኙበትን ደረጃ ለማወቅ የተካሄዱ የቅኝትና አሰላጥናት ብዛት	ቁጥር	0.15						
የመመርመር አቅምን በማሳደግ ምላሽ የተሰጣቸው የእንስሳት በሽታ ፍንዳታዎች ክስተት ብዛት	ቁጥር	120	132	145	30	35	45	35

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	የሩብ ዓመት ስርጭት			
					አንደኛ ሩብ ዓመት	ሁለተኛ ሩብ ዓመት	ሶስተኛ ሩብ ዓመት	አራተኛ ሩብ ዓመት
የኪራንታይን ኢንስፐርክሽንና ሰርቴፊኬሽን አገልግሎት አግኝቶ ለገበያ የቀረቡ የቁም እንስሳት በዛት								
የቁም እንስሳት	ሺህ ቁጥር	406,000	225,600	404,133	101,033	101,034	101,033	101,033
በእንስሳት ልዩታና ምዝገባ ስርዓት ስር የሚያልፉ የዳልጋ ክብት	ሺህ ቁጥር	0	9	64	15	18	20	11
በሀገር አቀፍ ደረጃ ወደ ውጭ ከሚላኩ የቁም ዳልጋ ክብቶች የተመረመሩና የጤና ማረጋገጫ የተሰጣቸው ብዛት (ከሚላኩት 50 በመቶ)	ቁጥር	44276	30,000	49,000	10,000	13,000	14,000	12,000
በሀገር አቀፍ ደረጃ በቁም ከሚላኩ በጎችና ፍየሎች የተመረመሩትና የጤና ማረጋገጫ የተሰጣቸው ብዛት (ከሚላኩት 25 በመቶ)	ቁጥር	65200	180,000	250,000	60,000	75,000	80,000	35,000
በሀገር አቀፍ ደረጃ ወደ ውጭ በቁም ከሚላኩ ግመሎች የተመረመሩትና የጤና ማረጋገጫ የተሰጣቸው ብዛት ሚላኩት (50 በመቶ)	ቁጥር	0	15,000	45,000	10,000	20,000	10,000	5,000
በኪራንታይን የቁጥጥር ስርአት ውስጥ አልፎ የሸተርነሪ ሳኒተሪ ሰተፍኬት የሚሰጠው ማር ብዛት	ቶን		6	100	25	25	25	25
የሸተርነሪ ሳኒተሪ ሰተፍኬት የሚሰጠው ያለቀለት የበግና ፍየል ሌጦ ብዛት	ሺህ ቁጥር		980	4000	1000	1000	1000	1000
የሸተርነሪ ሳኒተሪ ሰተፍኬት የሚሰጠው ያለቀለት የክብት	ሺህ ቁጥር		15	55	15	20	10	10

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	የሩብ ዓመት ስርጭት			
					አንደኛ ሩብ ዓመት	ሁለተኛ ሩብ ዓመት	ሶስተኛ ሩብ ዓመት	አራተኛ ሩብ ዓመት
ቆዳ ብዛት								
ጤንነቱ እና ደህንነቱ ተረጋግጦ ወደ ሀገር የሚገባ የአንድ ቀን ጫጫት ብዛት	ሺህ ቁጥር		330	500	125	125	125	125
ደህንነቱ እና ጤንነቱ ተሟልቶ ወደ ሀገር የገባ የለማ እንቁላል	ሺህ ቁጥር		70	100	20	25	30	25
የኤክስፖርት ቁራዎች የጤና ኢንስፐክሽንና ሰርቴፍኬሽን አገልግሎት አግኝቶ ለገበያ የቀረበ ስጋ ብዛት								
የቅድመ እርድ ምርምራ የተደረገላቸው የቁም እንስሳት	ሺህ ቁጥር	1856	1600	1858	464.5	464.5	464.5	464.5
የድህረ እርድ ምርመራ የተደረገላቸው የታረዱ እንስሳት	ሺህ ቁጥር	1799	1585	1838	459.5	459.5	459.5	459.5
ደህንነቱና ጥራቱ ተረጋግጦ ለወጭ (ለኤክስፖርት) ገበያ የተላከ የስጋ ምርት	ቶን	12348	14500	15500	3875	3875	3875	3875
ደህንነቱና ጥራቱ ተረጋግጦ ለኤክስፖርት ገበያ የተላከ ተረፈ ስጋ ምርት	ቶን	1925	1050	1600	400	400	400	400
ደህንነቱ እና ጤንነቱ ተሟልቶ ወደ ሀገር የገባ አባላዘር	ዶዝ		10100	12000	3000	3000	3000	3000
የእንስሳት ሀብት ኢንቨስትመንት								
በተሰጠ ኢንቨስትመንት ፈቃድ መሰረት እያለሙ ያሉ የእንስሳት እርባታ ማዕከላትን ማጠናከር								
በወተት ከብት እርባታ	የማዕከላት ቁጥር	551	512	675	175	200	200	100

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	የሩብ ዓመት ስርጭት			
					አንደኛ ሩብ ዓመት	ሁለተኛ ሩብ ዓመት	ሶስተኛ ሩብ ዓመት	አራተኛ ሩብ ዓመት
በዳልጋ ከብት ማድለብ	የማዕከላት ቁጥር	404	420	494	50	200	200	44
የበግና ፍየል እርባታ/ማድለብ	የማዕከላት ቁጥር	65	73	83	10	30	30	13
በዶሮ እርባታ	የማዕከላት ቁጥር	189	175	275	50	100	100	25
በንብ እርባታ	የማዕከላት ቁጥር	46	27	56	5	30	10	11
አኳካልቸር	የማዕከላት ቁጥር	10	2	11	2	3	6	
በመኖ ልማት	የማዕከላት ቁጥር	9	28	28	7	7	7	7
ለገበያ የቀረበ ምርት								
የእርድ ፍየል	ቁጥር	60,529	39,800	66,732	8,000	25,350	25,350	8,032
የዕርድ በግ	ቁጥር	21,823	19,916	25,206	4,500	8,500	9,206	3,000
የዕርድ ዳልጋ ከብት	ቁጥር	19,705	20,131	24,143	4,500	7,500	8,300	3,843
የስጋ ዶሮ	ቁጥር	98,245	100,227	129,682	15,000	50,340	50,342	14,000
እንቁላል	ሚ/ቁጥር	5.4	5.7	6.72	0.7	2.5	2.5	1
ጥሬ ወተት	ሺ/ሊትር	3918	4070	4700	1500	1500	850	850
ጥሬ ማር	ቶን	72.89	62.8	88	10	60		18
የመኖ ምርት /በቆሎ፣ አኩሪ አተር፣ ሲናር/	ሺ/ኩል	38	38.25	48	12	12	12	12
የእንስሳትና እንስሳት ምርት ገቢን ማሳደግ	ቢ/ን ብር	1.12	1.23	1.43	0.35	0.35	0.38	0.35
የመኖ ልማት								

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	የሩብ ዓመት ስርጭት			
					አንደኛ ሩብ ዓመት	ሁለተኛ ሩብ ዓመት	ሶስተኛ ሩብ ዓመት	አራተኛ ሩብ ዓመት
ከሁሉም የመኖ ምንጮች የተመረተ ጠቅላላ ድርቆ መኖ ምርት፤	ሚ/ን ቶን	134.00	133.3	146.63	20.34	43.8	58.2	24.3
የተፈጥሮ ግጦሽን (Rangeland) የማሻሻያ ቴክኖሎጂዎች፤ ግብዓቶችና አሰራሮች በመጠቀም የተመረተ ድርቆ መኖ ምርት፤	ሚ/ን ቶን	43.66	40.3	44.6	4	5	25	10.6
የተሻሻሉ የመኖ ዓይነቶችን በማስፋፋት የተመረተ ድርቆ መኖ ምርት፤	ሚ/ን ቶን	8.75	9.68	11	4	3.5	1.5	2
የሰብል ተረፈ ምርትን አሰባሰብ፤ አከመቻቸትና አጠቃቀም ማሻሻያ አሰራሮችን በመተግበር የተመረተ ድርቆ መኖ ምርት መጠን፤	ሚ/ን ቶን	56.4	58.6	64.5	3	27	27.5	7
የኢንዱስትሪ (ስኳርና ሌሎች) ተረፈ ምርቶችን በማስፋፋት የተመረተ ድርቆ መኖ ምርት፤	ሚ/ን ቶን	3.57	6	7	1.5	2	2	1.5
የወል ግጦሽ መሬትና ፊንጅላንድን የማሻሻያ ስትራቴጂዎችን በመጠቀምና በማልማት የተመረተ ድርቆ መኖ ምርት፤	ሚ/ን ቶን	19.78	17.6	18.4	7.4	6	2	3
የግል የአርሶ አደር ግጦሽ መሬትና ፊንጅላንድን የማሻሻያ ስትራቴጂዎችን በመጠቀምና በማልማት የተመረተ ድርቆ መኖ ምርት መጠን፤	ሺህ ቶን	1550	1080	1140	440	300	200	200
የመኖ ዘር ምርታማነትን ለማሳደግና ጥራት ያለው የተሻሻሉ የመኖ ዘሮች ማምረት	ሺህ ቶን	3.37	2.8	3	0.3	1.2	1	0.5
በሁሉም ስነ ምህዳር በመስኖ የመኖ ማልማት ትግበራ ላይ የስልጠናና የመስክ ላይ ድጋፍ በማድረግ ምርት ማሳደግ፤	ሄ/ር	13095.4	19515	21466	466	14000	6000	1000

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	የሩብ ዓመት ስርጭት			
					አንደኛ ሩብ ዓመት	ሁለተኛ ሩብ ዓመት	ሶስተኛ ሩብ ዓመት	አራተኛ ሩብ ዓመት
ከሚከናወኑ የመኖ ልማት ስራዎች የተቀነሰ ሙቀት አማቂ ጋዞች መጠን (CO2e)	ሚ/ሜ/ቶን	3.00	3.00	3	-	-	-	3.00
የሰብል ተረፈ ምርት መኖን በተገቢው በማሰባሰብ ከአጠቃላይ ተረፈ ምርት 10 በመቶ ማሻሻያ እንዲደረግልት የንጥረ መኖ ይዘትና ተበይነታቸው ማሻሻል፤	ሚ/ን ቶን	-	-	5.86	-	1.86	2.5	1.5
ከደን ሮያሊቲ የተገኘ	በሚሊዮን			200	10	60	70	60
ከደን ምርት ኤክስፖርት የተገኘ የውጪ ምንዛሬ መጠን	በሚሊዮን USD			20		5	10	5
በደን የተሸፈነ መሬት ድርሻ	በመቶኛ			18.5				18.5
የተተክሎ ችግኞች አማካኝ የጽድቀት ምጣኔ	በመቶኛ			82				82
የተጠበቀ ነባር፣ የተፈጥሮ እና ሰው ሰራሽ ደን	በሚ/ሄ/ር			19.47				19.47
ያገገመ የተራቆተ የደን መሬት	በሚ/ሄ/ር			1		0.2	0.6	0.2
የቀርከሀ ደን ማልማት	በሚ/ሄ/ር			0.02				0.02
ሀገራዊ የደን ሀብት ቆጠራ ማካሄድ	በመቶኛ			50			20	30
የደን ማኔጅመንት ፕላን ማዘጋጀት	በሚ/ሄ/ር			0.2			0.1	0.1
የከተሞች የደን አያያዝ እንዲሻሻል ማድረግ	በቁጥር			5		1	2	2
የደን የዱር እንስሳት ጥበቃ ቦታዎችን ሽፋን በመቶኛ	በመቶኛ			9.6				9.6

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	የሩብ ዓመት ስርጭት			
					አንደኛ ሩብ ዓመት	ሁለተኛ ሩብ ዓመት	ሶስተኛ ሩብ ዓመት	አራተኛ ሩብ ዓመት
በ20 ዝርያዎች (አተር፣ ባቁላ፣ ገብስ፣ ስንዴ፣ ተልባ፣ አጃ፣ አብሽ፣ ጥቁር አዝሙድ፣ ቦሎቁ፣ ሽምብራ፣ ምስር፣ ማሽላ፣ በቆሎ፣ ጤፍ እና ጓያ ወዘተ) እና በ82 አይነቶችን በወካይ የግብርና ስርዓተ ምህዳር በማህበራዊ ዘር ባንኮች አማካይነት ማንበር	የዝርያዎች/ አይነቶች ብዛት			20/82				
2 የአዝርዕትና ሆርቲካልቸር ዝርያዎች እና 350 ናሙናዎችን ከተለያዩ የሃገሪቱ ክልሎች በመሰብሰብ የማንበር	ዝርያዎች/ ናሙናዎች ብዛት			2/350				
2 የሆርቲካልቸር ዝርያዎች እና 150 ናሙናዎችን ከተለያዩ የሃገሪቱ ክልሎች የቡና፣ የሰራ ስር፣ ቅመማ ቅመም እና ፍራፍሬ ናሙናዎችን በመሰብሰብ በጮጮ፣ ያዩ፣ በደሳ፣ አንጋጫ እና ይርጋ ጨፌ መስክ ጂን ባንኮች ማንበር	ዝርያዎች/ ናሙናዎች ብዛት			2/150				
የደን እጽዋት ዝርያዎችን በዘቦታ ማንበር	ዝርያዎች ብዛት			50				
የ120 ዝርያዎችና 200 ናሙናዎችን በጂን ባንክ፣ መስክ ጅን ባንክና ዕዕዋት አጸድ ማንበር	ዝርያዎች/ ናሙናዎች ብዛት			120/200				
የሄርባሮየም አገልግሎት መስጠት	የተጠቃሚ ብዛት			500				
ዝርያ/ንዑስ ዝርያዎችን አባልዘር በኢዘቦታ ማንበር	ዝርያ/ንዑስ ዝርያዎች ብዛት			2/5000				
የደቂቅ አካላት ዝርያዎችን/አይነቶችን በመለየት በጂን ባንክ ማንበር	ዝርያዎች/ አይነቶች ብዛት			100				

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	የሩብ ዓመት ስርጭት			
					አንደኛ ሩብ ዓመት	ሁለተኛ ሩብ ዓመት	ሶስተኛ ሩብ ዓመት	አራተኛ ሩብ ዓመት
የተለያዩ የብርዕ፣ አገዳ፣ ጥራጥሬ፣ ቅባት፣ ቅመማ ቅመምና ስራ-ስር ዝርያዎች ናሙና ለግብርና ምርምር ማዕከላት፣ ዩኒቨርሲቲዎች እና አለም አቀፍ ምርምር ተቋማት ለማሰራጨት	የዝርያዎች ብዛት			10000				
ለምርምርና ለልማት ጥቅም ለማዋል የደን እጽዋት የዘር ናሙና ለተጠቃሚ ማሰራጨት	የዘር ናሙና ብዛት			100				

ስትራቴጂክ የውጤት መስኮች	የቁልፍ አፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	የ2013 የተደረሰበት	የ2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ አመት	2ኛ ሩብ አመት	3ኛ ሩብ አመት	4ኛ ሩብ አመት
ግብርና ኤክስፔንሽ አገልግሎት ማሳደግ								
ግብርና ኤክስፔንሽ አገልግሎት ማሳደግ	በሁሉም ክልሎች የኤክስፔንሽን	በሺ ቁጥር	11,195	11,982				
	አርሶ አደር	በሺ ቁጥር	9,516	10,185				
	ሀ. አባወራ	በሺ ቁጥር	6,851	7,333				
	ለ. እማወራ (100%)	በሺ ቁጥር	1,713	1,833				
	ሐ. ባለትዳር ሴት (50%)	በሺ ቁጥር	3,426	3,666				
	መ. ወጣቶች (10 %)	በሺ ቁጥር	952	1,018				
	አርብቶ አደር	በሺ ቁጥር	1,008	1,078				
	ሀ. አባወራ	በሺ ቁጥር	725	776				
	ለ. እማወራ (100)	በሺ ቁጥር	181	194				
	ሐ. ባለትዳር ሴት (50%)	በሺ ቁጥር	363	388				
	መ. ወጣቶች (10 %)	በሺ ቁጥር	101	108				
	ክፍል አርብቶ አደር	በሺ ቁጥር	672	719				
	ሀ. አባወራ	በሺ ቁጥር	484	518				

ስትራቴጂክ የውጤት መስኮች	የቁልፍ አፈጻጸም አመልካቾች	መለኪያ	የ2013 የተደረሰበት	የ2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ አመት	2ኛ ሩብ አመት	3ኛ ሩብ አመት	4ኛ ሩብ አመት
	ለ. እማወራ (100%)	በሺ. ቁጥር	121	129				
	ሐ. ባለትዳር ሴት (50%)	በሺ. ቁጥር	242	259				
	መ. ወጣቶች (10 %)	በሺ. ቁጥር	67	72				
	የሙሉ ፓኪኛ ተጠቃሚዎች ቁጥር	በሺ. ቁጥር	6,952	7,804				
	የሚሰጡ ድጋፎችን በማጠናከር	በሺ. ቁጥር	3,918					

V. የሱብል እንስሳትና ዓሳ ግብዓት አቅርቦት

የቁልፍ አፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	በ2012 የተደረሰበት	2013 የተደረሰበት	የ 2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
የአፈር ማዳበሪያ አቅርቦት	በሜ/ቶን	1,816,922	1,450,680.40	1,850,000	186,007	232,508	1,116,039	315,446
የኬሚካል ማዳበሪያ ማሳራጫት	በሜ/ቶን	1,072,286	1,407,636.37	1,850,000	372,013	60,452	930,033	487,502
ፀረ ተባይ፣ በሽታ እና አረም ኬሚካል አቅርቦት	በሊ/ር/ኪ.ግ		1,692,313	4,040,000	2,170,241	523,145	1,046,295	300,318
የግብርና ግብዓት አገልግሎት ማዕከላትን ማጠናከር፣	በቁጥር	19		40	-	-	40	-
የኖራ አቅርቦት	በሜ/ቶን	130,408		720,000	-	-	-	-
ሕያው ማዳበሪያ አቅርቦት	በሰቶት	1,000,000		1,080,000	-	-	80,000	1,000,000
የምርጥ ዘር አቅርቦት	ከ/ል			1,200,000				
የቀረበና የተሰራጩ የተሻሻሉ የአንድ ቀን ጫጫት	በሚሊዮን ቁጥር	23.38		27	3	10	10	4
የቀረበ አባላዘር	ዶዘ	786,488	1,090,000	1,400,000	350,000	350,000	350,000	350,000
የቀረበ ፈሳሽ ናይትሮጂን	ሊትር	259,319		385,000	96,250	96,250	96,250	96,250
የተሻሻሉ ክልስ ጊደሮች	በቁጥር	789		9,702	2,425	2,425	2,425	2,427
የክልስ ኮርማዎች	በቁጥር	102		4,951	1,1237	1,1237	1,1237	1,124
የተዳቀሉ የበግ ኮርማዎች	በቁጥር	11,450		39,420	9,855	9,855	9,855	9,855
የተዳቀሉ የፍየል ኮርማዎች	በቁጥር	7,863		4,235	1058	1058	1058	1061
የሲንክሮናይዚንግ ሆርሞን	ዶዘ	110,000		121,000	30,250	30,250	30,250	30,250
የቀረበና የተሰራጩ የሽግግር ቀፎዎች	በሺ.ህ ቁጥር	280.813		450	-	135	135	135
የቀረበና የተሰራጩ ፍሬም ቀፎዎች	በሺ.ህ ቁጥር	296.624		600	-	280	120	200

የቁልፍ አፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	በ2012 የተደረሰበት	2013 የተደረሰበት	የ 2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
የቀረበና የተሰራጨ የዓሳ ጫጩት	በሺህ ቁጥር	7,200		1,117	360	400	250	107
የቀረበና የተሰራጨ የእንስሳት መኖ ዘር	በሺህ ቶን	12.84		4.70	1.19	1.17	1.17	1.17
የቀረበና የተሰራጨ የድንበር ዘለል በሽታዎች መከላከያ ክትባት	በሚሊዮን ዶዝ	112.9	128	140	50	20	20	50

VI. የ2014 የግብርና ወጪ ምርቶች የመጠንና የገቢ ዕቅድ

የምርት አይነት	2013 አፈፃፀም		2014 እቅድ		እድገት ከ2013 (በ %)	
	መጠን (ቦቶን)	ገቢ (በሚ/ን ዶላር)	መጠን (ቶን)	ገቢ (ሚ/ን ዶላር)	መጠን (ቦቶን)	ገቢ (ሚ/ን ዶላር)
ቡና	248,311.65	907.035.60	280,000	1,014.93	12.8	12
ሻይ	1814.46	2.9	1922.03	3.07	6	6
ቅ/ቅመም	12,880.25	15.7	14028	17.24	9	9
ን/ድምር	263,006	925.7	295,950	1,035.24	12.5	11.84
አበባ	101,578.88	470.6	118,875	508.052	17	8
አትክልት	173,115.13	47.5	200,768	65.9	16	38.7
ፍራፍሬ	35,162.81	13.4	43,642	15.9	24	18.6
ን/ድምር	309,857	531.5	363,505	589.8	17.3	11
ጠቅላላ ድምር	572,863.24	1,457.157	659,455	1625.04	15.11	11.52

VII. የተፈጥሮ ሀብት ልማትና አጠቃቀም

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	የድርጊት መርሀ-ግብር			
					1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
ሕጋዊ ሰውነት ያላቸው ማህበራት የተቋቋመላቸው ተፋሰሶች	ቁጥር	የዳሰሳ ጥናት ያስፈልጋል		1000		500	500	
የመሬት አስተዳደር መረጃ ሥርዓት የተዘረጋላቸው ወረዳዎች	ቁጥር	35	114	105		40	40	25
የተሰከ ማሳ ብዛት	ሚሊዮን ቁጥር	17	1.36	2.6		1.3	1.3	
የሁለተኛ ደረጃ የገጠር መሬት የይዘታ ማረጋገጫ ተጠቃሚዎች (አባወራ/አማወራ)	ሚሊዮን ቁጥር	3.44	0.230	0.743	0.29	0.06	0.11	0.29
አባወራ	ሚሊዮን ቁጥር	2.41	0.160	0.52	0.20	0.04	0.08	0.20
አማወራ	ሚሊዮን ቁጥር	1.03	0.070	0.223	0.09	0.02	0.03	0.09
የይዘታ ማረጋገጫ የተሰጠ ማሳ ብዛት	ሚሊዮን ቁጥር	12.03	0.737	2.6	1	0.2	0.4	1
አሳታፊ የገጠር መሬት አጠቃቀም ዕቅድ ያዘጋጁ ቀበሌዎች ብዛት	ቁጥር	3046	575	1000		200	400	400
የተተገበረ አሳታፊ የቀበሌ የገጠር መሬት አጠቃቀም እቅድ ብዛት	ቁጥር	1665	345	700	100	200	200	200
የተመሰረቱ የገጠር ቀበሌ ማዕከላት ብዛት	ቁጥር	2570	110	225		75	75	75
የልማት ዕቅድ የተዘጋጀላቸው የማህበረሰብ ተፋሰሶች ብዛት	የተፋሰስ ቁጥር	8390	1800	1800	900	900		
ከንክኪ ነጻ የተደረገና ተከልለው እንዲያገግሙ የተደረጉ አካባቢዎች ስፋት	በሺ ሄክታር	282	215	400			200	200
የተለያዩ የፊዚካል የአፈርና ውሃ ጥበቃ ሥራዎች የተካሄዱባቸው የማህበረሰብ ተፋሰሶች ስፋት	በሺ ሄክታር	2055.67	2760	2500		1500	1000	

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	የድርጊት መርሀ-ግብር			
					1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
በተለያዩ የፊዚካልና ስነ ህይወታዊ የአፈርና ውሃ ጥበቃ ሥራዎች ጥገናና ዕድሳት የተደረገላቸው የማህበረሰብ ተፋሰሶች ስፋት	በሺ ሄክታር	1499.67		1500		1000	500	
በሥነ ህይወታዊ ዘዴዎች የተሸፈኑ የማህበረሰብ ተፋሰሶች ስፋት	በሺ ሄክታር	1800		2200	2200			
የተሰራጨ ዘርፈ ብዙ ጥቅም የሚሰጥ የዛፍ ዘር	በኩንታል	7302	11,762	6500		6500		
የተሰራጨ የዛፍ ችግኝ ብዛት	ቢ.ሊ.ዮን ቁጥር	5.6		6	5			1
በጥምር ደን የተሸፈነ መሬት ስፋት በሄ/ር	ሚ/ሄ/ር	1.5		2.04				2.04
ከከፋ የአፈር አሰዳማነት ያገገመ መሬት ስፋት በሄ/ር	ሄ/ር	82000	17617	290,697	152000			138697
ከከፋ የአፈር ጨዋማነት ያገገመ መሬት ስፋት በሄ/ር	ሄ/ር	10		3,450				3,450
በማንጣፈፍ የለማ ኮትቻ አፈር	ሄ/ር		624522	650,000	550,000			100,000
በተፈጥሮ ማዳበሪያ የለማ መሬት	ሄ/ር			4,828,800	2,357,300	1,763,300	606,100	102,100
በኮምፖስት	ሄ/ር	4,500,000	3,858,750	4,500,000	2,250,000	1,687,500	562,500	-
በህየወ ማዳበሪያ	ሄ/ር	100,711	95,000	150,000	90,000	40,000	20,000	-
በባዮሰለሪ	ሄ/ር	123,356	128,400	170,800	15,300	32,600	22,200	100,700
በሸርሚ ኮምፖስት	ሄ/ር	4,800	6,000	8,000	2,000	3,200	1,400	1,400
በእቀባ እርሻ	ሄ/ር	6,458	8,903	12,500	-	2,900	2,000	7,600
የሰብሎችን ፍላጎት መሰረት ያደረገ በአዳዲስ የማዳበሪያ መጠን ላይ ሰርቶ ማሳያ ማሰራት	ሄ/ር	70	100	200	120	0	0	80
የአፈር ዓይነት ልየታ ካርታ	ወረዳ			45			20	25

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	የድርጊት መርሀ-ግብር			
					1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
የተዘጋጀላቸው ወረዳዎች ብዛት								
የአፈር ጨዋማነት ካርታ የተዘጋጀላቸው ወረዳዎች ብዛት	ወረዳ			15			15	
የተመረተና የተሰራጨ ብዛት ማዳበሪያ መጠን	በፓኬት	30,800	45,000	55,000	5,000		5,000	45,000
የተሰበሰበ (የተመረመረና የተተነተነ) የአፈር ' የውሀ እና የዕጽዋት ናሙና ብዛት	በፓራሜትር ቁጥር	30,000	40,000	20,000	4,000	5,000	5,000	6,000
ያደገ የመስኖ ሽፋንና አጠቃቀም								
ለመስኖ ልማት ዝግጁ የሆነ የመሬት ስፋት	በሺ ሄ/ር	790	846.5	37.78	1.889	7.556	15.112	13.223
የመስኖ ውሃ አጠቃቀም ብቃት	በመቶኛ							
· በማህበረሰብ የመስኖ አውታሮች የሚለሙ	መቶኛ	30		32.8				32.8
· በቤተሰብ	መቶኛ	70		71.1				71.1
የመስኖ ውሃ ተጠቃሚ አርሶ/ከፊል አርብቶ አደር	በሺህ ቁጥር	4252.4	4297.62	375.3	37.53	75.06	131.355	131.355
የተስፋፋ የመስኖ መሰረተ ልማት								
በማህበረሰብ የሚተዳደሩ አዳዲስ የመስኖ አውታሮች ግንባታ ብዛት	ቁጥር	-	84	197	9.85	39.4	68.95	78.8
በቤተሰብ የሚተዳደሩ አዳዲስ የመስኖ አውታሮች ግንባታ ብዛት	ቁጥር	-	31,448	157,157	1,572	39,289	61,291	55,005
በማህበረሰብ የሚተዳደሩ ነባር የመስኖ አውታሮች ማሻሻያ (Revitalization) የተደረገላቸው	ሄ/ር	-		2,730			1,365	1,365
በመስኖ መሰረተ ልማት የተዘረጋለት መሬት በመቶኛ በውሃ አማራጭ	መቶኛ	-						
ገጸ ምድር	መቶኛ	82.9		72.8				72.8
ከርስ ምድር	መቶኛ	15.81		19.49				19.49
ዝናብ ውሃ ማሰባሰብ	መቶኛ	1.29		7.71				7.71

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	የድርጊት መርሀ-ግብር			
					1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
አዲስ የመስኖ መሰረተ ልማት ከተዘረጋላቸው ውስጥ በውሃ ቆጣቢ ቴክኖሎጂዎች የተሸፈን መሬት	ሄ/ር	የዳሰሳ ጥናት ያስፈልጋል		546			163.8	382.2
የጋይል ቆጣቢ ቴክኖሎጂ ሽፋን	ሄ/ር	የዳሰሳ ጥናት ያስፈልጋል		409.5			122.85	286.65
ሀጋዊ ሰውነት ያገኙ የመስኖ ውሃ ተጠቃሚ ማህበር	ቁጥር	1118	59	1516	55.2	73.6	110.4	128.8
የመስኖ ውሃ አጠቃቀም በላቀ ብቃት የተገበሩ የውሃ ተጠቃሚ ማህበራት	መቶኛ	የዳሰሳ ጥናት ያስፈልጋል		25				25
የምግብ ዋስትና								
የልማታዊ ሴፍቲኔት ፕሮግራም ተጠቃሚ ቤተሰቦች	በሚሊዮን ቁ/ር	7.9	7.9	7.9			7.9	7.9
ለፕሮግራሙ ማስፈጸሚያ ለክልሎች የተላለፈ የገንዘብ መጠን				13,154,419.92	4,340,959	3,288,605	2,828,200	2,696,656
ጥሪት ፈጥረው የተመረቁ የሴፍቲኔት ተጠቃሚዎች	ቁጥር	218,333						
ሴት	ቁጥር							
ወንድ	ቁጥር							
የብድር አቅርቦት ያገኙ የሴፍቲኔት ተጠቃሚዎች (የቤተሰብ ሀላፊ)	ቁጥር	541,066	27373.5	379,170			227,502	151,668
ሴት	ቁጥር			189,585			113,751	75,834
ወንድ	ቁጥር			189,585			113,751	75,834
የአንድ ጊዜ ጥሪት መፍጠሪያ ድጋፍ ያገኙ የሴፍቲኔት-ተጠቃሚዎች (የቤተሰብ ሀላፊ)	ቁጥር	131,812	3996	165,330			99,198	66,132
ሴት	ቁጥር			82,665			49,599	33,066
ወንድ	ቁጥር			82,665			49,599	33,066

VIII. የግብርና ቴክኖሎጂ አቅርቦት

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች	2012 የተደረሰበት	የ2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
የግብርና ቴክኖሎጂዎች አቅርቦት (ብዛት/ቁጥር)	69	129	5	7	25	92
የሰብል ምርምር ቴክኖሎጂዎች	7	40	-	-	4	36
እንስሳት ምርምር ቴክኖሎጂዎች	29	35	-	3	7	27
የተፈጥሮ ሀብት አያያዝ ምርምር ቴክ. (የጨዋማ አፈር አያያዝ)	-	1	-	-	-	1
የግብርና ባዮ-ቴክኖሎጂ ምርምር ቴክኖሎጂዎች	11	10	4	-	1	5
ግብርና መከናወኔ ምርምር ቴክኖሎጂዎች	13	10	1	3	2	4
የምግብ ሣይንስ እና ስነ-ምግብ ምርምር ቴክኖሎጂዎች	5	27	-	1	11	15
የተቀናጀ የግብርና ምርምር ቴክኖሎጂዎች	-	3	-	-	-	3
የአርብቶና ከ/አርብቶ አደር ክልሎች ምርምር-ኤክስቴንሽን ቴክ.	4	3	-	-	-	3
የግብርና መረጃዎች አቅርቦት (ብዛት/ቁጥር)	426	386	12	15	63	296
የግብርና ቴክኖሎጂዎች ብዜት						
የሰብል ምርምር ቴክኖሎጂ ብዜት						
· የብርዕ ሰብሎች	ከ/ል (ድምር)	8230.67	17061.9	228.2	14483.6	2209.75
· ጥራ ጥሬ ሰብሎች	ከ/ል (ድምር)	1590.3	2566.42	-	2315	116.42
· የቅባት እህሎች	ከ/ል (ድምር)	950.39	249.28	-	219.5	29.78
· አትክልት፣ ፍራፍሬ፣ ስራስርና ቅመማ ቅመም						
· የአትክልትና ፍራፍሬ	ከ/ል	310	106	-	35	66
	የችግኝ ቁጥር (በሺህ)	173.1	159.8	3.4	0.8	3.5
	ቀንበጥ/ግንጣይ/ለከር (በሺህ)	7.9	113.1	46.8	-	-
· ድንች (ከ/ል)	(ከ/ል)	118.2	1,500	-	1,500	-
· የእንሰት፣ የስራስር፣ የመዓዛማና የመድኃኒት አዕዋቶች	ቁርጥራጭ (በሚሊዮን)	7	8.7	0.1	5.96	2.5
	የችግኝ ቁጥር (በሺህ)	287	18.9	-	-	18.9

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች	2012 የተደረሰበት	የ2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
	ከ/ል	150	590	50	438	50
	ክለምፕ/ግንጣይ/ ቲላርኮረት (በሺህ)	3	925	462.5	-	-
· ቅመማ ቅመም	ከ/ል	111.35	630.5	-	610.2	5.3
	ግንጣይ (በሺህ)	-	50	25	-	-
	ቁርጥራጭ (በሺህ)	-	11	5	-	-
· ጥጥ	ከ/ል	-	51.95	-	49	2.95
· ጉሎ ዘር	ከ/ል	8	10	-	4	6
· ቡና						
· የቡና ዘር	ከ/ል	210.29	284.1	-	283.5	0.6
· የቡና ችግኝ	ቁጥር (በሺህ)	-	644	322.5	-	-
የአንስሳት ምርምር ቴክኖሎጂ ብዜት						
· የተሻሻለ ዝርያ ጊደር	ቁጥር	136	140	30	30	30
· የተሻሻለ ዝርያ ኮርማ	ቁጥር	-	15	3	2	5
· የተሻሻለ የፍየል ዝርያ አውራ	ቁጥር	78	100	-	20	35
· የአንድ ቀን የዶሮ ጫጩት	በሺህ	265.4	423	80	151	140
· የዓሳ ጫጩት	በሺህ	797.5	1,150	140	250	475
· የእናት ንብ	ቁጥር	-	70	35	-	35
· የንብ ጠላት ማጥመጃ ቀፎ	ቁጥር	-	120	30	30	30
· የሐር ትል ዘር (አንቁላል፣ላርቫ)	ሴይንግ	840	1,550	400	300	350
· የተሻሻለ መኖ ዝርያ ብዜት	ከ/ል	552	270.38	1.5	87.23	140.8
· የመኖ ችግኝ /ቁርጥራጭ/ ዝንጣይ/ ቲላር	በሚሊየን	4.5	5.6	1.2	0.2	1.6
የተፈጥሮ ሀብት ምርምር ቴክኖሎጂ ብዜት						
· የራይዞቢያ ህያው ማዳበሪያ	ፓኬት	1,600	6,500	2,000	-	-
· ሸርሚ ኮምፖስት	ከ/ል	23	30	-	-	15
· የሸርሚ ኮምፖስት ትል ብዜት	ከ/ል	2.53	2	-	-	1
· ቬትቪር ሳር (1 ዝርያ)	ግንጣይ(በሺህ)	453.3	357.6	178.8	-	-
· ዝሆኔ ሳር(1ዝርያ)	ግንጣይ(በሺህ)	66.9	30	15	-	-
· ዴሾ ሳር (1 ዝርያ)	ግንጣይ(በሺህ)	15.6	28	14	-	-

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች	2012 የተደረሰበት	የ2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
· የተለያዩ የዛፍ ችግኞች	ችግኝ (በሺ.ህ)	30	25		-	12.5
የባዮቴክኖሎጂ ብዜት						
· በተሹ ካልቸር ከበሽታ የጸዱ የተለያዩ ሰብል ዝርያዎች	ችግኝ (በሺ.ህ)	160.9	242	54	64	64
የግብርና መካናዎኔን ቴክኖሎጂ ብዜት	ቁጥር	508	326	50	73	173
· ቅድመ ምርት መሣሪያ	ቁጥር	413	105	-	20	85
· ድህረ ምርት መሣሪያ	ቁጥር	95	221	50	53	88

እ. ተወዳዳሪ የህብረት ስራ ማህበራት

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	የድርጊት መርሀ ግብር			
					1ኛ ፋብ ዓመት	2ኛ ፋብ ዓመት	3ኛ ፋብ ዓመት	4ኛ ፋብ ዓመት
ኅብረት ሥራ ማህበራትን ማጠናከር								
የኅብረት ሥራ ማህበራት የአባላት እድገት በገጠር	በመቶኛ	40	44	48	45	47		48
የላቀ አገልግሎት የሚሰጡ የኅብረት ሥራ ማህበራት	በመቶኛ	40	2.7	45	43	44		45
የኅ/ሥራ እና የግብርና ኤክስፔንሽን አገልግሎት የሚሰጡ በግብርና ዘርፍ ላይ የተደራጁ ኅ/ሥ/ማህበራት	በመቶኛ	-	10	15	11	13		15
የኅብረት ሥራ ማህበራት የግብርና ምርት ማሳደጊያ ግብዓቶች አቅርቦትን ማሳደግ								
የአፈር ማዳበሪያ አቅርቦት	በመቶኛ	98.25	98.35	98.5	30	28	20	20.5
በኅብረት ሥራ ማህበራት የሚባዛ ምርጥ ዘር መጠን	በቶን	34,500	36,510	38,600	3,860	13,510	7,720	13,510
የፀረ-አረም፣ የፀረ-ተባይ እና በሽታ ግብዓቶች አቅርቦት	በቶን	523	553	581	58.1	203.35	116.2	203.35
በኅብረት ሥራ ማህበራት የሚቀርብ የግብርና ሜካናይዜሽን አቅርቦት እና አገልግሎት	በቁጥር	1,061	1,133	125	-	62	-	63
የኅ/ሥራ ማህበራት የግብርና ምርት ግብይት ማሳደግ								
የኅ/ሥ/ማህበራት የአገር ውስጥ የግብርና ምርቶች ግብይት ድርሻ	በመቶኛ	15	20	24	21	22	23	24
ኅ/ሥራ ማህበራት ግብርና ምርቶች የወጪ ግብይት መጠን ድርሻ	በመቶኛ	5	11	16	11.5	12	14	16
ኅ/ሥ/ማህበራት ግብርና ምርቶች የወጪ ግብይት ዶላር ድርሻ	በመቶኛ	10	17	22	18	19	20	22
የኅ/ሥ/ማህበራት የእሴት መጨመር እና መሰረተ-ልማት ግንባታ								
በግብርና ኅብረት ሥራ ማህበራት የተቋቋሙ በግብርና ምርት ማቀናበሪያ ኢንዱስትሪዎች ብዛት	በቁጥር	1680	1,699	111	-	50	-	61
የኅብረት ሥራ ማህበራት የገበያ ማዕከላት ግንባታ	በቁጥር	0	2	2	-	-	-	2
የኅ/ሥራ ማህበራት የግብይት መረጃ ማዕከላት ማቋቋም	በቁጥር	0	9	8	2	2	2	2
የኅ/ሥ/ማህበራትን የፋይናንስ ተደራሽነት ማሳደግ								

ቁልፍ የአፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	2012 የተደረሰበት	የ2013 አፈፃፀም	የ2014 ዕቅድ	የድርጊት መርሀ ግብር			
					1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
አስገራጭ የግለሰብ ቁጠባ (House hold saving) ውስጥ የፋይናንስ ኅብረት ሥራ ማህበራት ድርሻ	በመቶኛ	5	6	7	-	-	-	7
የሚሰበሰበው የቁጠባ	በቢ.ሊ. ብር	19.5	2.8	3	0.28	1.2	1.2	0.32
የሚሰጥ ብድር	በቢ.ሊ. ብር	20.8	3.8	3	0.28	1.2	1.2	0.32
የሥራ ዕድል ለዜጎች መፍጠር መፍጠር	ቋሚ የሥራ ዕድል በቁጥር	255,800	30,000	40,000	-	20,000	-	20,000
	ጊዜአዊ የሥራ ዕድል በቁጥር	1.7	631	1.1	250,000	500,000	25000	100,000

IX. የአየር ንብረት ለውጥ ተጽዕኖዎችን መቀነስና መቋቋም

የቁልፍ አፈፃፀም አመልካቾች	መለኪያ	በ2013የተደረሰበት	የ 2014 ዕቅድ	1ኛ ሩብ ዓመት	2ኛ ሩብ ዓመት	3ኛ ሩብ ዓመት	4ኛ ሩብ ዓመት
ዝቅተኛ የካርቦን ልቀት ያላቸው ቴክኖሎጂዎች በተተገበረባቸው የእርሻ ማሳዎች ላይ የሙቀት አማቂ ጋዞችን መጠን ማስላት	ዝቅተኛ የካርቦን ልቀት ያላቸው ቴክኖሎጂዎች የተተገበረበት የእርሻ ማሳዎች ስፋት በሺ ሄ/ር	1	3				3
ዝቅተኛ የካርቦን ልቀት ያላቸው ቴክኖሎጂዎች በተተገበረባቸው የእርሻ ማሳዎች የቀነሰ የካርቦን ልቀት	በዓመት ያገለሉት የሙቀት አማቂ ጋዝ መጠን በሚሊዮን ሜትሪክ ቶን ካርቦንዳይ ኦክሳይድ	10.9	3.67				3.67
የተቀናጀ የተፈጥሮ ሀብት ልማት ጥበቃና አጠቃቀም በማከናወን የካርቦን ማገለልን መጨመር	በዓመት ያገለሉት የሙቀት አማቂ ጋዝ መጠን በሚሊዮን ሜትሪክ ቶን ካርቦንዳይ ኦክሳይድ	20.25	2.7				2.7
ውጤታማ የእንስሳትን የእሴት ስንሰለት በማጎልበት የሙቀት አማቂ ጋዞችን ልቀት መቀነስ	በዓመት የተቀነሱ የሙቀት አማቂ ጋዝ መጠን በሚሊዮን ሜትሪክ ቶን ካርቦንዳይ ኦክሳይድ	16.373	4.313				4.313

